

IURIE ROȘCA

**MOLDOVA –
PARTEA CARE
A DEVENIT ÎNTREG**

**Despre Ideea Națională
ca forță unificatoare**

Chișinău 2013

CZU 323(478)

R 74

IURIE ROȘCA
MOLDOVA –
PARTEA CARE A DEVENIT ÎNTREG
Despre Ideea Națională ca forță unificatoare

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII
Roșca, Iurie.

Moldova – partea care a devenit întreg = Молдова – часть, которая стала целым : Despre Ideea Națională ca forță unificatoare / Iurie Roșca. – Chișinău : S. n., 2013 (Tipogr. “Prag-3”). – 146; 146 p.

Tit., text paral.: lb. rom., rusă. – Pag. var. – Carte-valet (inversă). – 1000 ex.

Chișinău, str. N. Iorga 5, MD-2009
tel: 022 23 45 47, tel-fax: 022 23 86 66
email: rosca@ppcd.md
skype: pasagernoe
blog: <http://www.iurierosca.md>

© Iurie Roșca, 2013

ISBN 978-9975-77-200-6.

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
SCURTĂ INTRODUCERE la volumul “NOTELE UNUI OPTIMIST CREȘTIN”, apărut în mai 2012	7
CATEHISM CREȘTIN-DEMOCRAT PENTRU FOLOSUL TUTURORA	10
CHRISTIAN-DEMOCRATIC CATECHISM FOR THE BENEFIT OF ALL	21
UN VĂSOȚKI AL MEU SAU DESPRE BUCURIA DE A RESPIRA CU AMBII PLĂMÂNI	32
CHESTIUNEA IDENTITARĂ SAU CINE SUNTEM ȘI ÎNCOTRO MERGEM?	38
UNDE NE INTEGRĂM ȘI CU CE PREȚ SAU DESPRE DISCERNĂMÂNTUL CELOR CARE NU AU PROPRIUL SISTEM DE REFERINȚĂ	42
CALEA SPRE NICĂIERI, ÎNTRE NOMADISMUL ÎN MASĂ ȘI MIMETISMUL POLITIC	48
LABIRINTUL LUMII MODERNE SAU CUM SĂ REVENIM LA NORMALITATE	59
UN FOR AL ZIARIȘTILOR ÎNTRE PREOCUPĂRILE PROFESIONALE, GEOPOLITICĂ ȘI CULTURĂ	63
NOTELE UNUI CONSERVATOR MOLDOVEAN. NIKITA MIHALKOV ȘI IDEEA NAȚIONALĂ SAU CUM SĂ CONSTRUIM VIITORUL NOSTRU	65

DESPRE PATRIOTISMUL MOLDOVENESC SAU SIMETRIA CA BLESTEM ISTORIC	77
ROMÂNĂ SAU MOLDOVENEASCĂ? ADVERSIUNE SAU COMPLEMENTARITATE? CONFLICT SAU CONSENS?	84
ÎN CĂUTAREA TIMPULUI PIERDUT SAU CE UNEȘTE POPOARELE FOSTEI URSS?	90
MANIFESTUL UNIVERSITĂȚII POPULARE	99
CURSURILE UNIVERSITĂȚII POPULARE ABILITĂȚI AVANSATE PENTRU UN LIDER	101
CÂTEVA NOTE DESPRE LECȚIILE UNIVERSITĂȚII POPULARE(1)	103
CÂTEVA NOTE DESPRE LECȚIILE UNIVERSITĂȚII POPULARE (2)	111
IDOLATRIA CA STARE DE ALIENARE SUFLETEASCĂ SAU MODELE ÎN CULTURA DE MASĂ ȘI CELE SPRE CARE TREBUIE SĂ TINDEM	119
BORIS MARIAN IURIE ROȘCA: CALEA DE LA RADICALIST LA OMUL DE STAT	126

PREFAȚĂ

Trăind o perioadă de turbulențe politice de o amploare și gravitate fără precedent, Moldova pare un câmp de luptă pe care se confruntă clanurile, care-și dispută puterea și actorii geopolitici aflați în competiție pentru supremația asupra acestui teritoriu. Spațiul public e bântuit de idei și opinii lansate de o puzderie de aventurieri și de persoane fără viziune, victime ale unor modele și proiecte străine, periculoase pentru interesul național al țării.

În această învălmășeală generalizată, când pozițiile și platformele anunțate public se pliază pe interese meschine, circumstanțiale și lipsite de viziune, Moldova are nevoie de limpezirea și înțelegerea profundă a propriului destin în istorie, a misiunii sale inconfundabile în lume.

Ca politician și jurnalist angajat în mod plener de un sfert de veac în vârtoarea evenimentelor, am scris o mulțime de articole. Multe dintre ele se vor regăsi într-o carte mai voluminoasă care urmează să apară. Acum un an, în mai 2012, am editat și lansat public o culegere de texte în două limbi, intitulată “Notele unui optimist creștin”. Au urmat câteva zeci de prezentări ale acestei cărțului în majoritatea raioanelor țării, la Bălți și Chișinău. Am fost extrem de impresionat de interesul sporit pe care la suscitată această modestă producție poligrafică.

Oamenii țării noastre sunt în căutarea unor soluții temeinice de depășire a crizei în care ne scufundăm din ce în ce mai profund. Ei caută o viziune nouă, unificatoare, de anvergură la care să se raporteze. Am scris în acest răstimp mai multe articole, majoritatea dintre ele polemice, în care criticam puterea politică instalată după 2009. Însă în această ediție am inclus doar acele texte care reprezintă viziunea mea asupra unor fenomene majore, care depășesc bătăliile episodice între partide. Am păstrat doar ceea ce cred că ține de aspecte fundamentale de viziune. Am reluat și materialele inserate acum un an în volumașul precedent. Am găsit, de asemenea, necesar să includ aici și un articol al cunoscutului scriitor și publicist Boris Marian care mă vizează, deoarece el cuprinde cele mai importante aspecte ale devenirii mele intelectuale din ultimele decenii.

Ca și culegerea precedentă, cartea de față apare în limbile română și rusă, ca să fie accesibilă tuturor doritorilor. Unul dintre articole, la care

IURIE ROȘCA

țin în mod special, deoarece el exprimă atașamentul meu față de valorile creștine, apare inclusiv în limbile ucraineană, bulgară și engleză.

Am mai adăugat și câteva materiale care prezintă activitatea mea în cadrul Universității Populare, o instituție de formare a noilor elite intelectuale.

Exprim sincere mulțumiri și pe această cale colegilor de breaslă de la instituțiile media care au avut bunăvoința să-mi plaseze articolele. Jurnaliștii de la “Flux”(www.flux.md), www.noi.md, www.ava.md, www.enews.md, “Komsomolskaia Pravda”, “Kommersant Plus”, “Panorama”, “Moldova Suverană”, “Nezavisimaia Moldova”, „Ria Novosti”, precum și tuturor celor care poate îmi scapă acum, inclusiv celor din presa locală și regională.

Precizez în final că scriind articole, conferențind la diverse universități, editând cărți și participând la dezbateri televizate, nu uit pentru nici o clipă de principalul rol social pe care trebuie să-l onorez, cel de politician. Nu m-am retras, n-am obosit, nu renunț la calea mea.

Iurie Roșca, 26 aprilie 2013

SCURTĂ INTRODUCERE
la volumul “NOTELE UNUI OPTIMIST CREȘTIN”,
apărut în mai 2012

Stimate cititorule,

Ai în față o selecție din câteva articole scrise în ultimii ani, care ies cumva din cadrul general al articolelor și aparițiilor mele publice, axate pe evenimentele curente, cu atitudini tranșante față de diverși decidenți politici. Am lăsat textele polemice și pe cele care reflectă evenimente de tot soiul pentru un alt volum, mult mai amplu, pe care sper să-l editez în curând. Aici sunt doar acele articole care definesc mai bine felul meu de a vedea cauzele profunde ale marilor rătăcirii și neîmpliniri, abătute peste societatea noastră în ultimele decenii. Ele îmi conturează viziunea asupra realităților dramatice pe care le trăim, izvorâtă dintr-o experiență destul de îndelungată, din comunicarea mea cu oamenii și cărțile care m-au format. Caut să mă țin la curent cu gândirea unor autori de primă mărime din diverse capitale ale lumii, unii mai vechi, alții – cu lucrări fundamentale scrise foarte recent, mă concentrez asupra mișcării ideilor, citind în patru limbi cu egală curiozitate și satisfacție intelectuală.

Aceste rânduri reprezintă un crâmpel din efortul meu de a depăși clișeele de gândire și de a privi lumea fără ochelari de cai, dintr-o perspectivă creștină și tradițională. E o încercare de a vedea lucrurile dincolo de sloganele la modă și întâmplările cotidiene din spațiul zis public, populat din ce în ce mai intens de inși semidocti, incapabili să aibă o viziune de ansamblu asupra lumii ce-i înconjoară, de specimene abile în a vâna succesul facil și banul public.

După douăzeci de ani de Independență societatea noastră continuă să fie dezbinată. Unii își iubesc Patria noastră – Moldova, urând România, iar alții și-o iubesc, urând Rusia. Pentru unii „raiul terestru” se asociază cu perioada sovietică, pentru alții – cu cea interbelică. Cultivarea „dușmanului extern” și perceperea propriei țări ca pe un apendice geopolitic al uneia dintre cele două țări, cărora le-am aparținut în diverse perioade istorice – Rusia sau România - continuă să inflameze spiritele și să alimenteze războaiele identitare. Sunt foarte puțini cei care au reușit să

IURIE ROȘCA

scape de teroarea istoriei și de capcanele conceptuale pe care o generează interpretarea unilaterală a trecutului nostru dramatic. Abordările simpliste și conflictuale continuă să servească drept hrană pentru naivitatea intelectuală ale „actorilor politici” și ale experților de serviciu. Divizarea societății în „ai noștri” și „ai lor” pe motive identitare își are și ea originea în confuzia de ordin terminologic. Naționalitatea, înțeleasă în lumea modernă ca cetățenie, este confundată cu identitatea etnică și culturală. Cum să ne reechilibrăm conceptual, moral și geopolitic? Cum să învățăm să privim cu egal respect, corectitudine și bunăvoință atât România, cât și Rusia? Cum să devenim patrioți ai propriei țări nu în ciuda sau în detrimentul altora, ci pentru prezentul și viitorul nostru comun – iată ce mă preocupă în mod special de mai mulți ani. S-a văzut că un astfel de discurs nu aduce pentru moment succes electoral, deoarece nu stimulează fobiile colective și instinctele primare ale maselor. Dar adevărul trebuie spus oricum și în orice împrejurări.

În această încurcătură fără capăt care devastează societatea noastră, lumea simte că lucrurile merg din rău în mai rău, că parcă ne rostogolim cu o viteză tot mai mare spre prăpastie, spre o și mai cumplită mizerie materială și morală. Interpretările partizane, definițiile deformate și parțiale, oferite de capii partidelor de top și de servanții acestora din tagma clientelei de analiști, nu pot satisface setea de adevăr și dreptate a omului care gândește. Acest ping-pong infinit și dezgustător între „îngerii” de la putere și „demonii” din opoziție sau viceversa (în funcție de faptul cine e purtătorul mesajului politic respectiv) creează iluzia unei vieți publice active și dinamice. Dar mai ales dă speranța că însuși pluralismul politic și libertatea de exprimare vor conduce societatea noastră în mod necesar spre prosperitate, confort și justiție.

În timpul apropiat sper să ne putem ocupa mai cu metodă de originile istorice și ideologice comune ale liberalismului și comunismului, de iluzia progresismului, de capcana sacralizării științei laice și a tehnicismului, privite de omul modern ca soluții magice pentru atingerea mult râvnitei bunăstări. Ar trebui să discutăm și despre darwiniștii mândri că provin de la maimuță și se cred autonomi, rodul unui accident cosmic explicabil cu uneltele fizicii, astronomiei, biologiei și ale altor științe profane. Există o vastă literatură scrisă de cele mai luminate minți despre aceste sminteli ale lumii zis moderne. Numai că la noi practic nimeni dintre cei care constituie mediul academic sau pur și simplu oamenii mai cu școală (de politicieni nici nu mai zic, acestora cartea și înțelepciunea de cele mai

multe ori le sunt străine) nu intră în miezul problemelor, nu le abordează în toată complexitatea lor. Avem, fără îndoială, mulți cărturari de vază. Dar competența lor se reduce de cele mai multe ori strict la domeniul profesional, cantonându-i în zona cercetărilor fragmentare și incomplete. Dar despre toate acestea vom vorbi mai pe larg în alte articole.

Omul fără Dumnezeu, redus la limita unor dubioase valori ideologice, europene sau euroasiatice (în funcție de propriile preferințe politice și limite conceptuale), așteaptă rezolvarea problemelor noastre de către alții, de undeva din exterior, de la Bruxelles, Washington, Moscova sau București. Iar în calitate de probleme de primă importanță sunt văzute doar cele de ordin **economic**. Cele de natură **religioasă, spirituală sau morală** sunt trecute de el cu vederea, deformată de dogmele (geo)politice. Adică, se produce o inversare a **cauzelor și efectelor**. Lanțul logic este rupt cu brutalitate de miopia generalizată atât la vârfuri, cât și la baza societății.

Rândurile de mai jos sunt doar o modestă încercare de a ajuta doritorii să înțeleagă mai bine **ce** ni se întâmplă, **de ce**, și **cum** am putea să ieșim din impasul în care ne-am pomenit.

Iurie Roșca

4 mai 2012

*Pentru cei cu iubire față de Hristos
și cu dragoste față de Țară*

CATEHISM CREȘTIN-DEMOCRAT PENTRU FOLOSUL TUTURORA

Iubiți frați și surori întru Hristos,
Dragii mei colegi creștin-democrați,

Vă mărturisesc din inimă că în luna ianuarie a acestui an 2009, într-o noapte binecuvântată de Dumnezeu m-am trezit și am rămas veghind până dimineața.

Icoanele din jurul meu, Biblia, mulțimea de cărți de înțelepciune duhovnicească și de rugăciuni din camera mea m-au dus cu gândul la nevoia de a veni în ajutorul tuturor prietenilor mei cu o cărțuție care să le fie de folos. Așa mi-a încolțit gândul să scoatem la lumina tiparului câteva texte sfinte fără de care un bun creștin nu poate cugeta și trăi în împăcare cu Tatăl nostru ceresc. Am pus laolaltă în această cărticică rugăciunile **Tatăl nostru, Crezul sau Simbolul credinței, Cele zece porunci, Feri-cirile și Rugăciunea inimii**. Ele ne sunt trebuincioase în fiecare zi, ca să ne putem trăi viața după voia Domnului. Am pus la capătul acestei cărțuții și **Jurământul membrului Partidului Popular Creștin Democrat**. Ca să nu îl uite nimeni dintre noi, frații întru crez și ideal, adunați în **familia noastră politică și spirituală**. Dar și ca să-l poată vedea fiecare om care vrea să afle ce fel de **credință politică** mărturisesc **creștin-democrații**.

Noi, frații mei, suntem luptători pentru **Libertate**. Noi luptăm pentru **Adevăr, Dreptate și Binele comun**. Nu ne este frică și nici nu ne ferim de înfruntarea oricărei forțe, oricât de mari și puternice, dacă ea este potrivnică acestor idealuri și dacă cineva încearcă să calce în picioare demnitatea noastră de oameni ori de neam. În această luptă politică, purtată cu mijloace curate și cinstitute, suntem gata să ne asumăm toate riscurile și suferințele. Iar dacă este nevoie, de dragul crezului nostru politic, suntem gata să ne jertfim și viața în lupta împotriva răului și a minciunii. Unii dintre noi și-au dat-o pe altarul Independenței țării, al renașterii naționale sau al luptei contra corupției. Singura putere în fața căreia ne plecăm capetele, rămânem smeriți și umili, este puterea lui Dumnezeu.

Numai de El ne temem, numai cu El nu vrem și nici nu putem să intrăm în conflict. De mânia Lui ne ferim, dragostea Lui o căutăm, cuvântul Lui îl ascultăm, glasul Lui ne înțelepțește și ne umple de îndrăzneală și de putere sufletească. “**Îndrăzniți**, — ne învață Mântuitorul nostru Iisus Hristos, — **Eu am biruit lumea!**” (Ioan 16:33). Ori, la fel de frumos și de încurajator sună și îndemnul din cântarea bisericească: “**Cu noi este Dumnezeu, / De cine ne vom teme? / Înțelegeți voi, neamuri și vă plecați, / Căci cu noi este Dumnezeu**” (Cântarea Prorocului Isaia).

Unii spun că nu este bine să ne certăm cu alte partide ori cu alți oameni politici. Că e mai bine să ocolim confruntările cu aceștia. Dar cum altfel să te opui nedreptăților, abuzurilor, hoțiilor, minciunii și corupției? Oare un om drept și cinstit poate tăcea, poate sta cu mâinile în sân când oamenii răi și hapsâni pradă țara, sărăcesc lumea și cumpără suflete ca să poată să-și facă mendrele? Nu, nu poate și nici nu are dreptul moral să tacă și să rămână indiferent față de crimă ori față de durerea altuia. Să ne amintim că Hristos a intrat cu biciul în Templu ca să-i biciuiască pe cei fățarnici și necredincioși. Noi, creștin-democrații, urmând pilda lui Hristos, îi biciuim cu vorba, cu rostirea adevărului până la capăt despre cei care ne pângăresc drepturile și calcă legea.

Adevărul, Dreptatea, Credința, Onoarea și Demnitatea trebuie apărute în mod fățiș. Noi, creștin-democrații, am făcut alegerea. Nu putem sta deoparte când este nevoie să punem umărul pentru a ajuta un om necăjit ori bolnav, dar și atunci când trebuie apărută Patria de ticăloși și trădători.

Am primit de la părinții și de la bunicii noștri felul înțelept de a vedea **cum trebuie să fie un om întreg la fire: cu frică de Dumnezeu și cu rușine de oameni**. Așa înțelegem noi să facem politică, învățând de la înaintașii noștri **să fim cuviincioși, cu bun-simț și cu măsură în toate**. Dacă azi a dat Dumnezeu și ne bucurăm de **libertate**, să nu uităm că **democrația** poate fi cu două tăișuri. Numai cei slabi de minte și smintiți la cuget pot crede că o societate deschisă este aceea unde fiecare face tot ce vrea ori tot ce îi trece prin cap. Nu, libertatea fiecăruia dintre noi trebuie să se lătească atâta cât să nu știrbească libertatea celorlalți oameni. Dacă am învățat câte ceva din **Cele zece porunci dumnezeiești**, atunci am însușit și faptul că unul dintre cuvintele-cheie, repetat de mai multe ori în aceste povețe date de Dumnezeu oamenilor, este cuvântul “**NU**”. Ca să fie cumsecade și să aibă o purtare potrivită, omul trebuie să deprindă foarte bine ce **nu are voie să facă**. Deci, să își impună singur limite de

IURIE ROȘCA

comportare. Altfel, el își va folosi propria libertate împotriva celor din jur și împotriva lui însuși.

Am învățat de la înaintașii noștri să avem mereu în sufletele și în cugetele noastre **SCARA valorilor supreme**, care trebuie să ne arate drumul cel drept al vieții. Ca să pricepem înțelesurile adânci ale tainelor vieții, ne conducem de **Scara cu patru trepte**:

1. Dumnezeu

2. Neamul

3. Familia

4. Omul

Adică, **omul** este în sânul **familiei** lui, **familia** este în sânul **neamului** ei, iar **neamul** este sub ocrotirea lui **Dumnezeu**. Ori, altfel spus, **Dumnezeu, Neamul, Familia** alcătuiesc acea trinitate pe care trebuie să o servim ca oameni. Înțelegem să ne trăim viețile **cu iubire de Dumnezeu, cu dragoste pentru Neam, cu grijă pentru Familie** și învățăm în fiecare clipă a vieții noastre **să îl iubim pe aproapele nostru ca pe noi înșine**, după porunca Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Așa ne obișnuim pe parcursul vieții noastre să fim **buni creștini, buni patrioți și buni familisti**.

Știm că **Dumnezeu** este **Iubire**. Anume de aceea toată viața învățăm să iubim din toată inima oamenii, să fim milostivi și să ne amintim mereu că **iubirea**, așa cum o propovăduiește Biserica lui Hristos, este **jertfă**. Din iubire pentru oameni s-a lăsat umilit, schingiuit și ridicat pe Cruce Fiul lui Dumnezeu, din iubire pentru oameni și-a dat viața.

Știm că **Dumnezeu** este **Dreptate**. Așadar, fraților, să luptăm pentru dreptate. Să ne lepădăm de frică și să participăm la lupta spirituală și politică, pașnică și democratică, pentru dreptate. **“Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor”** (Fericițiile). Să nu lăsăm să fie hulit numele lui **Dumnezeu**, să nu lăsăm să fie batjocorit **neamul** nostru, să nu lăsăm să fie distruse **familiile** noastre. Să nu îngăduim nimănui să fim înjosiți, să ni se calce în picioare **Credința, Neamul, Familia**. Așa cum ne învață sfinții părinți duhovnicești, părinții și bunicii noștri, **un om dintr-o bucată nu poate fi neutru, nici indiferent** în raport cu **Binele și Răul**. Ori este de o parte, ori de altă parte. Chiar atunci când crede că stând la o parte nu face rău. Nu. Dacă nu lupti activ pentru bine și împotriva răului, ești fără să vrei și poate fără să înțelegi de partea răului. Așadar, omul ori se înalță prin gând și faptă spre Cel de Sus, ori se prăbușește până în fundul pământului în brațele Necuratului.

De mai mulți ani de zile, **Partidul Popular Creștin Democrat** se bucură de venirea unui număr tot mai mare de tineri printre noi. În mulțele mele întâlniri cu tinerii noștri din **Noua Generație**, la universitățile de vară ori la alte adunări și întâlniri, eu le vorbesc fraților mei mai tineri, care au hotărât să intre în politică, să se pregătească de o cale grea și anevoioasă, care cere multă muncă cu dăruire de sine, multă răbdare, modestie, spirit de jertfă, dragoste de țară și dorință de a-i sluji pe cei mulți, pe oamenii satelor și orașelor noastre. Într-o vreme când atâția tineri așteaptă de la cei din jur, părinți ori Guvern, numai să li se dea, tinerii creștin-democrați învață să trăiască după vorba înțeleaptă spusă de președintele american John Kennedy: **“Nu te întreba ce poate face țara pentru tine, întreabă-te ce poți face tu pentru țară”**.

Prietenii mei din **Noua Generație** știu bine obiceiul meu de a le dăruii câte o cruciuliță de purtat. **“Copiii lui tata, iubii mei, – le zic eu de obicei, – haideți să învățăm ceea ce străbunii noștri nu uitau niciodată. Să purtăm Crucea la gât și pe Hristos în inimă”**. Și tare mi se bucură inima când, la sfârșitul fiecărei întâlniri, tinerii veniți de prin toate colțurile țării își pun la gât cruciulițele primite în dar, sfințite la mănăstiri.

Dar și mai mult îmi saltă inima de bucurie când îi reîntâlnesc peste un an sau doi și îi văd cu aceleași cruci la piept. Acești **cruciați ai zilelor noastre, luptătorii pentru binele comun** într-o țară care merită toată osteneala noastră pentru a o scoate din nevoi și a o aduce la lumină, sunt speranța mea cea mare, pentru care sunt gata să vorbesc și să muncesc fără oprire.

Le mai zic celor tineri că este bine să ne bucurăm că avem o bucată de pâine pe masă. Dar **fericirea noastră nu este întregă atunci când aproapele nostru este nefericit și nu are cu ce să-și potolească foamea**. Adică noi, **creștin-democrații**, suntem cei care trăim din plin **solidaritatea socială**. Ca să fim puternici sufletește și să strivim viermele mândriei care ne roade sufletul, îndemnul meu frățesc către cei tineri este să învețe cea mai minunată lecție a jertfirii de sine, pe care ne-a dat-o Hristos: **fă bine și nu aștepta răsplată**. Mai mult. Uneori fapta bună nu va fi urmată nici de răsplată, nici de recunoștință. Fii gata să ai răbdarea să poți trece și peste aceste cumpene și încercări. Nu te mânâia pe nerecunoștința unor oameni. Dumnezeu ne-a făcut după chipul și asemănarea Lui. Facem bine pentru că suntem fiii Lui duhovnicești, pentru că El ne-a suflat prin puterea Duhului Sfânt suflet și ne-a făcut uneltele Sale, care au datoria să facă

bine. Nu dispera. **Deznădejdea** este un mare păcat, iar **Nădejdea**, alături de **Credință** și **Iubire**, este una dintre cele trei virtuți creștine.

Partidul Popular Creștin Democrat, această **cetate spirituală** în care eu și prietenii mei lucrăm de peste douăzeci de ani, a adunat laolaltă oameni vrednici și iubitori de țară, care își pun osul la propășirea neamului. Am dobândit Independența țării, am stat mereu de veghe atunci când interesele noastre naționale erau în pericol. Am făcut și facem tot ce ne stă în putere pentru a ajuta cât mai mulți oameni. Facem totul ca să avem **căldură, lumină și împlinire** în casele noastre. Nu uităm însă, că tot de **căldură, lumină și împlinire** au nevoie și sufletele noastre. Ca să putem face dreptate, să putem rânduiri mai bine lucrurile în țară pentru a face ca salariile și pensiile să fie mai mari, ca să deschidem mai multe locuri de muncă, să reparăm drumurile, să reconstruim școlile, să îmbunătățim nivelul de ocrotire a sănătății **trebuie ca țara aceasta să fie condusă de oameni cu frică de Dumnezeu și cu rușine de oameni. Avem nevoie de politicieni și de oameni de stat care se tem nu numai de procurorul general, ci întâi și întâi de Dumnezeu.** Altfel, dacă la cârma țării vor fi oameni care se tem numai de procuror, atunci când acesta nu-i va vedea sau va fi unul corupt, ei vor prăda țara și poporul, vor fura și vor face toate crimele de pe fața pământului, tocmai pentru că nu vor înțelege că dincolo de moarte vor da seama în fața Tatălui ceresc.

Frații mei, m-am gândit de multe ori de ce toate celelalte partide se opun din răspuțeri ideii asupra căreia insistă Partidul Popular Creștin Democrat de a introduce predarea religiei în școală? De ce într-o țară cu peste nouăzeci și șase la sută de creștini deputații se împotrivesc timp de patru legislaturi una după alta să admită învățământul moral-religios? Cum vine asta? Îi vedem la sărbătorile creștine pe atâția conducători de partide stând în biserici și ținând în mâini niște lumânări mari cât cozile de hârleț, iar fapta lor este îndreptată împotriva predării cuvântului lui Dumnezeu pentru copiii noștri. Pentru că ei sunt niște fățarnici. Ei caută să amăgească poporul, pentru ei mersul la biserică este numai o modă, o încercare de a căpăta prin minciună încrederea poporului.

Sau cum putem înțelege o altă întâmplare? **Atunci când cel care scie aceste rânduri, Iurie Roșca, a ieșit în Parlament cu o declarație a Partidului Popular Creștin Democrat de condamnare a sodomiilor, a încercărilor unui grup de hulitori ai lui Hristos de a organiza o pa-**

radă a homosexualilor în centrul Chișinăului și de a călca în picioare sentimentele religioase a milioane de cetățeni, de a ataca în felul acesta morala publică, familia și de a pune în pericol copiii noștri, ceilalți deputați au tăcut mâlc. Nici un alt deputat sau om politic nu a schițat nici un gest de protest ori dezaprobare a acestui **păcat strigător la Cer** care este **sodomia**, adică împreunarea oamenilor împotriva firii. Știu ei oare că acest păcat vine îndată după **ucidere și uciderea pruncilor**? De știu ori de nu știu, e totuna, căci am văzut că nu le pasă. Asta pentru că ei sunt străini și de credință, și de grija pentru morala publică, dar și de viitorul acestei țări creștine.

Gândul la Domnul, dorul de Patria noastră cerească, nostalgia Paradisului, aspirația firească de înălțare sufletească ne face oameni morali, ne lecuiește și de trufie, și de frică. Suntem un partid laic, democratic și deschis pentru toată lumea. **Dar înțelegem bine că omul are nevoie și de bunăstare materială, dar și de mântuirea sufletului.** Altfel nu vom mai ajunge să înțelegem **de ce ne-am născut, de ce trăim și de ce vom muri.**

Ca membri ai unui **partid creștin-democrat**, ne-am luat răspunderea pentru oamenii țării noastre. Înțelegem să facem **apostolat politic.** Suntem o familie mare și unită. Avem destulă tărie de caracter și pricepere ca să ne dăruim fără rest intereselor naționale și prosperării fiecărei familii. Începem orice lucrare cu rugăciunea **“Tatăl Nostru”** și o continuăm repetând în gând **Rugăciunea Inimii:**

*“Doamne Iisuse Hrisoase,
Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine păcătosul!”.*

Spunem **Rugăciunea Inimii** cu căință și smerenie, cu **mintea coborând în inimă.** Așa ne întărim prin harul dumnezeiesc **voința**, primim **putere sufletească**, învățăm ce este **răbdarea** și deprindem **curajul.**

Orice document al Partidului Popular Creștin Democrat se încheie cu cuvintele

“Așa să ne ajute Dumnezeu!”.

Cu gândul la țara noastră noi spunem, așa cum trebuie să facă orice bun patriot:

“Dumnezeu să binecuvânteze Republica Moldova!”

IURIE ROȘCA

*A scris aceste rânduri un credincios de rând din țara la care țin
mai mult decât la ochii din cap, unul care își ascultă inima în care sălăș-
luiește Hristos, un om pentru care onoarea este mai scumpă decât viața
și care niciodată nu va obosi să aducă laude bunului Dumnezeu pentru
fericirea de a face politică cu gândul la El și la Neam. **Amin.***

Drept care semnez,

**Iurie Roșca,
Partidul Popular Creștin Democrat**

Duminică, 11 ianuarie 2009

TATĂL NOSTRU

**Tatăl nostru,
Carele ești în ceruri,
sfințească-se numele Tău,
vie împărăția Ta,
facă-se voia Ta,
precum în cer așa și pe pământ.
Pâinea noastră cea de toate zilele
dă-ne-o nouă astăzi
și ne iartă nouă greșalele noastre,
precum și noi iertăm greșiților noștri.
Și nu ne duce pe noi în ispită,
ci ne izbăvește de cel viclean.**

**Că a Ta este împărăția și puterea și mărirea. A Tatălui, a Fiului
și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.**

CREZUL

Simbolul Credinței

Cred întru unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutelor tuturor și nevăzutelor.

Și întru unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii; Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut; Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut.

Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara, și S-a făcut om.

Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, și a pățimit și S-a îngropat;

Și a înviat a treia zi, după Scripturi;

Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui;

Și iarăși va să vina cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin proci.

Întru una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică.

Mărturisesc un Botez întru iertarea păcatelor.

Aștept învierea morților.

Și viața veacului ce va să fie. Amin!

CELE 10 PORUNCI DUMNEZEIEȘTI

- 1. Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău; să nu ai alți dumnezei afară de Mine.**
- 2. Să nu-ți faci chip cioplit, nici altă asemănare, nici să te închini lor.**
- 3. Să nu iei numele Domnului Dumnezeuului tău în deșert.**
- 4. Adu-ți aminte de ziua Domnului și o cinstește.**

5. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca bine să-ți fie ție și mulți ani să trăiești pe pământ.
6. Să nu ucizi.
7. Să nu fii desfrânat.
8. Să nu furi.
9. Să nu ridici mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău.
10. Să nu poftești nimic din ce este al aproapelui tău.

CELE 9 FERICIRI

(Matei 5, 3-12)

1. Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor.
2. Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.
3. Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.
4. Fericiți cei ce flămâzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.
5. Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.
6. Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.
7. Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.
8. Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor.
9. Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri.

RUGĂCIUNEA INIMII

*Doamne Iisuse Hristoase,
Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine păcătosul.*

Rugăciunea Inimii sau rugăciunea lui Iisus este unul dintre cele mai importante mijloace de a ne curăți inimile și de a ne apropia de Dumnezeu. Ea cuprinde în sine o întreagă teologie și ne așază într-o relație corectă cu Dumnezeu. Când spunem ...

“**Doamne...**” înseamnă că-L recunoaștem pe Iisus Hristos ca Împărat al universului și Stăpân al nostru.

“**Isuse...**” înseamnă că recunoaștem ca Dumnezeu Întrupat, ca Unul care a luat natura noastră omenească pentru a ne da o natură dumnezeiască.

“**Hristoase...**” înseamnă că-L recunoaștem ca Mântuitor, ca Unsul, Mesia care a venit în lume ca să ne scape din starea de păcat și dușmănie cu Dumnezeu.

“**Fiul lui Dumnezeu...**” înseamnă că recunoaștem dumnezeirea Lui și relația Lui cu Dumnezeu Tatăl.

“**miluiește-mă pe mine...**” înseamnă că ne apropiem de El cu umilință, apelând nu la drepturile noastre, ci la îndurarea Lui. Ne apropiem de El cu teamă, dar și cu speranță, pentru că El este un Dumnezeu îndurător și iubitor de oameni.

“**păcătosul...**” este recunoașterea stării noastre de păcat, este atitudinea de pocăință și umilință, recunoașterea că nu ne apropiem de El prin meritele noastre, ci că avem disperată nevoie de ajutor.

Sfinții ne recomandă să avem întotdeauna această rugăciune în străfundul inimii noastre și să o aducem adesea la suprafață prin rostirea ei cât mai frecventă. Dar, în același timp, cuvintele ei nu trebuie rostite în mod mecanic, ci cu o participare a întregii noastre ființe. Astfel, rugăciunea nu mai este “o activitate” exterioară, ci noi înșine devenim rugăciune. Sf. Teofan Zăvorâtul ne spune că în adevărata rugăciune, mintea se coboară în inimă, în loc să hoinărească aiurea. Căci, dacă inima nu participă, actul fizic al rugăciunii este cu totul inutil.

JURĂMÂNTUL MEMBRULUI PPCD

**Jur în fața lui Dumnezeu
și a fraților mei de familie politică,
Să fiu un bun apărător
și promotor
al intereselor naționale ale Republicii Moldova,
Să îmi iubesc Patria
până la jertfire de sine,
Să slujesc principiile democratice
și idealurile naționale
din toată inima mea
și din tot cugetul meu,
Să îmi dăruiesc toată priceperea
și străduința
pentru realizarea
obiectivelor programatice ale PPCD,
Să îmi iubesc și să îmi ajut întotdeauna
colegii de partid,
Să îmi asum toate riscurile,
suferințele,
greutățile și limitările
în calea afirmării idealurilor noastre.
Jur în fața Mântuitorului nostru Iisus Hristos,
Să respect acest legământ
cu onoare și demnitate
până la sfârșitul vieții mele.
Așa să mă ajute Dumnezeu!**

*Foreword to the Book of a good Christian
and a good patriot*

**CHRISTIAN-DEMOCRATIC CATECHISM
FOR THE BENEFIT OF ALL**

Dear brothers and sisters in Christos,
My dear Christian-democratic colleagues,

I frankly confess that in January this year 2009, in a God's blessed night I awoke and stayed awake till morning.

Icons around me, Bible, plenty of books with spiritual wisdom and prayers from my room led my thought to the need to come with the aid to my friends with a little book that would be of use to them. So the thought rooted in me to bring to the print's light several sacred texts without which a good Christian cannot think and live in accord with our heavenly Father. I put together in this small book the **Lord's Prayer, Creed and Symbol of faith, The Decalogue, Beatitudes and Heart's Prayer**. We need them every day to be able to live our life according to Lord's will. At the end of the book I included also the **Membership Oath of the Christian-Democratic People's Party**. It is for all us not to forget it, brothers in creed and ideal, gathers in *our political and spiritual family*. It is also to be seen by any one who wishes to get acquainted with the *political creed* vouched by *Christian-democrats*.

My brothers, we are fighters for **Freedom**. We fight for **Truth, Justice and Common good**. We don't fear and we don't avoid combating any force, regardless of its magnitude and power, if it is contrary to these ideals and if someone tries to crash our dignity as humans or as nation. In this political struggle, carried out with clean and honest means, we are ready to assume all risks and sufferings. And if it is necessary, for the sake of our political creed, we are also ready to sacrifice our life in fighting against the evil and falsehood. Some of us gave it on the altar of country's Independence, national renaissance or of struggle against corruption. The only power in face of which we admire, worship and stay humbly is the

power of God. Only Him we fear, only with Him we don't want and cannot get in conflict. We try to avoid His angry hand, and His love we search after, His word we listen to, His voice make us wiser and fills us with courage and soul power. "**Have courage**, – the Saviour Jesus Christ teaches us, – **I conquered the world!**" (John 16:33). Or, same beauty and courage sounds from the call of the church song: "**God is with us, / Whom shall we be afraid of? / You, nations, understand it and bend, / For God is with us.**" (Song of prophet Isaiah).

Some ones say that it's not good to quarrel with other parties or politicians; that it is better to avoid confrontations with them. But how otherwise to oppose the injustice, abuse, theft, lie and corruption? Can a right and honest man keep silence, can the one do nothing when the evil and greedy men rob the country, impoverish the people and buy souls to make their desire come true? Not, the one cannot and has no moral right to be silent and indifferent towards the crime or the other one's pain. Let us remind ourselves that Christ enters the Temples with a whip so as to whip those hypocrites and unfaithful. We, the Christian-Democrats, following the example of Christ, shall whip them with speech, by uttering the truth till the end about those who profane our rights and violate the law.

Truth, Justice, Faith, Honour and Dignity need an open protection. We, Christian-Democrats, made the choice. We cannot stay aside when we have to contribute to hold a depressed or sick man, but also when the Motherland has to be protected against miscreants and betrayers.

We received for our parents and grandparents the wise way of seeing **how a man integral in his nature should be like: god-fearing and with good conscience**. That is how we understand to make politics, learning from our predecessors **to be decent, with common sense and moderate in everything**. If today the God offered us with the enjoyment of **freedom**, let us not forget that **democracy** may be with two edges. Only the weakly-minded troubled-thinking ones may think that an open society is the one where everybody is doing whatever he wants or whatever he thinks about. No, the freedom of each of us should enlarge as long as it does not harm the freedom of others. If we learned something from **The Decalogue**, then we got also the fact that one of the key-words, repeated number of times in these advises given by God to people, is the word "**NOT**". In order to be decent and have a proper behaviour, man has to understand very well what the one **has not to do**. Therefore, to impose hi-

himself limits of conduct. Otherwise, he will make use of his own freedom against those around him and against himself.

We learned from our predecessors always to have in our souls and thoughts the **PATTERN of supreme values**, which has to show us the right path in the life. So that to understand the deep meanings of life's mysteries, to guide by **The four-stepped ladder**:

1. **God**
2. **Nation**
3. **Family**
4. **Man**

Thus, the **man** is within his **family**, **family** is within its **nation**, and **nation** is under the protection of **God**. Or, to say it differently, **God**, **Nation**, **Family** compose that trinity that we as men should serve. We comprehend to live our lives **with love for God, with love for Nation, with care for Family** and we learn every moment of our life **to love our neighbour as ourselves**, according to the precept given by our Saviour Jesus Christ. That is how during our life we get used to be **good Christians, good patriots and good family-men**.

We know that **God** is **Love**. That is why precisely all our life we learn to love people with all our heart, to be merciful and always to remember that **love**, as is preached by the Church of the Christ, is **sacrifice**. From love for men the Son of God let Him humiliated, tortured and raised on the Cross, from the love for men He gave His love.

We know that **God** is **Justice**. Therefore, brothers, let's fight for justice. Let us get rid of fear and participate in spiritual and political struggle, peaceful and democratic one, for justice. "**Happy are those who are persecuted because they're good: the kingdom of heaven is theirs.**" (Beatitudes). Let us not endure the blasphemy against **God's** name, let us not endure the insult against our **nation**, and let us not endure the destruction of our **families**. Let us not allow anybody to humiliate us, to trample our **Belief, Nation, Family**. As saint spiritual parents teach us, as well as our parents and grandparents, **an integral man cannot be neutral or indifferent to Good or Evil**. He is taking either side. Even when he believes that by staying aside he will cause no harm. No. If you do not actively struggle for the good and against the evil, you are unwillingly and maybe unconsciously taking the evil's side. Thus, a man is either lifting

up through thoughts and deeds to the Supreme One, or is falling dawn to the bottom of earth into the hands of the Evil One.

For many years the **Christian-Democratic People's Party** enjoys the increasing number of young new-comers. In many meetings I have with our youth from the **New Generation**, at summer universities or other meetings and gatherings, I speak to my younger brothers, who decided to get into politics, to get ready for a difficult and hard path, which demands much labour with abnegation, much patience, modesty, spirit of sacrifice, patriotism and the wish to serve the many, people of our villages and cities. In this time when so many young people are expecting something from those around them, parents or Government, the Christian-Democratic youth learns to live up to the wise saying of US president John Kennedy: *"Don't ask what you country can do for you, ask what you can do for your country"*.

My friends from the **New Generation** know very well my habit to make as gifts to them small wearing crosses. *"My dearest and beloved, – I tell them usually, – let us learn what our ancestors have never forgotten. Let us wear the Cross at the neck and Christ in the heart"*. And my heart rejoices when, at the end of each meeting, the young people coming from all over the country put on the cross received as gift and blessed in monasteries.

But my hearts rejoices even more when I meet them again in a year or two and see them with the same crosses on the chest. These **crusaders of our days, fighters for the common good** in a country that deserves all our endeavours to bring it out of hardship and bring it to the light, are my great hope, for whom I am ready to talk and work stopples.

I also tell to the young ones that it is good to be glad of having bread on table. However, **our happiness is not full when our neighbour is unhappy and starving**. That is, we, **Christian-Democrats**, are those who live completed by **social cohesion**. To be powerful in soul and to crash the worm of pride that gnaws our soul, my brotherly advice to the young ones is to learn the most wonderful lesson of sacrifice, which was given to us by Christ: *make good and don't expect for reward*. Moreover, sometime the good deed won't be followed by either reward or gratitude. Be ready to have the patience so as to be able to also overcome these ordeals and tests. Don't get angry on ungratefulness of some people. God

made us after His image and similitude. We make good because we are His spiritual sons, for He blew our soul in by the power of Holy Spirit and made us His tools, which have the duty to do the good. Don't despair. **Hopelessness** is a big sin, but **Hope**, together with **Faith** and **Love**, is one of those three Christian virtues.

Christian-Democratic People's Party, this **spiritual fortress** where I and my friends are working in for more then twenty years, has gathered people who are diligent and with love for the country, who apply themselves for the prosperity of the nation. We obtained the country's Independence, we always stayed alert when our national interests were in danger. We did and do all our best to help as much people as possible. We do everything to have **warmth, light** and **fulfilment** in our homes. However, we don't forget that the same **warmth, light** and **fulfilment** are in need for our souls. If it is to make justice, to better arrange the things in the country, to increase wages and pensions, to create more new jobs, to repair roads, to reconstruct the schools, to improve the health care, **this country needs to be ruled by god-fearing and with good conscience people. We need politicians and state men who fear not only the General prosecutor, but first of all the God.** Otherwise, if the country's helm will have by only people fearing only the prosecutor, then when the one won't see them or will be corrupt, they will rub the country and people, they will steal and will commit all known crimes, precisely because they will not understand that over there – beyond death – they will stand in front of heavenly Father.

My brothers, I thought many times why all the other parties are powerfully opposing the idea that the Christian-Democratic People's Party insists upon to introduce religion as a school subject? Why in a country with over ninety six percent Christians, the legislators are opposing for four legislative mandates one after another to admittance in school the moral-religious teaching? Why is it so? We see at Christian holidays so many party leaders staying in churches and keeping in hands some candles as big as spades, but their deed is directed against the teaching of God's word for our children. Because they are hypocrites. They are trying to deceive the people, for the going to church is just a fashion, an attempt to get by deceive the people's confidence.

Or, how could we understand an occurrence? **When the undersigned, Iurie Roșca, made in the Parliament a declaration on behalf of the Christian Democratic People's Party condemning the sodomies,**

the attempts of Christ blasphemers to organize a parade of homosexuals in the centre of Chișinău and to trample the religious feeling of millions of citizens, thus to attack the public morality, family and to put in danger our children, the rest of deputies kept completely silent. None of other legislator or politician did sketch some protest gesture or disapproval for that **crying to Heaven sin** which is **sodomy**, that is to couple in a way that is against the nature. Do they know that this sin immediately follows the **murder** and **infant murder**? Either they know or not, it's even, because we saw they don't care. That is because they are alien to the faith, as well as to the care for the public morality and for the future of this Christian country.

Thinking to God, longing for our heavenly homeland, nostalgia for Paradise, natural aspiration of soul-raising make us moral men, heal us of arrogance and of fear. We are a laic party, a democratic one and open to everyone. **Yet, we understand well that man also needs material wellbeing, but also the soul salvation.** Otherwise we won't get to understand **why we were born, why we are living and why we will die.**

As members of a **Christian democratic party**, we took the responsibility for the people of our country. We are making a **political apostolate**. We are a big and united family. We have enough strength and ability totally to devote ourselves to the national interests and prosperity of each family. We begin any work by saying the **Lord's Prayer** and continue it by repeating in our minds the **Heart's Prayer**:

***“Lord Jesus Christ,
Son of God,
have mercy on me, a sinner.”***

We say the **Heart's Prayer** with repentance and devoutness, directing our **mind down in the heart**. Thus, through divine grace, we strengthen our **will**, receive **soul power**, learn what **patience** is and habituate with the **courage**.

Any document of the Christian Democratic Party concludes with the words

“So help us God!”

Thinking of our country we say, as any good patriot should do:

“God bless the Republic of Moldova!”

These lines were written by an ordinary believer from the country which he cares about more than for his eyes, one who listens to his heart where the Christ dwells, a man for whom honour is above life and who will never get tired to praise the good God for the happiness of doing politics thinking of Him and of Nation. Amen.

So I sign,

Iurie Roșca,

Christian Democratic People's Party

Sunday, 11th of January 2009

LORD'S PRAYER

**Our Father in heaven,
hallowed be your name,
your kingdom come,
your will be done,
on earth as in heaven.
Give us today our daily bread.
Forgive us our sins
as we forgive those who sin against us.
Save us from the time of trial
and deliver us from evil.**

**For the kingdom, the power, and the glory are yours now and for ever.
Amen.**

CREED

Symbol of Faith

I believe in one God, the Father Almighty, Maker of heaven and earth, and of all things visible and invisible.

IURIE ROȘCA

And in one Lord Jesus Christ, the Son of God, the Only-Begotten, begotten of the Father before all worlds; Light of Light, Very God of Very God, begotten, not made; of one essence with the Father, by Whom all things were made.

Who for us men and for our salvation came down from heaven and was incarnate of the Holy Spirit and the Virgin Mary, and was made man.

And was crucified also for us under Pontius Pilate, and suffered and was buried;

The third day He arose again, according to the Scriptures;

And ascended into heaven, and sits at the right hand of the Father;

And He shall come again with glory to judge the living and the dead, Whose Kingdom shall have no end.

And I believe in the Holy Spirit, the Lord and Giver of Life, Who proceeds from the Father, Who with the Father and the Son together is worshipped and glorified, Who spoke by the prophets.

And I believe in One, Holy, Catholic, and Apostolic Church.

I acknowledge one Baptism for the remission of sin.

I look for the Resurrection of the dead

And the life of the world to come. Amen!

THE DECALOGUE

- 1. I am the Lord your God; You shall have no other gods before me.**
- 2. You shall not make for yourself an idol.**
- 3. You shall not make wrongful use of the name of your God.**
- 4. Remember the Sabbath and keep it holy.**
- 5. Honour your father and mother.**
- 6. You shall not kill.**
- 7. You shall not commit adultery.**
- 8. You shall not steal.**

9. You shall not bear false witness against your neighbour.

10. You shall not covet anything that belongs to your neighbour.

9 BEATITUDES

(Mathew 5,3-12)

- 1. Happy are those who have made themselves poor, the kingdom of heaven belongs to them.**
- 2. Happy, too, are those who sorrow because they'll be comforted.**
- 3. Happy are the humble; they'll be given the whole world.**
- 4. Happy are those who long for God's justice: their longing will be satisfied.**
- 5. Happy are those who show mercy: mercy will be shown to them.**
- 6. Happy are the guileless: they shall see God.**
- 7. Happy are those who work for peace; they'll be known as 'the Children of God.'**
- 8. Happy are those who are persecuted because they're good: the kingdom of heaven is theirs.**
- 9. And happy are you when, because of your loyalty to me, you're ostracized and persecuted and slandered. When that happens, exult and leap for joy. What a reward is waiting for you in heaven!**

HEART'S PRAYER

*Lord Jesus Christ,
Son of God,
have mercy on me, a sinner.*

The Heart's Prayer or the Jesus Prayer is one of the most important means to clean up our hearts and to get closer to God. It includes in itself an entire theology and put us in the right relation with God. When we say ...

“**Lord...**” means that we recognise Jesus Christ as the King of the universe and our Lord.

“**Jesus...**” means that we recognise Him as embodied God, as One Who took our human nature so as to give a Divine nature.

“**Christ...**” means that we recognise Him as Saviour, as Anointed, Messiah Who came in the world to save us from the sinful condition and that of hostility against God.

“**Son of God...**” means that we recognise His Divinity and His relation with God Father.

“**have mercy on me...**” means that we approach Him with tenderness, appealing not to our rights, but His endurance. We approach him with fear, but also with hope, for he is a gracious and philanthropic God.

“**a sinner...**” is the recognition of our sinful condition, it is an attitude of repentance and humbleness, recognition that we do not approach Him by our merits, but need a desperate need of help.

Saints recommend us always to have this prayer in the inmost of our heart and to bring it often to the surface by uttering it as most frequently. Yet, at the same time, its words should not be uttered mechanically, but with involvement of our entire being. Thus, the prayer is not anymore an external “activity”, but we ourselves become prayer. St. Theophan the Hidden tells us that in the genuine prayer the mind descend down in the heart, instead of tramping about. For if the heart does not participate, the physical act of prayer is completely useless.

CDPP Membership OATH

**I vow in front of God
and of my brothers from political family,
To be a good defender
and promoter
of national interests of the Republic of Moldova,
To love my Homeland
till the self-sacrifice,
To serve the democratic principles
and national ideals
from the bottom of my heart
and from all my mind,
To devote all my ability
and efforts
to fulfil
the CDPP programme objective,
To love and always help
my party colleagues,
To assume all the risks,
sufferings,
difficulties and limitations
on the path of affirming our ideals.
I vow before our Saviour Jesus Christ,
To respect this oath
with honour and dignity
till the end of my life.
So help us God !”.**

UN VÂSOŢKI AL MEU SAU DESPRE BUCURIA DE A RESPIRA CU AMBII PLĂMÂNI

Întors acasă după minunata serată dedicată memoriei lui Vladimir VâsoŢki, prilejuită de comemorarea a 30 de ani de la moartea sa, am simŢit nevoia de a mă aŢeza în faŢa calculatorului Ţi a transcrie acele rînduri aruncate în grabă pe o foaie de hârtie, pe care le-am rostit de pe scenă. Am mai adăugat câteva cuvinte pe care nu am reuŢit să le spun acolo, pentru a transmite în deplină măsură prietenilor pentru care difuzez aceste schiŢe percepŢia mea asupra lui VâsoŢki.

Dragii mei prieteni, astăzi nu voi spune nici un cuvînt despre politică. Doar despre artă, cultură, spiritualitate. Sunt nespus de bucuros de faptul că amicii mei – admiratori, ca Ţi mine, ai talentului lui VâsoŢki, au dat curs iniŢiativei mele de a organiza această seară în memoria lui Vladimir VâsoŢki.

Este o mare fericire că Dumnezeu m-a înzestrat cu doi plămâni. Cu aceŢti doi plămâni respir cele două culturi. Cu un plămân respir cultura română, cu celălalt – cultura rusă. Ţi sunt convins că anume în aceasta constă unicitatea Ţi frumuseŢea irepetabilă a culturii Ţi spiritualităŢii Ţării noastre, a poporului nostru. Noi ne încercăm, acumulăm bogăŢia noastră interioară de la două surse, iar această sinteză de culturi constituie un mare avantaj, un mare dar pe care ni l-a făcut destinul.

Boris Marian, care a vorbit înainte de mine, a remarcat absolut corect că ar fi cazul să ne gândim la traducerea operei lui VâsoŢki în limba română. Nu este un lucru uŢor. Ţinând cont, într-adevăr, de sfatul domnului Marian, sigur că cea mai indicată modalitate de alegere a unei traduceri cât mai reuŢite ar fi organizarea unui concurs. Le voi propune neapărat prietenilor mei de la ziarul „Flux” să facă publică această iniŢiativă, iar colegilor de la FundaŢia pentru DemocraŢie CreŢtină – să găsească persoane care ar putea sponsoriza această activitate. CunoaŢtem cu toŢii jocul de cuvinte, prea puŢin optimist, din limba italiană: „traduttori – traditori”, care ne sugerează că toŢi traducătorii ar fi niŢte trădători, care denaturează sensul Ţi alterează calitatea originalului. Lucrurile nu stau chiar aŢa sau chiar nu stau deloc aŢa, atunci când vorbim de un traducător talentat. Un bun exemplu în acest sens este traducătorul român George Lesnea, autorul unor traduceri remarcabile din Serghei Esenin. De altfel, am recitat astăzi traducerea franceză a baladelor lui VâsoŢki. Excelentă muncă!

Fără îndoială, anumite secvențe ar fi chiar amuzante pentru noi. Să ne imaginăm, de exemplu, cum ar suna următoarele rânduri: «Поживу я, воля божья, у румын./ Говорят они с Поволжья, как и мы!»

Fiecare dintre noi îl percepem pe Vâsoțki într-un anumit mod, fiecare dintre noi are un Vâsoțki al său. Ori, cum zicea poetul „Hamletul meu”. Iată și eu, am un Vâsoțki al meu, care mă însoțește în permanență. M-am aprofundat atât de mult în creația sa, încât mă surprind asupra faptului că uneorî citesc cu dificultate din alți poeți. Vă amintiți ce zicea însuși artistul despre creația sa? „Sunt întrebate deseori: Ce am avut în vedere într-un cântec, da ce am avut în vedere în altul. Voi răspunde în felul următor: Fiecare înțelege în măsura gradului său de instruire.”

Oamenii sunt tentați, cu precădere, să scoțoească prin viața de zi cu zi a geniilor. Este cel mai lesnicios mod de a deveni comparabili cu ei, de a-i coborî până la nivelul tău. Dar măreția geniilor nu constă în faptul că au băut, au iubit femei sau au făcut scandaluri (de așa ceva este capabil orice muritor de rând). El a fost grandios prin creația sa.

De ani și ani, respir Vâsoțki, trăiesc în ritmul acordurilor sale, îmi încordez nervii și-mi chinui sufletul în acompaniamentul vocii sale aspre și tragice.

Vâsoțki constituie însuși spiritul timpului său. El a contribuit într-atât la îmbogățirea limbii ruse, încât noi, cei de astăzi, vorbim în limba lui. Îl cităm în permanență, atunci când vorbim despre lucruri tragice ori ridicole, despre idei filosofice sau șmecherii din cartier.

Pregătindu-mă pentru serata de astăzi, am răsfoit un teanc impunător de volume ale lui Vladimir Vâsoțki. Și am reușit să găsesc câteva versuri, „lucruri”, cum le zicea el, mai puțin cunoscute. Sunt scurte, nu au fost cântate, dar mi se par foarte potrivite pentru seara de astăzi.

Iată un vers scris, evident, despre realitatea sovietică, dar, totuși, atât de actual și acum. De parcă s-ar referi chiar la realitatea noastră politică din ultimul an. Mai exact, este despre referendumul planificat pentru 5 septembrie. Într-un cuvânt, în această poezioară timpurile consună într-un mod foarte interesant.

«Подымайте руки,
В урны суйте
Бюллетени, даже не читав, –
Помереть от скуки!»

IURIE ROȘCA

Голосуйте.

Только, чур, меня не приплюсуйте:

Я не разделяю ваш устав.»

Ziceți și dumneavoastră dacă nu se întrevede aici o aluzie la exercițiul politic lipsit de sens care ne așteaptă la 5 septembrie.

Și al doilea vers. Despre secolul nostru, secolul 21. Despre realitățile zilelor noastre. Asta ni se întâmplă chiar nouă, acum și aici.

«У профессиональных игроков
Любая масть ложится перед червой, –
Так век двадцатый – лучший из веков –
Как шлюша упадёт под двадцать первый.
Я думаю — учёные наврали, –
Прокол у них в теории, прорез:
Развитие идёт не по спирали,
А вкривь и вкось, вразрез, наперерез.»

Vă mulțumesc.

25 iulie 2010

MOLDOVA – PARTEA DEVENITĂ ÎNTREG

...Și iată că a venit „Perestroika”. Un timp al trăirilor tragice și al reevaluării trecutului, al reveriilor romantice și al mitingurilor zgomotoase, al transparenței (Glasnosti) și schimbărilor. Aceste vremuri zbuciumate au dezbinat societatea moldovenească de atunci în două tabere beligerante. Motivele acestei explozii sociale sunt de profunzime și ar fi naiv și incorect să le dăm acum o apreciere din perspectiva unor atitudini înjumătățite, de pe vechile baricade politice. Cine a avut dreptate și cine nu a avut, a fost necesară dezintegrarea URSS, ar fi trebuit să se producă, imediat după această dezintegrare, reunirea cu România etc.? Întrebarea, desigur, este interesantă, – cum ar fi zis un umorist celebru.

Gândirea noastră materialistă despre „legițile istorice”, „dreptatea istorică” și inevitabilitatea unor evenimente împingeau cu îndărătnicie societatea spartă în două într-un trecut văzut ca preludiu al viitorului. Pentru unii „epoca de aur” se asocia cu statutul pe care l-a avut acest teritoriu până în anul 40, iar pentru cei care se situau pe poziții diametral opuse – în perioada postbelică. În felul acesta, politicienii moldoveni, intelectualitatea de creație, jurnaliștii au rămas, pentru o perioadă îndelungată de timp, prizonieri ai trecutului, ostatici ai unor realități politice deja inexistente și ireversibile. Devenirea politică și intelectuală a societății noastre a fost și continuă să rămână un proces dureros. Aceste „boli infantile” s-au dovedit a fi de neocolit. Am pățimit și am suferit cu toții din plin în încercarea sinceră de a întoarce un trecut pierdut irevocabil. Nu un trecut ca o amintire nostalgică și luminoasă a ceea ce a fost, ci ca o încercare inutilă și naivă de a-l reedita în forma lui inițială.

La un moment dat se crease impresia că a fost găsită „calea de mijloc”, panaceul împotriva acelor idei nostalgice obsesive: iată țărmlul unde ar trebui să-și arunce ancora mica noastră ambarcațiune, pentru a evita furtunile geopolitice și a nu ne zdrobi din cauza iluziilor de care nu ne-am debarasat la timpul potrivit. Numele acestui nou curs spre care ne-am orientat este Uniunea Europeană. Însă – și aici năpastă! Fiecare este tentat să spună una, pe când, de fapt, în cap are cu totul altceva. Cei de dreapta se agită zgomotos: „UE este salvarea noastră, rațiunea noastră de a exista, Raiul pe pământ și Pământul Făgăduințelor în același timp!” Iar în forul lor interior ei nutresc ideea apropierii, până la contopire, cu România. (De dragul exactității, ar trebui remarcat că unii o țin mai la dos, pe când alții suferă, pur și simplu, de diaree verbală sau, cum zice un

IURIE ROȘCA

proverb: „Ceea ce are omul treaz în cap, bețivul are pe limbă.” Nu este prea greu să intuim cine este partizanul camuflat și cine este adeptul vădit al acestui curs.) După lungi ezitări, stânga a adoptat și ea aceeași linie: „Sigur că UE și nimic altceva!” Dar să nu fie prea departe nici de Rusia! Cum zicea cândva tovarășul Lenin: Vladivostokul este departe, da-i oraș de-al nostru!” De remarcat că și pe flancul stâng situația este similară: unii se pronunță direct, alții se bâtaie dintr-o parte în alta, cum zicea un fost președinte despre un bătrân vulpoi.

Cine are și cine nu are dreptate, vă întrebați dumneavoastră? Un răspuns înțelept poate fi doar solomonic. Semiadevărurile, ideile preconceptuate, unilateralitatea, miopia geopolitică, sunt nocive pentru poporul nostru. Da, acest teritoriu a fost parte componentă a Imperiului Rus, pe urmă a României Mari, iar apoi – al nu mai puțin măreței Uniuni Sovietice. Iar stările noastre de spirit nostalgice, adesea diametral opuse, care sunt firești și explicabile, nu ar mai trebui să ne intoxice prezentul, plasând, totodată, mine cu efect întârziat pentru viitor. România este Patria istorică pentru unii dintre noi, Rusia – pentru alții. Moștenirea noastră culturală, limbile noastre, categoriile în care gândim și simbolurile spirituale tind către aceste țări și popoare. Și dacă într-un trecut ceva mai îndepărtat, în funcție de regimul politic existent, unii dintre noi trăiau uneori mai confortabil decât alții, iar apoi când lucrurile luau o întorsătură diametral opusă, rolurile se inversau, asta nu înseamnă nicidecum că astăzi ar trebui să adoptăm tactica răzbunării, a revanșismului și dominării unora asupra altora.

Odată cu trecerea vremii și cu schimbările inevitabile, noi nu ne-am pierdut Patria. Nici unii, nici alții. Noi am dobândit o Patrie nouă, una care să ne încapă pe toți. Evident, expresia „Patrie nouă” este una strict convențională. Republica Moldova este Patria noastră comună și nu aș vrea ca tragerea funiei geopolitice dintr-o parte în alta să devină sportul nostru național. Nu „care pe care”, nu lupta „corp la corp”, ci împreună, cu dragoste pentru acest pământ și pentru oamenii acestui pământ. Toți cei care s-au născut aici, care și-au înhumat în această țărăină strămoșii, care și-au născut aici copiii – sunt fiii acestei țări și nu există cale în viitor fără înțelegerea acestor adevăruri simple. Și chiar dacă unii politicieni mai luptă pentru trecut, chiar dacă nu s-au cicatrizat și nu au fost date uitării rănile istorice și supărările de ieri, calea de mai departe a fost deja conturată.

Cu altă ocazie poate voi reuși să dezvolt subiectul despre „visul de aur” al poporului moldovenesc – Uniunea Europeană – ca mișcare istorică pe un drum cu sens unic, pe același fâgaș bătători de Hegel și Marx. Această situație amintește de starea de așteptare a venirii iminente

MOLDOVA – PARTEA CARE A DEVENIT ÎNTREG

a comunismului în perioada hrușciovistă. Ce înseamnă „viitorul luminos”, cum îl concepeau anterior comuniștii și cum îl tratează acum democrații: la toate acestea mă voi referi, poate, în niște note ulterioare.

Acum – doar despre ceea ce este esențial. În ce constă unicitatea, originalitatea, irepetabilitatea poporului Republicii Moldova, care este trăsătura lui esențială? În Ortodoxia oamenilor care locuiesc în țara noastră, într-o vastă omogenitate religioasă și, implicit, de mentalitate. Moldovenii (românii), ucrainenii, rușii găgăuzii, bulgarii, romii – sunt creștini botezați, care cred într-un singur Iisus Hristos. Și nu avem o altă cale decât să fim cu Dumnezeu în această lume și tot cu El – în cea de dincolo. Și dacă simbolurile duhovnicești, care țin de spiritul nostru, se află și în România, la mănăstirea Putna, unde zac rămășițele pământești ale lui Ștefan cel Mare și Sfânt, și în Ucraina, la Lavra Pecerska din Kiev, și în Rusia, la Catedrala Hristos Mântuitorul din Moscova, și în Bulgaria, la Biserica Sfânta Sofia, aceasta nu este altceva decât enorma noastră moștenire comună, din care trebuie să sorbim credință și cultură, să ne umplem de mândrie pentru trecutul nostru comun.

Drumul meu de la radicalist – la statalist, cum ar zice Boris Marian, nu a fost nici neted, nici prea ușor. Nici drumul de la ateism la credință nu a fost mai puțin sinuos. Îi mulțumesc bunului Dumnezeu pentru aceste adevăruri durute pe care mi-a dat să le înțeleg. Drumul se lasă cucerit doar de cel care merge, nu stă. Trebuie să trecem de la confruntare – la unitate, de la antiteză – la sinteză. Cu toții trebuie să ne reevaluăm trecutul nostru, personal și comun, să tragem linia și să facem totalurile. Nu putem să comitem în continuare unele și aceleași greșeli, să repetăm aceleași prostii, să călcăm pe aceeași greblă.

Pentru a ajunge la un echilibru în politica noastră internă, trebuie mai întâi să ne recăpătăm echilibrul spiritual, moral și geopolitic. Vom putea rezista cataclismelor spirituale, care ne pustiesc și ne umplu de răutate sufletele, vom putea ține piept stihiei zguduirilor globale? Totul depinde de noi. Dumnezeu își ajută fiii, dacă aceștia își sacrifică cu râvnă și însuflețire forțele pentru Credință, Speranță și Iubire.

Calea către această nouă paradigmă a societății noastre se întrevede deja. Nu ne rămâne decât să ne limpezim privirile și să învățăm a vedea lucrurile în esența lor. Și atunci toate se vor reageza la locul lor.

(Textul a fost scris la solicitarea portalului www.allmoldova.com și a fost postat inițial pe acest site.)

Flux, 28 ianuarie 2011

CHESTIUNEA IDENTITARĂ SAU CINE SUNTEM ȘI ÎNCOTRO MERGEM?

Note pe marginea unui eseu de Nicolae Chirtoacă

Problema identitară se află în centrul dezbaterilor publice încă de un sfert de secol încoace, cam de când a devenit posibilă abordarea unor subiecte considerate sub vechiul regim fie tabu, fie apanajul exclusiv al propagandei oficiale. Polemica de altă dată împărțea cele două tabere beligerante după următoarele criterii. Pe de o parte erau adepții „internaționalismului proletar”, ai sovietismului și, implicit, ai poporului sovietic văzut ca entitate etatist-istorică și reprezentând un fel de vârf al evoluției proceselor de contopire a „popoarelor frățești”. Această mitologie își avea originile intelectuale în teoria materialist-istorică, cu tot cu „legițile ei” în versiunea marxist-leninistă, inspirată și ea, la rândul său, din hegelianism și darwinism. De cealaltă parte a baricadei s-au aflat vreme îndelungată adepții renașterii naționale, dornici să-și recucerească drepturile suprimate de un regim străin, care urmărea deznaționalizarea și asimilarea noastră.

Însă puțini dintre ei, chiar și la distanța de peste douăzeci de ani de la evenimentele de vârf ale istoriei noastre recente, au reușit să depășească faza intelectuală de purtători ai „valorilor Iluminismului” Revoluției Franceze, care sacralizează limba și cultura națională văzute ca substitut al religiei. Altfel zis, așa cum spunea într-un interviu din 1995 părintele Mina Dobzeu de la Huși, intelectualii de la Chișinău n-au mai înțeles de ce figura lui Eminescu nu trebuie sacralizată în detrimentul locului pe care trebuie să îl ocupe în viața omului Iisus Hristos. Adică, limitele conceptuale ale patrioților se cantonau de cele mai multe ori într-un pașoptism întârziat, într-un soi de idolatrie națională, întotdeauna dispusă spre o interpretare simplistă a Mioriței ca mărturie a posturii de victimă a poporului nostru, mereu terorizat de vecinii haini. Ecoul acestor controverse se mai resimte și astăzi, întreg eșafodajul argumentativ al „sovietiştilor”, pe de o parte, și al „patrioților neamului”, pe de altă parte, fiind scos de la naftalină ori de câte ori e cazul să se obțină un pic mai multă popularitate pentru unii sau alții. E drept că, răspunzând modei zilei, beligeranții își drapează instrumentarul învechit în retorici proeuropene.

Pentru majoritatea intelectualilor despărțirea de comunism a însemnat demontarea instituțională a sistemului politic totalitar și înlocuirea lui cu un sistem de inspirație occidentală, democratic, cu tot cu pluripartidismul și economia de piață, plus tot tacâmul „drepturilor omului”. Și, firește, aceștia aveau dreptate. Între timp s-a văzut că modelul vestic nu întotdeauna este un „paradis terestru”, iar liberalismul și comunismul își au aceleași rădăcini ideatice cu tot cu progresismul lor, cu acel materialism opac și „determinism economic”, pozitivism și scientism. Aceste limite și similitudini au fost observate doar de acei care, între timp, au reușit să valorifice gândirea tradițională în cultura europeană. Primatul spiritului în raport cu materia, originea extramundană a omului și a lumii, filosofia istoriei și esența religiei, creștinismul și lumea modernă, aceste și alte elemente fundamentale pentru înțelegerea rosturilor profunde ale fiecărei persoane umane, a fiecărui popor au devenit preocupări pentru un număr restrâns de intelectuali.

Prin eseu pe care l-a publicat Nicolae Chirtoacă, binecunoscut pentru rafinamentul lui intelectual, apare în toată statura lui de gânditor profund și pasionat al condiției propriului popor. Autorul este frământat de formularea într-un concept coerent a noțiunii de identitate națională. Chestiunea identitară în viziunea lui N. Chirtoacă este una care proiectează planul divin asupra colectivităților umane, care sunt înzestrate cu misiuni inconfundabile în desfășurarea timpului. Adică avem de a face cu un autor care îmbrățișează total și energic viziunea spiritualistă asupra realității, care vădește erudiție izvorâtă din lecturi bine asimilate, putere sufltească și luciditate în cercetarea realităților. Teoretizarea conceptului de identitate națională în țara noastră comportă riscuri evidente, deoarece grupările angajate de mult în disputele respective ar putea respinge tot ce nu înțeleg sau ce nu se potrivește cu linia lor ideologică de un dogmatism simetric în ambele cazuri. Deși autorul îl citează doar pe V. Soloviev, fondul de idei cu care operează este inspirat nu doar din marii gânditori creștini din Rusia sau din alte părți, ci și din filosofi precum Guenon, Evola sau Eliade și atâția alții. Autorul repudiază în treacăt comunismul și formulează rezerve față de liberalismul occidental, operând cu noțiuni de o splendoare intelectuală și efervescentă emoțională deosebite, iar pe alocuri vădește inflexiuni stilistice de o delicatețe și eleganță poetică remarcabile.

Conceptualizarea colectivității naționale din care face parte și în fața căreia, ca orice om de elită, se simte responsabil, pornește de la nevoia

IURIE ROȘCA

de a-și aduce contribuția la depășirea stării de confuzie și dezechilibru identitar, dominante la ora actuală în societate. Așa cum a încercat să procedeze și subsemnatul într-un text recent, intitulat „Partea care a devenit întreg”, e drept, într-o formă mult mai restrânsă și de o anvergură academică poate mai modestă, N. Chirtoacă își orientează atenția spre latențele profunde ale poporului, spre profilul lui identitar de ordin spiritual. Sarcina lui nu este să inventeze o realitate inexistentă și să îi dea o expresie ideatică impresionantă, ci să intuiască, să capteze și să exteriorizeze realitatea ascunsă în adâncurile sufletului poporului ca entitate spirituală cu un rost singular în lume, care derivă din proiectul celest ce înzestrează orice colectivitate națională cu propria sarcină superioară. Fiind scris într-un limbaj academic elevat, acest eseu filosofic nu este doar un exercițiu cerebral, în care rațiunea autorului suprimă voit pasiunea. Dimpotrivă, lucrarea lui N. Chirtoacă vădește un profund suflu patriotic, un caracter militant, o intenție declarată de a-și aduce contribuția la însănătoșirea stării de lucruri din țară. Înțelegerea sensurilor profunde ale desfășurării timpului și ale unui destin aparte care îi revine poporului nostru pornește aici din însușirea adevărului revelat, care explică ordinea superioară de organizare a lumii ca plan divin materializat în istorie.

Ideea națională, pe care o formulează autorul, atribuindu-i funcții de catalizator al coeziunii interne și al dezvoltării, se dovedește ceva diferit de ceva ce s-a crezut până mai ieri că poate reprezenta un substitut al acesteia. Este vorba de retorica de integrare europeană, acceptată și enunțată oficial de practic toate partidele din țară. Uniformizarea discursului politic și a liniilor de orientare externă pe drumul cu un singur sens îi trezește autorului rezerve măcar și pentru simplul motiv că imitatorii fără discernământ, ca și demnitarii cu mentalitate de vasal, nu pot aduce țara pe care o conduc spre împliniri majore. Păstrarea demnității, respectarea tradiției și a credinței poporului în procesul de adaptare a unor modele străine la sistemul politic, legislativ sau economic al țării rămân a fi condiții de bază pentru reușita efortului colectiv de depășire a crizelor multiple care ne afectează.

Preocuparea lui N. Chirtoacă pentru soarta Bisericii Ortodoxe este și ea demnă de toată aprecierea. Înțelegând că anume creștinismul constituie elementul-cheie al caracterului național și regretând sciziunea existentă între cele două mitropolii ortodoxe, autorul pledează pentru reunificarea lor și pentru reconstituirea unității canonice a tuturor credincioșilor, răzlețiți ca urmare a unor circumstanțe istorice dramatice. Opțiunea lui

MOLDOVA – PARTEA CARE A DEVENIT ÎNTREG

În sprijinul unității Ortodoxiei reprezintă un punct de vedere rar în mediul intelectual de la noi, care rămâne a fi dominat de grupuri laicizate de extracție comunistă sau liberală. Iar printre cei pe care presa îi numește analiști politici N. Chirtoacă apare ca o figură de-a dreptul singulară.

Îmi face o deosebită plăcere să regăsesc în eseul filosofic respectiv aceleași repere intelectuale și spirituale la care mă raportez și eu, același mod de gândire care se pliază pe aceeași paradigmă existențială. Este o consonanță ideatică deloc accidentală. Căutările noastre parcurg aceleași poteci istorice, aceleași curente de gândire, dar mai ales urmăresc aceeași finalitate: împlinirea destinului neamului în istorie și în eternitate.

Flux, 18 martie 2011

UNDE NE INTEGRĂM ȘI CU CE PREȚ SAU DESPRE DISCERNĂMÂNTUL CELOR CARE NU AU PROPRIUL SISTEM DE REFERINȚĂ

Notele unui fost euroentuziast care încă nu a devenit eurosceptic

De câțiva ani încoace ideea de integrare europeană a devenit parte obligatorie a discursului public și a platformelor electorale ale tuturor partidelor. Inițial, această uniformizare a discursului public al politicianilor moldoveni ne bucurase nespus. Asta pentru că mișcarea dinspre trecutul totalitar sovietic ne orienta spre o singură direcție – spre Vest. Occidentul capitalist, văzut ca singură alternativă a trecutului comunist, a fascinat conștiința publică. Frustrările istorice, urmate de entuziasmul primului deceniu postsovietic, au format o serie de clișee care au ținut loc de gândire politică. Integrarea europeană a devenit un fel de parareligie.

Până la răsturnarea din 2009, instituțiile europene ne tot trăgeau de mânecă să facem reforme, să fortificăm justiția și puterea locală, să respectăm drepturile omului și regulile democratice. Însă de când cu succesiunea repetată la guvernare, am descoperit că, de fapt, criteriile și criticismul, aplicate în mod constant și ireconciliabil fostelor guvernări, au cedat în fața interesului geopolitic. Înălții demnitari europeni, dar și americani deopotrivă, secondați de cei din regiune, care deja au învățat lecția, s-au specializat în risipirea elogiilor la adresa actualei puteri.

Însăși ideea integrării europene a devenit un mit îmbietor, un drum cu sens unic, un adevăr indiscutabil. Și cum orice cult are nevoie de șamanii și magii săi, apostolatul proeuropean a devenit apanajul unei puzderii de personaje, care, din postură de demnitari sau din cea de experți, emit platitudini despre „viitorul luminos” care ne așteaptă odată cu integrarea europeană. Imitatorii locali sunt neteziți pe creștete cu regularitate de oracolii „de la centru”, care descind periodic pe pământul nostru încă nerefomat din înălțimile Europei. A acelei Europe, devenite pentru mentalul colectiv un fel de fata morgana, spre care suntem obligați să aspirăm în unanimitate și fără a pune întrebări sau a formula rezerve. Promisiunea de a fi primiți în Paradisul terestru, unde nu mai există probleme economice și sociale, enunțată sacrosant de pe culmile

instituțiilor internaționale, ne îmbată și ne fac să trăim așteptarea unei continui stări de beatitudine, râvnite cu sinceritatea naivă a ateului.

Ieșiți de sub tăvălugul nivelator al comunismului sovietic și fără a avea răgazul să ne dezmeticim din starea de inconștiență colectivă, ne-am pomenit sub un alt tăvălug, cel al capitalismului liberal, pe care, în puținătatea noastră intelectuală, îl credem singura alternativă a „lumii vechi”. În absența unui sistem de referință solid și imuabil, care să ne dea o viziune clară asupra vieții, am plonjat într-un sistem de coordonate, despre care știam câte ceva foarte superficial, dar care emana atractivitatea unui confort al vieții cotidiene, adică tocmai ceea ce ne-a lipsit atât de mult în trecut. Credința oarbă în progres, în minunile tehnicii, în funcțiile miraculoase ale pieței, în capacitatea de autoreglare a sistemului capitalist, care rezolvă în mod automat orice problemă, încă alimentează din plin imaginația moldovenilor.

Visul oricărui moldovean tânăr este să plece peste hotare. Pentru că nu are de lucru acasă. Deci, motivele ar fi de ordin economic. Desigur, dar aici, ca, de altfel, întotdeauna, primează factorul spiritual. Absența unei vieți interioare profunde și intense, a unei viziuni largi, a unor mize superioare, reduce aspirațiile omului comun la satisfacerea nevoilor materiale. Dezastrul economic și absența cronică a locurilor de muncă, se știe, provoacă nu doar exodul masiv al tinerilor peste hotare. Efectele sociale, psihologice și demografice sunt de o gravitate și de o tragică amploare fără precedent. Depopularea țării capătă proporții mai devastatoare decât pe timpurile războaielor clasice. (Ce reprezintă astăzi războaiele non-militare, cu componenta lor organizatorică, economică, mediatică etc., cine sunt agresorii și care le sunt țintele, putem discuta cu alt prilej.) Iar tinerii care au reușit să rămână acasă și să facă studii de calitate, să învețe limbi străine, sunt momiți prin programele „Work and Travel” să descopere America. Așadar, tinerii de elită sunt vânați unul câte unul pentru a li se oferi perspective roze dincolo de ocean. Câștigătorii acestui bilet spre Raiul de pe Pământ, copleșiți de fericire, nu au conștiința faptului că au încăput într-un malaxor internațional, care cel mai probabil îi va dezrădăcina, îndepărtându-i de casă, de morții și viii lor, care au nevoie de ei aici. Goana după fericirea personală văzută ca rezolvare a problemelor de ordin financiar este efectul modelelor promovate prin cultura de masă, cu idolii și ritualurile lor. Individualismul liberal a substituit colectivismul sovietic. Prozeleții din Răsărit și-au depășit semenii din Vest în practicarea egoismului și a lipsei de obligații

IURIE ROȘCA

față de alții, rude, comunitate, țară. Tot ce contează este goana maladivă după bunurile materiale, care substituie orice aspirație ce depășește cadrul îngust al universului artificial indus de „lumea liberă”.

În ultimii ani am auzit de atâtea ori părinți care mi se laudau, afișând o satisfacție stupidă, că, uite, copiii lor s-au aranjat afară, în Europa, în Canada, în SUA. Bucuria lor nătângă vine din prejudecata extinsă în mentalul colectiv că Occidentul ar reprezenta o civilizație superioară. Prin urmare, integrarea copiilor lor în acele societăți ar fi, în mod automat, o dovadă a superiorității, a performanței profesionale a acestora. Pe vremea când lumea gândea în categorii normale, plecarea cuiva dintre apropiați departe de casă era ca un blestem, un prilej de suferință. Însă cazanul globalizării, invocat recent pe un ton de avertisment profetic de fostul deținut politic și mereu proaspătul gânditor politic Ion Moraru, macină tot ce îi pică în cale: neamuri, tradiții, credințe, familii, obligații.

Alienarea colectivă se produce mult mai rapid și la scară infinit mai largă decât pe vremea comunismului. Atunci agresiunea era brutală, deschisă și vulgară: violență, constrângeri, distrugerea bisericilor și asasinarea indezirabililor, ateism impus cu forța și lipsuri materiale cumplite. Astăzi, violența frontală a URSS este înlocuită cu influența subtilă, perfidă, insesizabilă a Vestului. Dezdumnezeirea plin lipsuri și suferință este înlocuită cu dezdumnezeirea prin abundență materială și hedonism. „Hard power”-ul comunist este substituit cu „soft power” consumist. Abuzurile și limitările de ieri sunt înlocuite cu libertățile fără limită și fără obligații, cu relaxarea morală până la disoluție. Locul colectivismului îl ia individualismul. Însă tot „determinismul economic”, tot materialismul, tot erezia darwinistă și idolatria progresismului, a mitului devenirii istorice pozitivistice alimentează așteptările eshatologice ale mărturisitorilor banului devenit din mijloc scop. Manipularea, persuasiunea, spălarea de creieri și inocularea unor false valori și modele, care modifică paradigme și comportamente ale unor colectivități întregi cu o viteză uriașă, sunt efectele directe ale industriei filmului și ale marilor canale TV.

Astăzi tot mai mulți știu CUM vor să trăiască și tot mai puțini se întreabă PENTRU CE să trăiască. Adică în numele căror scopuri, altora decât mercantile. Dincolo de orizontul opac la vieții private, dincolo de instincte și necesități primare intervine vidul intelectual și moral. Modelul demn de urmat nu mai e nici eroic, nici al jertfei și sfințeniei, ci al consumatorului nepăsător și tembel.

Lupta pentru independență politică a țării s-a împotmolit în dependența ei economică din ce în ce mai profundă față de capitalul străin. A vorbi azi despre independența economică, despre apărarea pieței interne față de invazia mărfurilor și a resurselor financiare din afară e cumva de prost gust. A vorbi despre nevoia aplicării unui minim protecționism economic, despre schimbarea politicilor de creditare pentru întreprinzătorii autohtoni, a vorbi despre admiterea condiționată a capitalurilor străine doar în sectoarele unde economia națională are nevoie și unde nu sunt suficiente investiții autohtone înseamnă a ieși din limitele obligatorii ale „political correctness”. Liberalismul fără limite este avantajos doar pentru marile economii ale lumii, iar statul trebuie să exercite puterea și autoritatea sa fără a fi subordonat factorilor economici.

Democrația, pentru care am luptat atât de mult, a degradat în plutocrație. Capii partidelor „în vogă” sunt fie oligarhi, fie servanții acestora. Campaniile electorale au învățat competitorii să facă promisiuni deșarte celor care așteaptă să fie fericiți după alegeri. Și dacă primele „alegeri libere” mai lăsau loc pentru sinceritate, spirit justițiar, confruntare de idei, ultimele s-au rostogolit spre simple exerciții de manipulare a maselor și de cumpărare a voturilor țăranilor pauperizați. Din votanți masele au devenit electorat, adică deputatul nu mai este produsul votului, ci din contra, politicianul este administratorul unui SRL care se numește electorat. Astfel au apărut Politicieni cu Răspundere Limitată. Locul luptătorilor politici și al confruntărilor de idei, așa cum erau acestea, au fost ocupate de negustorii descurăreți, de băieții fără complexe, fără preocupări intelectuale și spirituale, fără răspundere și fără limite în poftele lor de căpățuire. Libera competiție economică a fost substituită de capitalismul clientelar și monopolurile mascate, libertatea de exprimare a fost înlocuită cu dezinformarea, libertatea întrunirilor a degradat în violențe de masă, acoperite de mitologia revoluționară și de protectorii externi. Oligarhiile locale au jonționat cu cele internaționale, culpajul intereselor mafioșilor locali cu cele ale briganzilor de anvergură internațională s-a produs. Iar publicul naiv continuă să consume mitul despre conflictul dintre comuniști și anticomuniști, să anatemizeze defunctul URSS și să sacralizeze Occidentul.

Lipsa de viziune, de caracter și de repere spirituale a exponenților actualei puteri s-a văzut în mod izbitor cu prilejul recente tentative de a promova așa-numita lege antidiscriminare. Bălbâielile demnitarilor

IURIE ROȘCA

despre recunoașterea drepturilor „minorităților sexuale” ca precondiție de aderare la UE au fost ca o hârtie de turnesol. A pretinde cu o mină gravă că raporturile sexuale dintre doi bărbați sau două femei sunt la fel de firești ca și raporturile între persoanele de sexe opuse înseamnă a manifesta o nesimțire și o nerușinare de-a dreptul degradante. Starea de paralizie morală și de atrofiere a sentimentului religios, dublate de raporturile de obediență lașă față de unii exponenți ai birocrăției europene, ni s-au înfățișat în toată slutenia lor. Emisarii întunericului, tot ei trimiși ai cercurilor tenebroase din exterior, chiar au îndrăznit să pretindă, iar slugarnicii noștri trepăduși de la guvernare – să repete papagalicește că adoptarea legii respective ar fi o precondiție pentru regimul de liberalizare a vizelor de intrare în mult-râvnita Europă. Urmând logica respectivă, am putea spune că trocul este următorul: dați-ne sufletul și copiii și vă dăm vize. Iar dacă mâine comisarii europeni (vai, cât de sinistru sună termenul respectiv în spațiul postcomunist!) ne vor cere să declarăm prin lege ca fiind normale incestul, pedofilia (recunoscută recent în Canada drept orientare sexuală), zoofilia, necrofilia și altele de acest fel, ce vor spune „yesmenii” noștri? Ei, care nu îndrăznesc să schițeze un gest de dezacord în raport cu Bruxellesul așa cum pe timpuri birocrăția sovietică moldovenească stătea în poziția de „drepti” față de Moscova. Complexul de inferioritate față de cei ce decretează comandamente fără drept de apel, pe care o vădesc practicantii mimetismului politic din vârfulurile puterii față de emisarii plimbăreți, are și o explicație istorică.

Ieșind de sub regimul sovietic descreștinați în masă și căzând sub imperiul secularismului occidental, puțini dintre noi mai înțeleg ce înseamnă starea de normalitate, care depășește stricta satisfacere a necesităților biologice. Lipsa de repere majore, aplatizarea intelectuală și efectele culturii de masă își spun cuvântul. Incapacitatea de a fi demni și selectivi cu influențele din afară, de a înțelege că, de exemplu, prezența excesivă a capitalului străin nu e mai puțin gravă decât prezența militară străină, că valorile și tradiția națională nu trebuie abandonate de dragul unor valori îndoielnice, servite din exterior ca substitut al profilului nostru identitar, rămân a fi niște plăgi ale mentalului colectiv. Ele afectează profund spațiul public, suprapopulat de „lideri de opinie”, confecționați pe bandă rulantă de granturile vestice.

Vrem să ne integrăm în UE. Dar nu cu orice preț și nici cu capul plecat. Vrem să facem reforme politice și economice, dar nu să ne călcăm

în picioare tradiția și credința. Știm că schimbarea adevărată, multasteptată de oameni, nu poate veni de la cei care se închină demonului economiei și uită de suflet și morală.

Moldova are nevoie de o revoluție spirituală. Avem nevoie de o revoluție conservatoare. Putem să ne ridicăm din mocirlă doar făcând mai întâi un efort spiritual. Renașterea noastră se poate produce doar prin revenirea la origini. Originile noastre se trag din credința creștin-ortodoxă. Singurul sistem de referință, singurul principiu ordonator, singura optică imuabilă este cea întemeiată pe învățătura hristică. Vom supraviețui și vom dăinui în timp doar în măsura în care vom abandona iluziile modernismului, care au făcut din om o ființă autonomă, un bastard al big-bang-ului, un accident al evoluției speciilor, împingându-l în definitiv spre semeția de a se crede autosuficient. Doar înțelegerea faptului că omul nu este măsurariul propriei valori, ci valorează exact atât cât știe să se raporteze la modelul superior, extramundan, singurul care înalță, înobilează și dă sens vieții ca efort continuu spre perfecțiune, pot și trebuie să devină elemente salvatoare pentru noi.

Moldova are nevoie de o nouă elită, de o nouă aristocrație spirituală și intelectuală în sensul său tradițional. Cunoașterea trecutului istoric, însușirea temeinică a experienței internaționale, asumarea Moldovei ca pe un destin personal, depășirea complexelor provinciale și a animozităților interetnice, cultivarea sentimentului onoarei, a modelelor virile și eroice în contrast cu colectivismul comunist și cu mercantilismul liberal – iată componentele de bază care trebuie să ghideze efortul de formare a noilor elite. Ce fel de societate dorim să avem mâine, cum ne raportăm la vecini, cum contextualizăm sub aspect geopolitic locul Moldovei în raport cu Rusia și SUA, iată câteva probleme fundamentale la care trebuie să găsească răspuns și, mai ales, aplicare înțeleaptă exponenții noii elite în devenire. Păstrarea unui optimism viguros și realist, efortul solidar și tenace, clarviziunea și credința sunt tot atâtea componente ale reușitei de mâine a Moldovei.

www.allmoldova.com, 31 martie 2011

Flux, 01 aprilie 2011

CALEA SPRE NICĂIERI, ÎNTRE NOMADISMUL ÎN MASĂ ȘI MIMETISMUL POLITIC

Recitind articolul recent reluat în „FLUX” după „Ziuaveche.ro” și distribuit pe rețelele de socializare de distributistul Ovidiu Hurduzeu (calificativul atribuit reductibilului critic social, cum obișnuiește să-și spună domnia sa, are un cu totul alt sens, la care sper să revin cu o proximă ocazie), text care, de fapt, reproduce niște fragmente din discursul celebrului gânditor american Paul Gottfried, am găsit potrivit să revin la un subiect practic absent pe agenda publică de la noi. Fac recurs la numele acestei personalități de prim rang a gândirii de dreapta, conservatoare și tradiționaliste din Statele Unite nu doar datorită notorietății lui, ci pentru a atrage atenția cititorului asupra faptului că, fără să vrea și să poată să înțeleagă, “lumea bună” din spațiul public din țara noastră a devenit captiva unui discurs politic internațional uniformizant și, deopotrivă, dominant, cel propagat de rețelele politice, instituțiile internaționale și mainstream-ul media pretutindeni. Iar puterea unui astfel de discurs public la nivel planetar a devenit atât de devastatoare, încât este considerată pe bună dreptate drept un soi de parareligie, cu oracolii, divinitățile și tabuurile obligatorii pentru o ideologie totalitară.

Purtând titlul „Paul Gottfried îi îndeamnă pe români la rezistență națională”, materialul este, de fapt, o expunere a unui discurs rostit de doctrinarul dreptei tradiționale americane la Universitatea „A.I. Cuza” de la Iași. Iar dată fiind vecinătatea geografică a instituției respective, precum și faptul că mulți conaționali de-ai noștri și-au făcut studiile anume la această universitate, printre aceștia fiind și premierul Vlad Filat, sper ca interesul pentru ideile lui Gottfried să fie determinat și de acest factor.

Citez: „Un fenomen mai nou e însă încercarea deliberată de a slăbi conexiunea care există între națiuni și trecutul lor istoric, diminuarea relației dintre învățământ sau alte activități culturale și contextul specific național”. Cititorul neavizat ar putea trage concluzia pripită că vorbitorul se referă la practicile cominterniste, caracteristice regimurilor comuniste din trecut, atât de concentrate pe deznaționalizarea popoarelor, asupra cărora își exercitau puterea totalitară. Dar nu, este vorba de această dată despre descendenții din aceeași doctrină, despre neomarxiștii care și-au

adaptat discursul și practicile la noul context internațional, în special după prăbușirea URSS. În SUA aceștia își zic „neoconi” sau democrați, împărtășind până la ridicol aceleași „valori”, în Europa aceeași omogenitate până la suprapunere o au aproape toate grupările politice dominante. Citez în continuare: „Această modă a implicat tratarea politicii, a educației și a „valorilor” ca exerciții de antrenare a conștiinței globale”.

Puțină lume s-a prins prin părțile noastre cum, fiind adversari vehemenți ai internaționalismului proletar, practicat de sovietici, în efortul de a scăpa de trecutul totalitar comunist, s-a pomenit în brațele unor cercuri occidentale care promovează același model dizolvant și uniformizant. Rămânând pe baricadele de acum două decenii, divizați pe niște principii cu profundă motivație națională, culturală, socială și economică, taberele aflate în stare de beligeranță nici nu au observat că, de fapt, se bat pentru un trecut de pe pozițiile zilei de ieri, ignorând noile amenințări majore care copleșesc orice așteptări. Clasa politică, analiștii, jurnaliștii, iar după ei și publicul larg se războiesc pentru a demonstra, de pildă, că în 1812, 1940, 1944 a fost „ocupație” sau, viceversa, „eliberare”, fiecare dintre acestea pledându-și cauza în funcție de nivelul de pregătire sau preferințe. Fără a nega importanța acestor subiecte, aș considera că e cazul să ne gândim dacă nu cumva, în fierbințeala polemicilor, riscăm să alunecăm într-un soi de „realism magic” sau „politicianism oniric” aflat la o distanță enormă de temele presante ale momentului pe care îl trăim. Este vorba de o inadecvare cronică la realitatea imediată, care sparge dezbaterea politică între adepții fostei URSS, ușor cosmetizați cu un discurs proeuropean moderat și cu puternice accente filoruse, iar de cealaltă parte se plasează numeroasa cohortă de oameni care practică politica la nivel de stat ori o comentează după ureche din postura de apostoli ai unui europenism triumfalist, redundant și găunos. În lipsa unei temelii spirituale și intelectuale solide, aceștia, ajunși pe creasta vieții publice, poluează mediile de informare și, implicit, mințile oamenilor, cu divagații aproximative despre integrarea europeană, fără a înțelege în profunzime provocările care amenință continentul nostru, inclusiv țări mult mai puternice și cu tradiții mult mai solide. Inșii cu pricina, unii dintre ei având și o anume spoială academică, aplicată în scurtele aflări pe la seminarele și training-urile de pe aiurea, au ajuns un soi de mutați cu pretenții de purtători ai unor adevăruri superioare numai de ei înțelese, adevăruri ce urmează să fie însușite în mod obligatoriu de toată lumea. Nu de alta, dar altminteri riscăm să rămânem de carul civilizației consumiste,

IURIE ROȘCA

văduviți de binecuvântările comisarilor comunitari, cu care – horribile dictu! – e de prost gust să nu fii de acord.

Acest soi de mimetism servil, alimentat fie din naivitate, fie din lipsa de discernământ, fie din interes de conjunctură, arată absența cvasigeneralizată a gândirii critice în spațiul public. Fiind fără idei izvorâte din cunoașterea și asumarea trecutului, fără viziune strategică ce ar depăși „indicațiile prețioase” din afară, fără a avea o paradigmă bazată pe valori imuabile, izvorâte din credința creștină și tradiția morală organică a oamenilor acestui pământ, puzderia de personaje care suprapopulează spațiul mediatic se prezintă ca niște imitatori, de la care poți auzi doar triluri de papagal și gesticulație de maimuță. Asta cu atât mai mult cu cât, fiind darwiniști până în măduva oaselor, cu tot tacâmul evoluționismului în minte, aceștia nici nu au cum să salte prea departe de la protopărinții pe care și-i revendică fudul ca substitut al originii divine a omului normal.

La noi antiteza comuniști-anticomuniști, liberali-socialiști, stânga-dreapta, în general, nu au nimic în comun nici cu esența doctrinară a partidelor cu pricina, nici cu activitatea practică a acestora în momentul când le revine să exercite guvernarea. Cauzele tuturor relelor sunt reduse până la primitivism la vina (care totuși rămâne parțială) fostelor guvernări; soluțiile miraculoase sunt căutate în contractarea de credite exorbitante și atragerea de investitori străini, dar mai ales – o, sfântă naivitate! – în obținerea regimului liberalizat de vize în spațiul european. Și nimeni nu se întreabă de ce moldovenii, un popor sedentar de mii de ani, dincolo de transhumanța pe care a practicat-o de mii de ani în perimetrul spațiului său natural, au ajuns un popor de nomazi, care își văd rostul doar departe de Patrie. (Termenul de nomadism pentru mutațiile masive ale populației ca efect al „liberei circulații” și al globalismului e preluat din pledoaria lui Gottfried.) Și nimeni nu-și propune să dea jos ochelarii de cai, să lărgească puțin cadrul și să privească această tragedie națională la scară globală. Dimpotrivă, lăsându-se seduși de vocile mieroase ale comisarilor și emisarilor europeni, conducătorii noștri sunt gata să ne vândă și sufletul pe altarul „liberei circulații” de pe pământul natal, devenit vitreg din cauza sărăciei, al migrației spre „pământurile făgăduinței” cu piețele forței de muncă pentru „sclavii fericiți”, cum i-a numit atât de exact Ovidiu Hurdzeu. Cine își mai pune problema că, de fapt, motivele migrației masive sunt doar în al doilea rând economice? Primează cele de mentalitate, schimbarea paradigmei, bruscă și cvasigeneralizată, a manierei de gândire, a înțelegerii rosturilor vieții unui om.

Paul Gottfried avertizează că „amenințările la adresă libertăților individuale și colective vin din Occident”, de la cei care, continuă el, „vor să niveleze și să omogenizeze omenirea, începând cu cei care țin prea mult la trecutul lor. Statul universal omogenizant care nivelează până la anihilare națiuni, sexe și comunități e acum pericolul care i-a luat locul lui Hitler, Stalin, Ceaușescu și altor tirani recentți. Dacă vechii tirani mărsăluiau împotriva dușmanilor naționali sau mobilizau masele împotriva așa-ziselor „clase dușmănoase”, noul inamic îmbrățișează întreaga omenire pentru a o reeduca. Nu știu ce e mai periculos, tiranul care ne lipsește de viață sau cel care ne lipsește de identitate, de tradiție”.

Când citez în context noțiuni ca identitate și tradiție, mă gândesc la cantonarea multora dintre noi în zona exclusiv etnicistă, înțeleasă în mod simplist doar ca expresie cultural-lingvistică dezduhovnică. E curios, dacă nu de-a dreptul tragic, să vezi, bunăoară, cum vajnicii noștri patrioți se bat de ceasul morții apărând etnonimul „român” și glotonimul „limbă română”, dar tot ei separă ființa națională de partea mistică, esențială a unei colectivități și a fiecărei persoane umane. Ori, cum ar zice părintele Mina Dobzeu, cel care l-a botezat pe Nicloae Steinhardt în închisoare, într-un interviu pe care mi-l acorda în 1996, poezii așa ai noștri (el zicea „ai dumneavoastră”) n-au mai ajuns să înțeleagă că nu te poți ruga lui Eminescu, ci doar lui Iisus Hristos. Și tot el adăuga: Eminescu este vârful culturii românești, dar nu e sfânt. Dar într-o lume aspirituală, bântuită de stafiile unor falși profeți, tribuni de ocazie și literați minori, cu merite mai mult inventate, mereu puși pe vânărea gloriei antume și a tinicheliilor, cuvântul sfântului părinte sună ca glasul profetului în pustiu.

Marxismul, cu ateismul și cu materialismul lui istoric cu tot, cu antropocentrismul și determinismul lui economic, cu mântuirea lui păgână prin glorificarea omului ca ființă autosuficientă în istorie, este singura paradigmă în care s-a osificat optica faunei care a infestat societatea cu logoreea sa patriotardă, exclusivistă și opacă preț de peste două decenii. **Desacralizarea cultului** și împingerea lui în relație de subordine față de cultura atee și, direct proporțional, **sacralizarea culturii** (de cele mai multe ori provinciale, pipernicite, adaptate la statura microscopică a grafomanilor locali) **ca substitut al cultului**, a credinței creștine în Dumnezeu cel viu reprezintă pârția bătătorită pe care treapădă, aproape fără excepție, falsele mărimi, la care se raportează „oamenii de bună-credință” (Expresia a devenit și ea un înlocuitor pentru termenul de patriot, care nu are nimic în comun cu sensul ei

IURIE ROȘCA

inițial de buni creștini, de oameni care își trăiesc viața în universul mistic al tradiției religioase).

Fuga de comunism este înțeleasă la noi, în mod obligatoriu, ca o deplasare rectilie spre un secularism dogmatic, spre stația terminus a istoriei, unde ne așteaptă mântuirea prin bunăstare și, implicit, printr-o continuă stare de beatitudine, oferită de confort și lipsă de griji de către „statul managerial”, ca să-l citez din nou pe cercetătorul american. În goana noastră spre UE, privită ca o abstracțiune ce creează așteptări febrile de rezolvare a tuturor problemelor existente, încă nerezolvate doar din cauza handicapului de a nu fi (încă, firește!) în rândul națiunilor de elită de dincolo de cordonul sanitar, nu mai avem timp, discernământ sau interes să observăm ce a mai rămas din capitalismul clasic. Acel capitalism al cultului muncii, cu etica bazată pe morala creștină ca expresie a relațiilor sociale, a competiției economice și a normelor juridice. Locul acestui tip de capitalism este ocupat de capitalismul speculativ, oligarhic, parazit, neproductiv, monopolist. În noile condiții, persoana umană este transformată în individ egocentric, fără atașamente și obligații, în forță de muncă, partidele devin instrumente sau clientelă a grupurilor financiare, iar statele ca principali actori ai dreptului internațional cedează din ce în ce mai mult în fața corporațiilor transnaționale. Și toate acestea sub imperiul presant al regulilor caracterizate extrem de exact de Gottfried. „E într-adevăr imposibil pentru orice națiune membră a UE să încerce să se conducă după propriile standarde naționale sau religioase fără să fie învinuită că încalcă vreunul din „drepturile omului” confecționate birocratic”.

Ca aspiranți la statutul de țară de poveste, una de succes (desigur, în accepția propagandiștilor de serviciu din tagma europeniștilor), guvernării noastre sunt gata să se încovoieze până la pământ, doar-doar să urmeze întocmai directivele „de sus” și să „implementeze (un alt termen nici nu mai este folosit în context!) normele europene” pe melegurile noastre. S-a văzut, de pildă, cu câtă inconștiență și lipsă de demnitate au acționat cei din vârfulurile piramidei statale atunci când li s-a cerut, de pildă, să promoveze așa-numita lege antidiscriminare, adică sodomia ca drept al unei zise minorități sexuale. (Aici, - slavă Domnului! -, puterea s-a văzut nevoită să cedeze pentru moment în fața reacției viguroase a exponenților adevărați ai poporului nostru creștin. Dar imberbul ministru al Justiției continuă să insiste în eroare, amenințând că, până la urmă, această lege antihristică tot ne va fi băgată pe gât. Acesta, în inconștiența

lui crasă, știe mai bine cum să facă sluj în fața celor care îl netezesc pe cap ca ocupanții - cozile de topor, care-și cășănesc semenii.)

O altă mostră de europenism a fost înregistrarea Ligii islamice, un fel de grup care amintește, mai degrabă, de o organizație politică decât de un cult. Atenție! Europeanii nu au scos o vorbă când nesăbuiții de la putere au demonstrat un nihilism juridic cras, cu toată aventura asta de modificări ale Constituției prin referendum, de schimbare a tuturor regulilor de joc în timpul jocului, când se calcă în picioare Justiția și puterea locală, când este blocată orice urmă de concurență loială în economie, când se promovează monopoliurile și se stimulează (controlează) corupția. Dar astea sunt floare la ureche, dacă cei din fruntea țării agreează să scuipe în tradițiile și sentimentele religioase, în moralitatea și în decența propriului popor. Tot aici trebuie pusă și puzderia de moderatori de talk-show-uri, care, înscriindu-se în corul yesmanilor prooccidentali, ne servesc cu o regularitate înspăimântătoare cu tot felul de pocitanii morale, care apără de zor „drepturile omului” de pe pozițiile perverse de crainici ai europenismului în ultimă instanță și fără drept de apel. Nu contează nulitatea lor intelectuală și găunoșenia spirituală. Principalul e că au însușit „limba de lemn” a neocominterniștilor, că au bani destui din afară să-și plătească prezența pe sticlă.

Globalizare și identitate

Una dintre lecțiile care merită însușite și prin lectura profundă a textelor lui Paul Gottfried, care trebuie aplicate la cazul nostru cu discernământ și profunzime, ar fi următoarea. Atâta timp cât ne vom bate ca chiorii între noi, vom rămâne o simplă masă de manevră pentru jucătorii mari din structurile ciclopice din exterior. Atâta timp cât românofiliile vor lupta cu rusofonii și, implicit, cu imperialismul rus, căutând „dușmanul extern” în Rusia, iar rusofiliile vor lupta cu românofonii, căutând același „dușman extern”, dar de această dată în România, atâta timp cât ortodocșii se vor măcelări pe motivul apartenenței la cele două Mitropolii și, implicit, cele două Patriarhii, Rusă și Română, mai condimentându-și aversiunea reciprocă cu respingerea bisericilor creștine minoritare, atâta timp cât exclusivismul politic, etnic și religios vor consuma până la epuizare energiile naționale, vom rămâne cu toții niște simpli cobai, buni de fiert în „cazul globalizării”. Ultima expresie îi aparține celui mai

lucid și mai profund gânditor politic, după părerea mea, pe care îl are țara noastră la ora actuală, octogenarul Ion Moraru, cel care avertiza Noua Generație la ultimul congres al creștin-democraților asupra pericolului de moarte care va trebui înfruntat de tineretul nostru piepțis, cu răspundere și spirit de sacrificiu. Fostul deținut politic nu făcea o figură de stil gratuită atunci când spunea că lupta Noii Generații pentru ființa neamului va fi mai grea decât a generației lui, care s-a încleștat cu un regim totalitar după bolșevizarea țării. Ion Moraru spunea în cadrul recentului eveniment de lansare a cărții domniei sale de memorii, un volum fără egal în literatura de memorialistică și de istorie de la noi, că are un singur vis. El speră ca Bunul Dumnezeu să îi dea zile ca să poată scrie următoarea carte. Despre pericolul globalizării, firește. Dumnezeu e mare și îi ocrotește pe cei cu misiune de călăuză.

Revin. Nu spun că nu ar exista și interese extrareligioase în activitatea Patriarhiei Ruse. Există, și de sute de ani. Nici că ar trebui să facem abstracție de aspectele lingvistice sau istorice. Accentuez doar faptul că e cazul să avem înțelepciunea să demontăm baricadele și să trecem de la confruntare la relația de cooperare, de complementaritate, de efect sinergetic, până la urmă. Să vedem ce e deasupra noastră ca pericol comun, să căutăm contopirea celor două Mitropolii, noi ca laicat, nu eliminarea reciprocă, urmând logica darwinistă cu efecte tragice în istorie despre supraviețuirea celui mai puternic. La fel ar trebui privite și chestiunile lingvistice și istorice. Politicul ar trebui să lase loc academicului în aceste chestiuni.

Nu spun că Rusia s-ar fi tratat de morbul imperialismului sau de consecințele nefaste ale sovietismului. Nici că e cazul să facem abstracție de riscurile pe care le comportă o astfel de mentalitate. Nu afirm că la București, clasa politică s-a tratat definitiv de abordări paseiste, tributare ticurilor de abordare stil secolul XIX, nici că și-a revenit din trauma psihologică pricinuită de consecințele nefaste cauzate de cel de-al Doilea Război Mondial și de tot ce a urmat după comunizarea țării. Doar semnalez cu îngrijorare situația în care unii politicieni de la Chișinău acceptă sau doar se consideră a fi simple extensiuni ale politicii externe a Rusiei sau a României. În aceste condiții de confruntare, politica internă va fi marcată puternic de contradicțiile de ordin geopolitic, cu componenta istorică de rigoare, care vor afecta în mod dramatic stabilitatea țării și perspectivele ei de dezvoltare. Și aici contează mai puțin predilecțiile mele personale sau back-ground-ul meu politic. Poate tocmai pentru că am trăit personal, plener și dramatic, nu ca spectator, ci ca participant activ, evoluțiile politice

din ultimele două decenii, îmi vine mai ușor să înțeleg nevoia depășirii unor clișee de gândire și aspirații, care s-au dovedit inițial inaplicabile, iar de la un timp – chiar contraproductive. Celebrul geopolitician american George Friedman, care a întreprins recent o „călătorie geopolitică” în regiunea noastră, avertiza asupra următorului aspect. Dacă politicienii de la Chișinău nu vor înțelege rostul jocurilor externe din regiune, Republica Moldova riscă să fie spulberată de pe hartă de vânturile geopolitice care bat din toate părțile.

Nu divizările și animozitățile exclusiviste, nu păruiala oarbă, nu ura și intoleranța pe motive de supărări istorice și nici setea de revanșă, de satisfacție totală ne vor salva. Nu pretenția aberantă de a reface fosta URSS sau Imperiul Rus și nici iluzia de a readuce România în vechile ei hotare de până la 1940 ne vor croi un viitor mai bun. Dimpotrivă, înțelegerea sinceră și profundă a nevoii de acceptare și înțelegere reciprocă, de asumare a Republicii Moldova ca Patrie comună a tuturor cetățenilor ei, trebuie să ne motiveze și să ne regăsească împreună în fața unui pericol comun. Istoricul american cu renume mondial Samuel P. Huntington în lucrarea sa fundamentală „Cine suntem?” demonstrează fără putință de tăgadă că toate națiunile moderne au apărut atunci când au realizat de unde vine pericolul extern. Iar poporul Republicii Moldova, dincolo de abordările comune, prin forța realităților istorice, este o națiune în devenire, termenul respectiv însumând, iar nu negând profilul identitar al majorității populației românești, care se autointitulează în mod diferit, însă reprezintă același fenomen etnolingvistic și cultural. Numai că totalitatea poporului nostru este mai mult decât majoritatea, cei care constituie minoritatea numerică fac parte integrantă din corpul nostru național. Mă refer, firește, la minoritățile etnice. Iar liantul de bază este conviețuirea timp îndelungat în același spațiu, în același stat, și, nu în ultimul rând, mărturisirea aceleiași credințe creștin-ortodoxe. Aici bisericile minoritare trebuie privite ca biserici-surori, mai ales de către noi, laicii, nu avem căderea să rezolvăm disputele de ordin teologic mai complexe. Pentru asta există ierarhii.

Așadar, revenind, pentru a înțelege mai bine cine suntem, mai întâi va trebui să realizăm de unde vin amenințările, iar din moment ce vom fi în stare să facem acest efort colectiv, conștiința apartenenței solidare la aceeași colectivitate va genera nu doar un instinct firesc al autoconservării organismului comun, ci și va declanșa entuziasmul și energia atât de necesare pentru determinarea unor schimbări majore în direcția pozitivă.

IURIE ROȘCA

Personal ca român vorbitor de limbă română din Republica Moldova nu mai am de mult stresuri și motive de frustrări sau revolte atunci când alții se ambiționează să-și asume o identitate, pe care personal pot să o consider convențională, dar nu le pot refuza dreptul la autoidentificare după felul cum simt ei, nu eu, lumea din jur și propriul profil identitar. Zicându-și moldoveni vorbitori de limbă moldovenească, iar unii – moldoveni vorbitori de limbă română, ei reflectă o mentalitate constituită în condiții binecunoscute. Altceva e că factorul politic nu trebuie să intervină brutal în mediul academic și în procesul educațional pentru a încerca să impună o anume „ideologie de stat” în funcție de gradul de pregătire intelectuală a liderilor acestor partide sau în funcție de interesele politice circumstanțiale ale respectivelor partide politice. Politicul trebuie să delege științei preocuparea pentru denumirea limbii și aspectele etnoculturale în general, ca și dreptul de a decide asupra modului de predare a istoriei. Important e să contribuim cu toții, politicienii, mediul academic, presa, Școala, Biserica, Armata, Familia, la cultivarea sentimentelor patriotice. Iar patriotismul presupune prin definiție loialitate față de propria țară, la singular.

Iar acum încă o dată despre cine suntem și de unde venim. Din trecut, firește, dar această noțiune este una cu două niveluri. Așadar, încercarea naivă și deseori agresivă a unor politicieni, secondați de tot felul de nulități cu pretenții de savanți, de a inventa un fals mit fondator pentru Republica Moldova, extrăgându-l din cronicile medievale ale vechii Moldove istorice, este deopotrivă ridicolă și inoperantă. Întrebarea e de ce respectivii domni ar crede că este onorabil să-și revendice descendența din vechea spiță voievodală, dar, în același timp, să-și renege (sau, cel puțin, să o ignore) descendența extramundană. Adică, în efortul de a-și revendica o origine istorică cât mai nobilă și mai îndepărtată în timp, ei își neagă sau cel puțin își uită originea transistorică. Dacă suntem urmași ai lui Bogdan, Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare și Sfânt, să nu uităm că nu mai puțin adevărată este calitatea noastră de fii (deseori rătăciți, dar asta nu schimbă condiția noastră esențială) ai Tatălui Ceresc, creaturi plăsmuite după chipul și asemănarea Creatorului.

Ca să citez în context o altă somitate de talie internațională, voi face trimitere la Stephane Courtois, celebrul istoric francez, cunoscut mai ales datorită „Cărții negre a comunismului”, coordonată de el. Într-un interviu pe care i-l luam la Paris în 2004 (nepublicat atunci, dar care va apărea în curând în cartea mea în curs de apariție), abordând chestiunea deconectării

omului de la sursa divină, ordonatoare a comportamentului uman și singura dăătoare de legi morale, omul a decăzut în autosuficiență, în judecător al propriei valori, în antropocentrism, de unde au și decurs toate ingineriile sociale criminale, ambalate în ideologii ermetice de tipul comunismului și al fascismului. În acest sens, continuând, am putea adăuga că ideologia globalismului este din aceeași serie, un curent copleșitor, care devastează societățile moderne, nivelând popoare, religii și culturi în proporții fără precedent în istorie. Și asta atunci când nu comite asasinat în masă prin „export de revoluție”, de democrație sau de drepturi ale omului. Pretenția universalistă a globaliștilor trădează clar originea marxistă a acestora, ca și esența lor imperială, expansionistă și dictatorială. Cine nu e cu ei sau, mai exact, ca ei, e împotriva lor. (Apropo, oare ne mai aducem aminte de faptul că expresia „Cine nu este cu Mine este împotriva Mea” aparține Mântuitorului Iisus Hristos (Matei, 12, 14-16, 22-30), iar preluarea ei de către comuniști doar confirmă caracterul caricatural, satanic, al comunismului, care nu face altceva decât o răsturnare a creștinismului, o inversare a sensurilor lui?) Prin urmare, cine e diferit de calapodul impus, ori trebuie răsplămădit până la uniformizare cu standardul decretat, ori nimic.

În loc de concluzie

Pentru a supraviețui și a ne afirma în lume ca purtători ai propriului profil identitar, avem nevoie de un sistem de referință imuabil, peren, care să dea rost și să facă ordine în mințile și inimile noastre. Iar singurul sistem de referință purtător de Adevăr și Iubire este creștinismul. El reprezintă nu doar temelia identitară a poporului nostru, ci și singura cale spre mântuire, dacă îmi este îngăduit să amintesc într-un astfel de articol și despre scopul final al vieții fiecărei ființe umane, care nu pleacă „în neființă”, cum se exprimă atei, ci ia calea spre locul unde va fi judecat după legile iubirii divine.

Pictorul, editorul și gânditorul creștin Sorin Dumitrescu este unul dintre autorii care exprimă extrem de plastic ideea actualității și a modernității lui Iisus Hristos. Aici ar fi de specificat în mod simetric caracterul desuet, naiv și stângaci al neopăgânismelor atee, încăpute mai nou sub umbrela încăpătoare a globalismului.

IURIE ROȘCA

Lipsa acută a unei elite intelectuale solide și consistente, cu orizonturi largi, analiză profundă și abordări strategice, se face simțită în mod dramatic la noi. Multitudinea de profesioniști de marcă, demni de toată aprecierea, din diverse domenii ale științei - istorie, drept, relații internaționale, management, economie, științe exacte etc. - au totuși carența fundamentală de a avea, de cele mai multe ori, o viziune fragmentară, sectorială asupra realității. O astfel de condiție este suficientă pentru activitatea limitată strict la domeniul profesional al fiecăruia, dar poate deveni catastrofală atunci când astfel de oameni ajung a fi decidenți politici. Altfel zis, deficitul cel mai devastator pe care îl are fauna politică de la noi este lipsa de personalități de calibrul, cu abordări de anvergură și viziune strategică, fără complexe față de cineva din exterior, dar și fără agresivități de limbaj în relația cu vecinii și străinii, de oriunde ar fi aceștia.

La toate calitățile necesare unor oameni de stat de talie națională, conștienți de misiunea pe care au a o îndeplini, o calitate absolut indispensabilă realizării unui proiect național major, repet, este pasiunea, entuziasmul, arderea internă profundă pentru împlinirea destinului fiecărui membru al comunității. Adică, avem nevoie de lideri cu o capacitate obligatorie de a imprima propriului discurs efervescența și emoția sinceră a celui care e dispus să servească poporul, nu să fie servit de acesta. Și dacă printre politicieni astfel de caractere puternice practic lipsesc cu desăvârșire, locul lor fiind ținut de șmecheri spilcuiți, inși aroganți, de afaceriști și, pur și simplu, de imbecili ordinari, printre analiștii politici există câteva figuri singulare, de un calibrul intelectual și o larghețe a viziunii de-a dreptul remarcabile, cu discernământ și luciditate. Dar prezența lor în spațiul public este bruiată, de cele mai multe ori, ea pierzându-se în vacarmul cvasigeneralizat al talk-show-urilor suprapopulate cu inși marginali, limitați și sterili, care împiedică penetrarea unor idei coerente în mintea consumatorului de produs mediatic.

3-6 septembrie 2011

LABIRINTUL LUMII MODERNE SAU CUM SĂ REVENIM LA NORMALITATE

Notele unui optimist creștin

Pentru a înțelege mai bine profilul identitar și realitățile din țara noastră, voi trece în revistă câteva idei asupra cărora am insistat și în unele texte precedente. Revin, deoarece cred că astfel de lucruri simple, fără pretenția de a fi originale, fiind repetate, au șansa de a fi desprinse de cititorul curios să înțeleagă mai bine ce i se întâmplă și de ce. Dar mai ales să înceapă a se întreba cum s-ar putea ieși din acest cerc vicios, în care ne-am pomenit. Este vorba de originile intelectuale și spirituale ale fenomenelor care devin la ora actuală globale și care imprimă o anumită direcție evoluțiilor din societățile moderne.

De câteva secole încoace trăim vremuri care se înscriu în războiul spiritual împotriva Tradiției, împotriva sensurilor profunde ale vieții, împotriva omului ca și creație a lui Dumnezeu. Această luptă totală se poartă contra creaturii descendente din Creatorul său, cea care este făcută după chipul și asemănarea Tatălui și are de onorat o misiune superioară, derivată din comandamentele divine. Din momentul în care cultura europeană a fost afectată de Renaștere, care exalta într-un anume fel antichitatea greco-romană, instituind cultul rațiunii, al omului ca ființă autosuficientă, în stare să-și inventeze în mod autonom preceptele morale și sensurile profunde ale vieții, s-a produs o confuzie în înțelegerea esenței ființei umane. Din clipa în care a fost decretat antropocentrismul, care îl plasează pe om în locul lui Dumnezeu, întreaga gândire a acestuia a deraiat spre amputarea părții spirituale a persoanei în favoarea celei materiale. Iar de aici - grija exagerată pentru corp în detrimentul preocupării pentru suflet a condus spre hedonism, aplatisare mentală, autosuficiență și fuga constantă de gândul la moarte.

Pentru a alunga gândul la moarte, omul modern a decretat „moartea lui Dumnezeu” și a dilatat clipa până la proporțiile orbitoare, care șterg noțiunea de eternitate. Pomenindu-se cantonat în universul finit al vieții și

IURIE ROȘCA

nemaifiind în stare să contempleze realitatea din jur cu o privire meditativă și senină, pierzând sentimentul sacralului în drumul spre redescoperirea lumii pe cont propriu, omul s-a apucat să sacralizeze știința, iar mai apoi – și tehnologia, toate acestea conducându-l în țarcul pozitivismului și al scientismului, culmea acestei noi parareligii fiind iluzia Progresului. Evoluționismul darwinist, ca pretenție de interpretare științifică a apariției vieții și a omului, a împins umanitatea spre un infantilism intelectual lamentabil. Trecând prin „Secolul Luminilor”, prin „Revoluția Franceză”, apoi cea bolșevică, omenirea s-a deusolat și mai grav după prăbușirea sistemului comunist, proces ce a creat iluzia că modelul occidental de organizare a societății este unic și sacrosant, acesta reprezentând treapta superioară de dezvoltare.

Cu toate avantajele indiscutabile ale Vestului în raport cu fostele regimuri sângeroase ale totalitarismului comunist, este evident că sistemul zis capitalist cunoaște disfuncții din ce în ce mai grave atât pe plan economic, cât și pe cel politic.

Cultul „drepturilor omului” și al libertăților limitate doar de norme juridice formale, a dezvoltat un produs uman, care se află într-o continuă alergare după o fericire efemeră, înțeleasă doar ca satisfacere a unor poftes crescânde de ordin material și a unor tentații de a plonja în lumea plăcerilor. Modelul inițial al capitalismului bazat pe etica protestantă cu principiile ei morale solide, cu indispensabilul respect pentru caracterul productiv al profitului, cu valorile-cheie cum ar fi munca, dedicația, competiția onestă, a cedat capitalismului predominant speculativ, unde ingineriile financiare, speculațiile de capital și „jocul pieței” produc disproporții uriașe în distribuția veniturilor și a proprietăților. SUA și UE ca modele sociale „perfecte” reprezentau și mai reprezintă încă pentru foarte multă lume brandul Nr.1, iar globalismul impune o modă cvasigeneralizată în gândirea, cultura și aspirațiile unor colectivități foarte largi. Acesta este „trandul” binecunoscut, devenit și în Republica Moldova un înlocuitor credibil al gândirii pentru „apostolii democrației și ai libertății”, care suprapopulează spațiul public, întrecându-se în decretarea platitudinilor despre democrație, pluripartidism, economia de piață, statul de drept, dar mai ales despre stația-terminus spre care s-ar îndrepta inexorabil Republica Moldova – Uniunea Europeană. UE e privită de aceștia ca ultima treaptă a dezvoltării societății în spiritul interpretării marxiste a istoriei ca proces evolutiv spre culmile utopice ale „paradisului terestru”.

Locul comun al aproape tuturor analiștilor și al comentatorilor de

serviciu este disprețul prost camuflat față de moldovenii insuficient de evoluți pentru a se ridica la nivelul mentalității europene, a standardelor occidentale. Acest tic intelectual îmi amintește de disprețul comuniștilor de ieri față de cei care nu erau în stare să priceapă sau să accepte duhul mesianic al comunismului și nici viitorul măreț, spre care ne îndreptăm cu viteză crescândă. Fiind alimentați de ideologia liberală cu toate miturile ei, asimilând de cele mai multe ori superficial un număr de lecturi din domeniul științelor socioumane (unii chiar trecând pe la niște instituții de instruire mai scurtă sau mai îndelungată din „lumea civilizată”), exponenții „societății civile” participă (poate fără să vrea și să înțeleagă) la spălarea masivă de creieri a consumatorilor „produsului mass-media”.

Fauna politică autohtonă, populată dens de personaje venale și opace, fără viziune, fără caracter, fără vocație, fără conștiința propriei misiuni, fără abordări de ansamblu și larghețe conceptuală, fără înțelegerea profundă a jocurilor geopolitice și a situației dramatice în care se află țara, lasă o impresie deprimantă. Politicieni circumstanțiali, capabili doar de intrigi, jocuri de culise, căpătuială și cultivarea conflictelor pe care le confundă cu esența pluripartidismului și a relației dintre putere și opoziție, par a nu mai fi în stare să găsească drumul care ar scoate țara din impas. Nimeni nu mai e interesat de rezultatul practic al prezenței în ierarhia puterii de stat, ci doar de modul cum este interpretat, prezentat, trucat chipul său fardat de propagandiștii de serviciu. Fiind cu toții un produs colectiv al votului universal și din acest punct de vedere – în drept să își bată joc de noi „pe durata mandatului”, „liderii” noștri își etalează ținuta caricaturală, risipindu-și nimicnicia intelectuală și morală cu mina unor persoane care luptă continuu contra „celor răi” din politica autohtonă spre fericirea poporului. Asta pentru că atunci când vorbesc despre ei înșiși, politicienii noștri nu au decât motive de autoadmirație și de laudă de sine, în timp ce când îi caracterizează pe alții – fac apel la tot lexicul negativ necesar, de la cel neologistic la cel suburban, pentru a-și denigra mai cu spor „colegii” sau oponentii.

Societatea noastră se află într-un impas profund și multidimensional. Criza nu este doar de ordin politic sau economic. Ea este, în egală măsură, dacă nu în primul rând, și o criză de idei. Moldova poate ieși din fundătura în care s-a pomenit numai dacă vom depăși interpretarea realităților doar ca pe un spectacol de prost gust, unde dincolo de cearta dintre partidele și de mizeria morală a „actorilor de prim-plan” n-ar exista nimic de luat în seamă. Marasmul și debandada din instituțiile statului creează dezgust

și neîncredere în societate. Toți cei care pot să evadeze din țară o fac în ritmuri și proporții gigantice. Iluzia integrării europene ca soluție pentru toate problemele noastre încă mai fascinează mințile multora dintre noi. De cealaltă parte, o altă iluzie este alimentată în replică față de primul curent de opinie - proiectul de integrare euroasiatică. Ambele modele cu profundă încărcătură geopolitică alimentează speranța politicianilor și a analiștilor că, până la urmă, cineva din exterior, de la Bruxelles sau Moscova, ne va rezolva problemele majore în locul nostru. Dincolo de înregimentarea interesată și venală într-un proiect sau altul, exprimată prin dorința politicianilor de a se poziționa ca exponenți ai unui sau altui model suprastatal, există o gravă eroare de percepție în mentalitatea colectivă, explicabilă istoric.

Având un trecut de margine de țară, noi încă nu am învățat să gândim și să acționăm independent, iar douăzeci de ani de independență statală încă nu au propulsat în spațiul public o elită solidă, care ar ști să-și asume destinul colectiv al Republicii Moldova, trăgându-și seva din solul Patriei și exprimând doar interesele propriei țări, care este, - place sau nu! – altceva decât a fost în trecut. Fiind o țară mică teritorial, ca potențial economic și militar, cu o populație redusă, Moldova are nevoie de oameni de stat de anvergură. Imitatorii fără discernământ ai proiectelor din exterior, tributarii trecutului, obsedați de modele depășite istoric, purtătorii unor ideologii de import care nu le permit să iasă din tiparele croite de acestea spre o gândire independentă și profundă, nu pot să ne aducă la liman. Se simte o nevoie acută de înprospătare a spațiului public. Iar o revigorare a capacității spirituale și intelectuale a elitelor, care să conducă spre o fortificare a instituțiilor statului și o ameliorare a realităților economice, se poate produce doar prin revenirea la origini. Și originile noastre, în stare să imprime elemente ordonatoare în alcătuirea statală și în relațiile dintre oameni, sunt creștine. Atâta doar că e nevoie de un efort deosebit, care să ne permită să alungăm ceața din fața ochilor și să recăpătăm clarviziunea și statornicia strămoșilor noștri, adaptându-o cu înțelepciune la spiritul timpurilor noi pe care le trăim.

Flux, 18 noiembrie 2011

UN FOR AL ZIARIȘTILOR ÎNTRE PREOCUPĂRILE PROFESIONALE, GEOPOLITICĂ ȘI CULTURĂ

În zilele de 21-22 noiembrie, în capitala Kazahstanului, a avut loc forul anual al ziariștilor din spațiul ex-sovietic, organizat de agenția RIA Novosti. FEAM – aceasta e versiunea prescurtată a denumirii reuniunii, adică Forul instituțiilor media din Europa și Asia, al șaselea la număr, a întrunit circa 250 de ziariști din țările membre CSI, țările baltice și Georgia și s-a desfășurat sub genericul „20 de ani de independență: mass-media și societatea”. Delegația Moldovei a fost reprezentată de Vladimir Novosadiuc, șeful biroului RIA „Novosti” la Chișinău, Iuri Tișcenko, redactor-șef al ziarului „Nezavisimaia Moldova”, Iliia Mariaș, ziarul „Evreiskoe Mesteciko”, Valeriu Balan, director „Argumentî i Faktî v Moldove”, Ludmila Coval, directorul ziarului „Profsoiuznâe Vesti” de la Tiraspol, bloggerii Serghei Uzun și Pavel Grigoriuc, precum și subsemnatul.

Temele luate în discuție de participanți au vizat activitatea media în condițiile dezvoltării rapide a tehnologiilor informaționale, cooperarea profesională la nivel regional și internațional, influența rețelelor sociale asupra societății și relația acestor rețele cu presa tradițională etc. Subiectele dezbătute în cadrul acestui for au mai vizat interacțiunea dintre noile instituții media și cele tradiționale, dezvoltarea platformelor media și procesele sociale, industria media în condițiile unei economii instabile, reglementările de stat în domeniul internetului și influența acestora asupra presei etc.

Oaspetele de onoare al forului de la Astana a fost celebrul regizor rus Nikita Mihalkov. Am avut privilegiul să putem viziona în premieră două lucrări noi ale acestui nume emblematic al cinematografului rusești, filmul artistic „Citadela” și documentarul dedicat filozofului rus Ivan Ilin, unul dintre vârfurile gândirii tradiționale, personalitate profund religioasă și militant consecvent împotriva bolșevismului. Pregătindu-mă de plecarea la Astana, am recitat faimosul text programatic, scris de Nikita Mihalkov și intitulat „DREPTUL ȘI ADEVĂRUL. Manifestul Conservatismului Luminat” («ПРАВО И ПРАВДА. Манифест Просвещённого Консерватизма»).

IURIE ROȘCA

În cadrul discuției cu celebrul artist, care este și unul dintre cei mai de seamă lideri spirituali ai poporului său, am avut și eu posibilitatea să formulez pe scurt câteva idei, care au fost primite cu bunăvoință de către Mihalkov. Voi reveni în curând cu un articol mai amplu asupra acestui subiect. Până atunci însă, vreau doar să menționez că societatea noastră are nevoie de o comunicare mult mai profundă cu exponenții elitelor naționale de peste hotare, în special cu acele figuri care ies din tiparele gândirii comune, din interpretarea simplistă și superficială a realităților, din prizonieratul cotidianului și iluziile efemere ale materialismului. Avem nevoie de o profundă și acută dezbatere publică solidă, cu o largă respirație spirituală și culturală asupra momentului istoric prin care trecem cu toții. Iar pentru asta comunicarea cu personalități de primă mărime din exterior, de talia lui Mihalkov, este extrem de necesară. Fiind captivii unei paradigme care încă ne fascinează, aflați în iureșul evenimentelor politice de la noi și a schimbărilor dinamice din lume, oamenii politici, analiștii, oamenii de cultură și ziarisții, care populează spațiul public, de cele mai multe ori, nu reușesc să aibă o viziune de ansamblu asupra realității. Pentru mulți dintre ei încă este imposibil să iasă din tiparele anchilozate ale discursului care blamează trecutul sovietic și, simetric, exaltă fără discernământ și spirit critic modelul occidental. Iată de ce cred că o dezbatere asupra identității noastre colective, asupra trecutului, dar mai ales asupra viitorului presupune și un sistem de referință care să ne dea la o parte ochelarii de cai și să ne ajute să depășim clișeele de interpretare a realității.

Revenind la reuniunea de la Astana, mărturisesc cititorilor uimirea care mi-a trezit-o acest oraș nou prin arhitectura lui impresionantă, ca, de altfel, și saltul economic înregistrat de Kazahstan în ultimele două decenii.

Republica Moldova între Uniunea Europeană în totală degradingoladă și o Uniune Euroasiatică existentă mai mult ca proiect are nevoie de abordări geopolitice mult mai realiste decât plierea oarbă pe interesele altora în regiune. Iar pentru asta este nevoie de elite care au ochi de văzut și urechi de auzit, nu doar de imitatori și yesmeni. Altfel zis, o discuție profundă la acest capitol devine de-a dreptul presantă. Iar în dezbateră respectivă voi încerca să mă fac auzit și eu, inclusiv în calitate de jurnalist.

Flux, 25 noiembrie 2011

NOTELE UNUI CONSERVATOR MOLDOVEAN. NIKITA MIHALKOV ȘI IDEEA NAȚIONALĂ SAU CUM SĂ CONSTRUIM VIITORUL NOSTRU

Introducere

Am fost unul dintre cei care m-am format citind Samizdat, am acceptat Perestroika drept o șansă de a pune capăt regimului comunist și a obține Independența pentru Patria mea. Am fost fericit atunci când s-a prăbușit „Imperiul răului” și când am purces la construcția noului stat, orientându-ne la modelul occidental, democratic. Totul părea foarte simplu: libertatea, pluripartidismul, privatizarea, drepturile omului, SUA, NATO, UE, FMI și alte noțiuni care ne fermecaseră, ne promiteau atingerea unei bunăstări comune, ba chiar a unei beatitudini generalizate. Rădăcinile profunde ale loviturii de stat din Octombrie, urmate de Teroarea roșie, GULAG și toate monstruozițările regimului sovietic, ne deveneau cunoscute pe măsura descoperirii unor cărți, idei și noțiuni noi, neștiute până la prăbușirea URSS, și chiar mult timp după asta. În procesul renașterii noastre spirituale și intelectuale, una dintre deosebiriile esențiale în înțelegerea trecutului, care determinau uneori abordări totalmente diferite pentru cei din Rusia și pentru cei din republicile sovietice, consta în faptul că noi, popoarele din fostele periferii ale URSS, legam toate nenorocirile noastre de Rusia și poporul rus. Asta pentru că anume de acolo ne-a fost impus comunismul, anume acolo am fost deportați, anume cu ajutorul limbii ruse am fost deznaționalizați. Multă lume nu a înțeles nici astăzi că prima victimă a conspiratorilor și criminalilor bolșevici a fost anume poporul rus, care a avut de suferit nu mai puțin decât noi, că regimul comunist a fost nu mai puțin distrugător pentru poporul rus, decât pentru cei care s-au pomenit sub dominația acestui regim criminal ceva mai târziu. Versiunea unilaterală de culpabilizare a Rusiei în procesul de interpretare a trecutului sovietic este încă foarte răspândită în afara ei. O putem spulbera doar cu eforturi comune, printr-un dialog onest, permanent și înțelespt între intelectualii, - nu, mai mult chiar! - între elitele naționale ale popoarelor noastre. Iar pentru asta oamenii de artă, politicienii, jurnaliștii și, nu în

IURIE ROȘCA

ultimul rând, fețele bisericești trebuie să se întâlnească, să comunice, să depășească stereotipurile ce s-au creat, să analizeze problemele comune și să construiască un viitor comun. Și aici vechile supărări, reproșurile reciproce și aroganța națională sunt contraproductive. După douăzeci de ani ne-am pomenit cu toții într-o groapă adâncă, am ajuns într-un impas din care am putea ieși mai ușor cu un efort comun; să ne punem pe picioare, să ne revenim și să continuăm mișcarea noastră în timp, ca niște popoare care și-au regăsit propriul drum ce părea pierdut ireversibil.

Scurtul dialog cu Nikita Mihalkov la Astana

Vizionând în ajun filmul lui Mihalkov „Citadela”, iar apoi și documentarul „Filosoful rus Ivan Ilin”, eram prezent la întâlnirea cu renumitul regizor. Acolo am reușit să-mi expun câteva idei, care au fost primite de Mihalkov cu maximă bunăvoință. Voi prezenta mai jos traducerea acestei scurte conversații. (Versiunea video poate fi văzută pe peretele meu de pe facebook sau pe blogul www.iurierosca.md. Episodul a fost filmat de bloggerul Pavel Grigorciuc, fapt pentru care îi sunt foarte recunoscător.)

„ – Numele meu este **Iurie Roșca**, sunt din Moldova. Practic intens și jurnalismul, și politica. Aș dori să revin la aspectul profund spiritual al filmului pe care l-am privit. Domnule Mihalkov, pentru mine este o onoare să recunosc faptul că personal gândesc în aceeași, să zicem, „undă”, în care gândiți și Dumneavoastră. Și dacă a venit vorba despre faptul în ce măsură sunteți politician sau nu, atunci, bineînțeles, Dumneavoastră sunteți un lider spiritual. Și personal, aș fi fericit dacă politicienii din țările noastre s-ar orienta la liderii spirituali și nu s-ar împotmoli în „determinismul economic”, în maimuțările sau, așa cum ziceți Dumneavoastră, cum am face în așa fel, încât să semănăm cu cineva, numai nu cu noi înșine.

Aș vrea să spun câte ceva despre lucrarea și ideile Dumneavoastră pe care le-am desprins din filmul vizionat ieri. Reconsiderarea trecutului dintr-o perspectivă spirituală ar trebui, probabil, să însemne pentru noi și o pocăință foarte responsabilă; ar trebui să însemne și dorința noastră comună de a participa într-un fel la încheierea experimentului bolșevic și prin înmormântarea creștinească a rămășițelor pământești ale lui Lenin. Și asta e foarte important. Oricum ar fi, noi pornim de la faptul că am putea să ne revenim doar depășind acea perioadă sovietică de coșmar.

Ca persoană care a călătorit mult prin Europa și America sunt profund atașat valorilor conservatoare. Dar avem o problemă: la monarhie nu putem reveni, aristocrație nu mai există. Una spirituală – da. Însă, să zicem, cum să alegem elitele, cum să găsim un președinte deștept, care, după aceea, ar face toate numirile?...Haideți să fim de acord că deja nu mai suntem republicani, dar încă nu am găsit o formă organizatorică, o cale sociologică... Dar cum să construiești ierarhii într-o țară care de acum a înțeles că experimentul occidental s-a prăbușit, la fel ca și comunismul în trecut, însă noi încă nu am reușit să inventăm nimic nou din punct de vedere instituțional, dacă mă pot exprima astfel. Vă sunt extrem de recunoscător și aș vrea să închei prin a mărturisi că simt un profund atașament față de ideile pe care le împărtășiți, inclusiv pentru că eu gândesc și scriu în două limbi. Am spus odată, cu prilejul zilei de naștere a lui Vâsoțki, că simt o plăcere și o bucurie deosebită să pot respira cu doi plămâni spirituali. Și anume: cu un plămân eu respir cultura română, iar cu celălalt plămân – cultura rusă. Pentru că altfel mă simt neîmplinit; felul cum privesc lumea, cum înțeleg viața, sensurile profunde a ceea ce se întâmplă sunt incomplete, mă simt infirm spiritual fără asta. Iată de ce avem nevoie unii de alții, iată de ce consider că douăzeci de ani nu au fost pierduți în van. Am avut nevoie de această „încercare îndelungată” de a construi ceva cu ajutorul imitației, pentru a putea ajunge la calea spirituală de apropiere și de înțelegere a faptului că nu doar partea materială este importantă pentru noi.

Poate am vorbit puțin confuz. Sunt foarte bucuros să Vă pot vedea în persoană. Sunt bucuros că trăiesc vremuri când există astfel de lideri spirituali.

Nikita Mihalkov: – *Ați reușit să formulați într-un mod foarte personal ceea ce trăiesc toate popoarele noastre. Prin experiența Dumneavoastră personală, prin exemplul Dumneavoastră ați tras o concluzie foarte exactă, plastică, ceea ce pentru mine este important nu doar, ca să zic așa, ca o metaforă frumoasă, ci ca o conștientizare interioară a ceea ce oferă această șansă fericită de a respira cu ambii plămâni, al Estului și al Vestului, - ea fiind o necesitate organică. Nu respirația turistică a exotismului, ci necesitatea interioară a unora față de alții. Prin ceea ce ați spus ați nimerit exact, pur și simplu, în țintă! Vă mulțumesc frumos.*

– Eu Vă mulțumesc”.

După aceste câteva cuvinte, exprimate pe scurt și în grabă, aș dori să limpezesc o serie de aspecte care vizează temele atinse de mine.

Două filme diferite ale aceluiași maestru

Repet, nu sunt critic de film, nu sunt la curent cu discuțiile asupra filmelor lui Mihalkov. Vorba aia, maestru de-ar fi, căci critici se vor găsi. Și totuși, aș dori să spun câte ceva despre cele două filme văzute.

Așadar, „Citadela”. Dialogul susținut în preajma unui râuleț de eroul lui Mihalkov și personajul jucat de Oleg Menșikov. Așteptând să fie împușcat, fostul comandant de oști al Armatei Roșii dintr-o dată își amintește cum în 1919 a hăcuit cu sabia un călugăr pentru că acesta ascundea albgardiști. Și ce i-a spus călugărul înainte de moarte. Și cum i-a spus. El știa cu tărie pentru ce moare și de aceea și-a primit jertfa liniștit. El știa bine că pentru Iisus Hristos nu-ți este frică să mori. Iar gloriosul erou al Războiului civil l-a tăiat cu spada fără să ezite. Nu a mai rămas nici urmă din chipul eroic, romantic al bolșevicului care luptă pentru „viitorul luminos”. Există doar tragedia tuturor, a victimelor și a călăilor, care periodic se schimbă pe neașteptate cu rolurile. Monologul lui Stalin în fața eroului amuțit, care a cunoscut din plin ororile terorii politice, a caznelor fizice și morale, redă în câteva cuvinte întreaga ferocitate a acelei tragedii istorice de o amploare și perfidie fără egal, care a fost activitatea criminală a bolșevicilor. Stalin explică de ce a hotărât să îi încredințeze anume lui luarea cu asalt a citadelei, care urmează să fie atacată de cincisprezece mii de oameni înarmați cu bâte în loc de arme. Stalin poate conta pe el, deoarece ține minte cum acesta tăia cu sabia călugării care ascundeau albi în 1919, cum scufunda vase cu albi în 1921, cum îi asfixia cu gaze pe țăranii răsculați din regiunea Tambov în 1922. Doar câteva fraze redau într-o formă concisă mii de volume de amintiri, tratate istorice și opere de artă despre trecutul de coșmar.

Și nu avem șansă de tămăduire sufletească, și nu există iertare pentru păcatele criminalilor, și nu avem nici o speranță să găsim calea cea dreaptă, dacă nu ne vom întoarce la credință. Despre asta ne vorbește și filmul lui Nikita Mihalkov dedicat marelui gânditor creștin al rușilor, Ivan Ilin. Acest film mi-a amintit de Soljenițan. Și, probabil, - deloc întâmplător. Pentru că și acest mare scriitor, ca și Mihalkov, l-a studiat pe renumitul filozof rus. Și apoi, observațiile critice împotriva celor trei

se aseamănă suspect de mult. Oameni de un asemenea calibru spiritual, care nu acceptă bolșevismul cu esența lui satanică, sunt în stare să ajungă până la o analiză profundă a cauzelor primare ale unui astfel de fenomen. Prin urmare, ei nu pot fi împinși în „patul lui Procust” al înțelegerilor schematice ale realității. Pentru ei „căderea omului în istorie” de la înălțimea unei ființe făcute după chipul și asemănarea lui Dumnezeu nu a început în 1917. Renașterea, Raționalismul, Revoluția Franceză, Evoluționismul, Materialismul, Legitățile Istoriei, Progresul, Tehnica, Cucerirea Pământului și a Universului, Omul ca stăpân unic și autosuficient al propriei sorți, sunt verigi ale aceluiași lanț. De aici și atitudinea reținută față de liberalism ca panaceu pentru toate nevoile. Într-o lume din care Dumnezeu a fost izgonit, omul nu poate să-și găsească propria menire.

La sfârșit de ciclu istoric

Am auzit din nou la Astana cunoscuta frază a lui Nikita Mihalkov, care a amintit cu amărăciune că omul modern se gândește tot mai mult la faptul CUM să trăiască, nu la faptul PENTRU CE să trăiască. El ne vorbea cu mahnă că cei douăzeci de ani trecuți de la dezagregarea URSS s-au consumat în zadar – s-au acumulat atâtea probleme și eșecuri; și că acum este timpul să ne redescoperim pe noi înșine și să căutăm căi de apropiere între noi ca popoare care am trăit cândva împreună. Da, în acest răstimp am băut până la fund din cupa unor iluzii mari și a unor deziluzii pe potrivă; sărăcia, nedreptatea, cleptocrația și plutocrația au devenit nesuferite, ne-am săturat de capitalismul de carton, croit după chipul și asemănarea „satului lui Potiomkin”. Nu ne mai ametește cultura de masă de peste ocean, nu ne mai îmbată nici globalizarea ca substitut al comunismului. Într-o lume scrântită de bunurile materiale, de goana după confort și după etalarea drepturilor, nu mai e loc nici pentru porniri mărețe, nici pentru înțelegerea verticală a valorilor prin dragostea divină, prin noblețe și răspundere.

După atâtea nereușite și nenorociri, care au căzut pe umerii popoarelor ieșite acum douăzeci de ani de sub dărâmurile URSS, regiunea noastră suferă o criză multidimensională, de sistem. Devenind imitatori ai modelului occidental, care s-a prins destul de prost pe solul nostru, și respingând modelul sovietic rămas în trecut, simțim cu toții nevoia reconsiderării realităților din jur. Trăim într-o paradigmă depășită,

IURIE ROȘCA

dar încă nu am inventat una nouă. Ne aflăm la apusul unui ciclul istoric, dar din inerție încă mai gândim în categoriile zilei de ieri.

Faimoasa expresie a autorului american Thomas Friedman „Lumea este plată” („The world is flat”), care a dat numele cunoscutului best-seller, a început să capete o conotație în plus. În condițiile globalizării, lumea a devenit plată nu doar pentru că tehnologiile moderne permit ca informația să fie condensată în forme tot mai plate, mai restrânse, ci și pentru că mintea omului devine nu mai puțin plată. În lumea modernă are loc nivelarea în masă a omului, el însuși devine plat, el nu mai are timp să se oprească, să se pună pe gânduri, să se concentreze. Într-o lume orizontală a comunicării în rețea rămâne tot mai puțin loc pentru comunicarea verticală, cu Dumnezeu. Abia ieșiți din trecutul comunist, am plonjat și ne-am scufundat până peste cap în prezentul consumist. Din „șurubașe” ale sistemului sovietic noi riscăm să devenim „sclavi fericiți” într-o lume globală.

Un manifest ca expresie a credinței într-o politică morală

Da, Nikita Mihalkov are dreptate atunci când scrie în Manifestul său că „a fi conservator înseamnă a fi un om care:

- îl iubește pe Dumnezeu și pe aproapele său;
- care păstrează amintirea despre strămoși și se îngrijește de urmași;
- care are o atitudine grijulie față de mediul înconjurător și îl conține ca pe o ființă vie;
- care păstrează, dezvoltă și înmulțește cultura, știința și educația”.

Și în continuare: „Tradiția conservatoare se deosebește de inovația radicală de orice fel prin faptul că ea nu este rațională, ci mistică. Ea se sprijină nu pe un sistem exterior de reguli logice și reprezentări speculative, ci pe constituția spirituală internă a personalității, pe psihologia națiunii, pe obiceiurile și ritualurile triburilor și popoarelor.”

Și încă ceva:

„Libertatea interioară sau ADEVĂRUL este un dar divin. Ea se conjugă cu răspunderea morală și îi cere omului să trăiască „după obraz”.

Libertatea exterioară sau DREPTUL reprezintă nu doar capacitatea

omului de a proceda așa cum îi trece prin cap, dar și responsabilitatea lui publică de a purta răspundere pentru faptele sale în limitele normelor și obiceiurilor stabilite de societate și susținute de stat.”

Revenind la textul cunoscutului Manifest, care a absorbit o multitudine de idei luminoase ale conservatorismului, nu pot să nu scot în evidență și anumite dificultăți care ne împiedică să construim întregul lanț logic al unei organizări relativ rapide a societății, în baza acestor principii. Asta nu înseamnă deloc că respectivele principii ar fi greșite. Și totuși, nu putem să nu ținem cont de faptul că statele moderne au devenit laice și, din punctul de vedere al dreptului, Dumnezeu nu există; prin urmare, legea scrisă de oameni nu se întemeiază pe Legea lui Dumnezeu, ci pe formalitățile juridice. Puterea și-a pierdut sacralitatea, iar pe scena istoriei a ieșit manifestarea omului dincolo de orice limite, aceasta deseori căpătând forma păcatului. Drept exemplu e destul să amintim subiectul scandalos cu drepturile homosexualilor ca „minoritate sexuală” agresivă, față de care toată lumea este somată să manifeste o toleranță indiscutabilă. Iar pentru cei care nu sunt suficient de „toleranți” se găsește repede ac de cojoc – „comunitatea internațională”.

Altfel zis, noi deja știm ce nu mai dorim să existe în structura noastră socială și statală, dar încă nu știm exact ce fel de forme de organizare a puterii sunt în stare să le înlocuiască pe cele existente și să devină la fel de potrivite spiritului popoarelor noastre, ca și cele care au funcționat până la „căderea în istorie”. „Verticala puterii” în condițiile unei republici prezidențiale, pe care o propune Mihalkov în Manifest, unde șeful statului ar trebui să fie un fel de substitut al unui monarh luminat, ar putea funcționa, în cel mai bun caz, în urma unui concurs fericit de împrejurări și doar pentru un termen relativ scurt. Cum e posibil să fie întoarsă „Sfânta Rusia” în condițiile desacralizării puterii, a lipsei unui monarh ca uns al Domnului, adică în condițiile unei republici laice, cum să fie educată o nouă generație de conducători, care ar avea vocația să joace rolul aristocrației de altă dată, încă nu ne este foarte clar. În condițiile „marșului triumfal” al democrației, cu instabilitatea puterii ca element indispensabil al acesteia, cu lipsa oricărei autorități a guvernanților și cu obligativitatea de a accepta același model pentru toate țările, fără a se ține cont de tradițiile lor, o astfel de sarcină nu va fi dintre cele ușoare.

În condițiile în care societatea consumului de bunuri materiale a înăbușit temelia spirituală a omului, unul Dumnezeu s-ar mai putea milostivi de noi, ar putea răsplăti rugăciunile și eforturile noastre,

IURIE ROȘCA

arătându-ne calea către noi forme de viață socială, unde va fi restabilită armonia între Creator și creatura Lui. Nu-i nimic dacă avem mai multe întrebări decât răspunsuri în căutările noastre chinuitoare a unor forme cât mai bune de existență colectivă pentru popoarele noastre. După ce am trăit experimentele tragice ale secolului trecut, am conștientizat din plin cât de utopică e căutarea unei societăți umane perfecte. Am obosit de zguduirii, revoluții și experimente tragice. Principiul de aur „a construi fără a distruge”, formulat în manifestul lui Nikita Mihalkov, trebuie să fie pus la temelia procesului creativ de renaștere a popoarelor noastre.

Fiind conservator, Nikita Mihalkov dă preferință pe bună dreptate evoluției în raport cu revoluția. O dezvoltare stabilă, organică a societății, fără cutremure și răsturnări, pe calea unor reforme rezonabile. Însă CUM e posibil în mod practic, în condițiile lipsei unei puteri sacrale și a unui respect din partea maselor față de cei care se cocotează în vârful piramidei statale, în condițiile votului universal, să fie formată puterea din oameni responsabili? Doar în societatea modernă sarcina primordială a unui politician nu este să se îngrijească de binele comun, ci să păstreze și să înmulțească numărul de voturi. Voi cita mai jos încă o frază din Manifest pentru a vedea cât de funcțional este un astfel de model.

„Politica este voința de putere. Este arta de a lua, a menține și, principalul, a transmite puterea. Este capacitatea și îndemnarea unei mișcări politice sau partid să pregătească și să propulseze un lider, în stare să devină nu doar șef de stat, dar și lider al națiunii”. Și în continuare: „Considerăm că guvernatorii și primarii orașelor de importanță federală trebuie să fie avansați în funcții și eliberați din funcții de către președintele țării.”

Din păcate, însă, imperfecțiunea acestui model se reduce la faptul că autoritatea unui astfel de lider nu este neapărat indiscutabilă pentru toți și nu garantează posibilitatea de a evita zguduirii sau răsturnări atât din motive de ordin intern, cât și din cauza unor influențe din exterior în condițiile unei lumi globalizate cu rețelele ei media și de internet și cu „revoluțiile twitter”.

Am vizat aceste aspecte nu pentru a găsi neconcordanțe sau imperfecțiuni într-o concepție atât de solidă a acestui important artist și gânditor rus. Am făcut-o doar pentru a aminti o dată în plus faptul că, înțelegând imposibilitatea existenței unor modele perfecte de construcție statală, simțim cu toții nevoia să continuăm căutarea unor forme mai bune de organizare a vieții popoarelor.

Câteva cuvinte despre geopolitică și despre componenta ei spirituală

După atâtea seisme, legate de criza financiară care s-a abătut asupra întregii lumi din SUA, după ce criza din Europa crește continuu, doar naivii și „papagalii” mai repetă aceleași descântece despre o piață care s-ar autoregla de la sine, despre circulația liberă și reușită a capitalului, a mărfurilor etc. „Visul de aur”, cultivat până nu demult de aproape întreg establishmentul politic din regiunea noastră, care profețea miraculoasa și inevitabila integrare în UE, se năruie zi de zi în fața unei realități implacabile. UE nu mai intenționează să se lărgescă, prin urmare, țările noastre nu mai sunt amenințate de mult râvnitul „happy end”. Însă chiar și țările norocoase, care au ajuns totuși în UE, cad mereu în crize profunde, iar sfârșitul acestor procese nu se vede. Iată aici e potrivit să amintim opinia unui alt rus celebru, Vladimir Bukovski, care susține de mai mulți ani că UE este, de fapt, același URSS și se va prăbuși din aceleași motive.

Prin urmare, țările din regiunea noastră se află la răscruce. Pe de o parte suntem ademeniți de sirenele care ne captează imaginația dinspre Uniunea Europeană, care împarte de zor indicații prețioase prin intermediul comisarilor săi (ce cuvânt oribil au putut prelua și aceștia!) și a directivelor. Iar în schimbul obedienței noastre ni se făgăduiește un regim fără vize, adică posibilitatea deportării benevole a unui număr și mai mare de oameni. Pe de altă parte, suntem invitați să ne apropiem de Rusia în cadrul unui proiect comun, numit Uniunea Economică Eurasiatică, văzută nu doar ca o structură de colaborare economică, ci și de integrare politică. În situația în care popoarele din regiunea noastră sunt atât de fascinate de modelul occidental, care pătrunde la noi prin canale media și prin internet sub forma culturii de masă, a filmului, muzicii, show-biz-ului, a brandurilor, trandurilor și altor obiecte ale admirației, invitația de a ne îndrepta spre o structură de alternativă este privită de către mulți cu îngrijorare. Și pentru asta există motive istorice profunde.

Astăzi Rusia tinde să creeze Uniunea Eurasiatică, invitând la cooperare popoarele fostei URSS, care au simțit deja gustatul libertății și al independenței. Încă nu se știe dacă acest proiect de amploare va

IURIE ROȘCA

avea succes în formula anunțată. Dar așa sau altfel, popoarele noastre au nevoie de o colaborare strânsă, astfel încât să poată rezista în fața unor amenințări și provocări comune. Și orice forme ar lua relațiile noastre, ele se pot dezvolta și pot deveni durabile doar în măsura în care Rusia, fiind o mare putere, va renunța la rolul de „frate mai mare”, care își înghesuie vecinii, le amenință independența și rămâne prizonierul propriei măreții în detrimentul altora. În caz contrar, orice încercare de exercitare a presiunilor va respinge și mai puternic popoarele care au evadat acum douăzeci de ani de sub jugul dictaturii comuniste. Oricare ar fi forma și denumirea pe care va lua-o colaborarea noastră, important este că înțelegem în profunzime cu toții că avem nevoie unii de alții. Și aici apropierea spirituală nu e mai puțin importantă decât componenta economică.

Noi, popoarele fostei URSS, avem nevoie de o reconciliere istorică. Iar pentru asta trebuie să spunem Adevărul întreg despre trecutul nostru. Și nu la nivelul unor bălmăjeli formale, ritualice a conducătorilor noștri, ci înțelegând în mod profund și onest tragedia pe care am trăit-o cu toții. Renașterea noastră este legată în cel mai direct mod cu recunoașterea esenței satanice a regimului sovietic. Și aici elita politică, culturală și bisericească a Rusiei trebuie să facă un efort mult mai mare decât reprezentanții altor popoare. Renașterea noastră spirituală poate căpăta o cu totul altă forță, dacă într-o bună zi, binecuvântată de Domnul nostru Iisus Hristos, conducătorii Rusiei ar invita vecinii la un eveniment, care ar putea deveni final în procesul ieșirii definitive din coșmarul sângerosului și antihristicului trecut sovietic.

Am în vedere nevoia de a urma tradițiile noastre ortodoxe și de a înmormânta rămășițele pământești ale sângerosului criminal Vladimir Ulianov (Lenin). Trebuie să îl înmormântăm așa cum propune să o facem cunoscutul scriitor francez de origine rusă Vladimir Volkoff în cartea sa „Treimea răului”, nutrinnd o adâncă răspundere ortodoxă și fără urmă de ură sau batjocură, rugându-ne pentru iertarea multelor și grelelor lui păcate. Iar mausoleul lui, acest simbol al duhului păgân, trebuie să dispară, ca un vis de coșmar, din piața care poartă numele de Roșie, dar nu pentru că anume această culoare a însoțit Teroarea Roșie. Calea spre tămăduirea noastră sufletească nu poate ocoli acest eveniment. Altfel, nu vom reuși să ne ridicăm asupra propriei nimicnicii morale, nu vom reuși să învingem minciuna în care am trăit atâta amar de ani.

Marea Rusie sau Sfânta Rusie?

Nikita Mihalkov vorbește în manifestul său și despre faptul cum sfințenia Rusiei a fost substituită cu măreția ei terestră. „Marea Rusie a însemnat Rusia Imperială. Rusia Imperială a repetat calea Imperiului Bizantin. Prin voința împăraților ea devenea, din ce în ce mai mult, „Marea Rusie” și tot mai puțin rămânea din „Sfânta Rusie”... Trecând prin calvarul Războiului civil și al emigrației, Rusia imperială s-a transformat în Uniunea Sovietică – „Marea Rusie fără Sfânta Rusie”. Tocmai în asta și constă astăzi complexitatea sarcinii fără precedent pe care o au conservatorii. Știm deja cum s-a produs rostogolirea societății, din una tradițională, organică, cu frică de Dumnezeu, spre un model laic, iar apoi și sovietic de societate. Dar cum să întoarcem popoarele noastre la credință, iar puterii să îi redăm sfințenia pierdută? Un răspuns exhaustiv încă nu îl are nimeni. Duhul răzvrătirii, spiritul otrăvit al tulburărilor, ispititoarea modă a revoluțiilor au dinamitat deja conștiința omului modern. Dreptul Formal înlocuiește Adevărul, iar societățile noastre post-comuniste nicidecum nu se pot opri din elanul lor de imitatori în dorința de a semăna cu oricine și orice, nereușind să înțeleagă ce aduce cu sine această nouă, atotcuprinzătoare parareligie numită globalizare, cu indispensabilul ei individualism, care distruge în calea ei toate valorile fundamentale pe care se întemeiau societățile tradiționale – Credința, Familia, Patria, Pământul.

Da, Rusia poate și trebuie să devină centrul spiritual al popoarelor, care rămân fidele propriilor tradiții seculare. Însă nu forța militară, nici rezervele energetice, o pot face atractivă pentru popoarele Europei și Asiei, care nu doresc să fie victime ale noului tip de cominternism. Numai puterea spirituală a Rusiei Ortodoxe, în stare să se ridice deasupra propriilor greșeli, păcate și nereușite, gata să arunce o privire sinceră spre viitor, plină de iubire pentru Hristos și pentru aproapele, poate să devină acea forță de atracție pentru popoarele vecine. Cu sute de ani în urmă, Rusia a salvat popoarele creștine de robia otomană. Va reuși oare astăzi Rusia să se ridice la înălțimea misiunii sale și să-și fie de ajutor mai întâi sieși, dar și altor popoare, ca acestea să-și păstreze propria identitate, independență, credință și cultură?

Pe parcursul câtorva ani, Patria mea, Moldova, nu reușește să iasă din starea de descompunere completă a autorității puterii de stat.

IURIE ROȘCA

Ea nu poate depăși degradarea morală totală și opacitatea periculoasă a guvernanților săi, să depășească sărăcia și dezastrul economic, doar repetând ca pe niște descântece locurile comune despre drepturile omului, statul de drept și democrație. Așa, de exemplu, evadarea în masă, în proporții fără precedent în istoria noastră, a tineretului peste hotare, în căutarea unui câștig și a „visului american”, proces care e cu mult mai teribil ca amploare și urmări sociale decât deportările staliniste, nici pe departe nu e privit de către guvernanți ca o tragedie națională. Cei care s-au pomenit în rolul de stăpâni peste soarta noastră, de cele mai multe ori, nici nu sunt în stare să înțeleagă profunzimea și sensul adevărat al unor astfel de procese. Ei consideră că lichidarea regimului de vize cu UE va rezolva toate problemele. Ei continuă să caute soluții magice pentru problemele existente cu ajutorul unor mecanisme economice naive, cum ar fi atragerea de capital străin, privatizarea de masă, contractarea unor credite astronomice de la instituțiile financiare internaționale și urmarea oarbă a cursului trasat de „banksterii” capitalismului speculativ. Propagarea integrării europene ca panaceu pentru toate nevoile sociale a eclipsat total conștiința publică și a împins clasa guvernantă într-o cursă strategică. Avem șansa să ne ridicăm în picioare doar dacă vom depăși iluziile care au înlocuit ideologia bolșevică, doar dacă ne vom îndrepta privirile spre valorile spirituale și vom înțelege activitatea de stat ca pe o slujire a poporului.

Îi sunt recunoscător lui Nikita Mihalkov pentru faptul că, prin lucrările sale artistice și prin prezența sa personală la recentul for al jurnaliștilor, care s-a desfășurat în Kazahstan, mi-a servit drept imbold pentru scrierea acestor rânduri.

Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toți.

Astana-Moscova-Chișinău

www.Ava.md

www.allmoldova.com

www.ria.ru

www.nm.md

Flux, 9 decembrie 2011

Revista «Наше поколение», decembrie 2011

DESPRE PATRIOTISMUL MOLDOVENESC SAU SIMETRIA CA BLESTEM ISTORIC

1. Două foste patrii-mamă istorice, cu o egală și agasantă insistență, nu se pot împăca cu gândul că progenitura ei, a fiecăreia în parte, bucățică ruptă din ea, s-a maturizat și vrea să aibă o viață independentă. Un sentiment ciudat al maternității se transformă într-o idee obsesivă de a acapara, de a subordona, de a dizolva în interiorul său, de a strânge la piept cu o îmbrățișare mortală copilul scăpat din mână. Iar copilul colectiv, poporul unei țări noi, în loc să decline cu recunoștință și demnitate pretențiile insistente ale bătrânelor, care seamănă uneori cu niște mame vitrege înrăite, visează ca și mai înainte să se întoarcă la vremea copilăriei de aur. Și o face cu un fel de încăpățănare rectilinie, care nu vrea să se împace cu realitatea. Ca rezultat, certurile și ura progeniturilor celor două mame de ieri otrăvesc viața tuturor celor din jur cu o satisfacție demonică.

2. Exact acum un an am avut fericirea să fiu pe insulele Hawaii. Nu în calitate de turist, ci în cea de cursant al unei școli a liderilor creștini în cadrul Institutului Haggai. Timp de o lună, peste patruzeci de bărbați, lideri consacrați din toate colțurile lumii, au devenit studenți ai acestui centru spiritual și intelectual. Printre noi erau doi ruși și doi români. Firește, în afara orelor de clasă nu comunicam între noi în engleză. Cu rușii – în rusă, cu românii – în română. Și atunci când se întâmpla să vorbesc cu rușii, frații mei români mă tot întrebau: „Despre ce tot sporovăiești cu ei?”. În întrebarea lor prietenoasă și glumeață se simțea și o anume doză de gelozie. „Păi, cum, băieți, am crescut în aceeași țară, avem aceeași cultură, amintiri, sentimente”. Și cu o exactitate perfectă, atunci când mă întrețineam cu prietenii mei români, deja prietenii ruși mă luau peste picior: „Ia zi, frate, ce te tot șopotești cu românii tăi?”. „Păi, cum altfel, frățiorilor, avem aceeași cultură, istorie, limbă.” Iar colegii care ne priveau de la o parte mă abordau cu regularitate, interesându-se: „Iurie, are you Russian?”. „Da” – răspundeam zâmbind. Alteori frații noștri din toate colțurile lumii, care nu reușiseră să-și învingă mirarea și confuzia, insistau: „Tell us, brother Iurie, are you Romanian?”. „Of course” – le răspundeam cu aceeași ușurință și bunăvoință.

Iar atunci când la încheierea cursurilor mi-a venit rândul să fac o prezentare a Patriei mele – Moldova, am început cam așa: „Dragi prieteni, m-ați întrebat deseori, cine totuși sunt, român sau rus? Păi iată,

IURIE ROȘCA

sunt jumătate român, jumătate rus. Adică, cum spunea Gorbaciov, așa a rânduitor istoria, că vorbesc în ambele limbi și mă alimentez cultural și spiritual din ambele izvoare. Pe timpurile URSS ne-am obișnuit cu gândul că fratele nostru mai mare este rusul. Dar după destrămarea Uniunii, dintr-o dată am descoperit că avem deja nu unul, ci doi frați mai mari. Unul – la Moscova, altul – la București. Pe scurt, sunt dintr-o țară mică și necunoscută, Moldova, care geografic se află între Ucraina și România, iar geopolitic – între România și Rusia”.

Și ambii ne iubesc năprasnic și cu gelozie, și se avântă să ne tuteleze și să ne apere de dușmanul extern în persoana concurentului geopolitic din toate puterile. Iar această tragere de funie în direcții opuse, spre Moscova și spre București, în orice moment poate deveni fatală, zdrobind fragila șiră a spinării statului moldovenesc.

3. Moldova este zguduită cu o forță diavolească. Marșurile unioniștilor în capitală, la Cahul, la Bălți sunt opera evidentă a unor provocatori. Ca om care am trecut plenar și dureros prin acest vis intangibil, ca reprezentant al generației romanticilor și idealiştilor naivi ai anilor nouăzeci, care a parcurs un lung și chinuit proces de maturizare spirituală și devenire intelectuală, în ultimii ani am nutrit speranța că societatea noastră și-a revenit definitiv, reușind să se trateze de „boala copilăriei” în procesul constituirii sale. Dar n-a fost să fie așa. În locul romanticilor anilor nouăzeci au țâșnit la suprafața vieții publice parveniții, aventurieri, patrioții de carton, care consideră că patriotismul se poate întemeia pe ură și agresivitate, pe acțiuni fără limite și iresponsabilitate bestială. Cui servește așa ceva? Putem afirma cu toată certitudinea – multora.

Dacă Bucureștiul oficial, în primul rând în persoana turbulentului și scandalosului Băsescu, dezvoltă o retorică vădit revanșardă, contestând rezultatele celui de-al Doilea Război Mondial și visând la România Mare, atunci totul e la suprafață. Cine refuză cu încăpățânare să semneze și să ratifice tratatul de bază și cel de frontieră? Cine alimentează în acest fel separatismul din Transnistria, dar și din Găgăuzia, și iată deja și la Bălți, și poate și la Soroca? Cine îi montează, îi susține propagandistic și nu numai pe unioniști? Înțeleg oare aceștia că o astfel de politică este periculoasă nu doar pentru Moldova, dar și pentru România? Realizează oare aceștia că politica lor nechibzuită riscă să rupă Moldova în bucățele, pe care nimeni și niciodată nu le va mai putea aduna laolaltă? Șapte aprilie 2009 a arătat cu prisosință de ce sunt în stare conducătorii politici de dincolo de Prut. (Unii consideră că acea așa-numită revoluție twitter a fost

opera Moscovei, iar românii au fost folosiți în orb. E posibil, dar atunci cu atât mai rușinoasă este postura în care s-a pomenit Bucureștiul.)

De ce însă protectorii occidentali ai Bucureștiului și Chișinăului, amicii noștri americani și europeni, nu-și temperează partenerii din cadrul NATO și UE? Ori poate anume asta și este esența planului: să aducă Moldova până la starea de fierbere și clocot, după care să rupă în debandada generalizată o halcă din teritoriu și să o tragă sub umbrela NATO și protecția UE? Ne întrebăm atunci ce face conducerea noastră, guvernarea noastră, drăguța de ea? Atunci când ai în vârful puterii niște șmecheri, niște incapabili, niște cleptocrați și plutocrați, care nu știu altceva decât să se lingusească și să accepte orbește tot ce li se oferă, ce mai putem aștepta, decât nedreptate, nevoi și suferințe?

Atâta timp cât Bucureștiul oficial nu va decide să se desolidarizeze de unioniștii războinici și nu va încheia afacerea cu tratatele, există toate temeiurile să îl privim cu îngrijorare. Și nu e cazul să confundăm istoria, limba și cultura comună cu geopolitica. Altminteri, mersul pe un câmp minat va fi de neocolit.

4. Moldova, care e dependentă dintr-o parte de injecțiile financiare ale Occidentului, iar din cealaltă parte – de gazul rusesc, e divizată în două tabere beligerante ireconciliabile. Ne aflăm în fața unei răspântii. Iar la orizont ne semnalează două faruri de o simetrie bestială. Așadar, un far ne ademenește spre Uniunea Europeană (unde nu vom ajunge niciodată, și slavă Domnului!), iar celălalt tot emite semnale de chemare în Uniunea Vamală sau, altfel zis, în Uniunea Eurasiatică. Aceste sirene cu voci dulci și ademenitoare ne îmbie cu voci încântătoare din ambele părți, făgăduindu-ne fericire subită și Raiul economic (un alt Rai pentru ei nici nu există!). A fost destul ca Moscova să emită semnalul, detașamente și brigăzi între ale rusofililor s-au și pornit să realizeze de zor indicația prețioasă. Ia să vedem acum cine îl iubește mai mult pe Putin și Rusia?

Tânărul fugar comunist Dodon, actualmente părintele socialiștilor moldoveni, luându-se la întrecere cu foști tovarăși de partid, ba pledează pentru federație, fără să-și dea seama CUM anume ar putea funcționa aceasta, ba pentru o cuplare cât mai strânsă cu Rusia, în orice formă, oricât de perversă. Poate-poate îl vor zări cei de la Kremlin, îl vor susține, îl vor asigura cu ce trebuie și vor miza totuși pe el, nu pe Voronin. Iar după el și năbădăiosul Șelin, căpetenia social-democraților cu gașca lui de partizani, amicul chinezilor și turnătorul de bere (remarca plină de

IURIE ROȘCA

recunoștință din partea băltenilor!), se grozăvește să apere pământul natal cu arma în mâini. (Vorba vechiului banc sovietic: Iubiți-va Patria, mama voastră!) Aidoma lui Dodon, Șelin are un singur dor: să-l depășească la cotitură pe Voronin. Și atunci poate și electoratul rusofon se va trage spre el, și cei de la Moscova poate îl vor observa și chiar îl vor decora, iar când va trebui, îi vor acorda suportul necesar. Motiv pentru care a și rupt-o din loc vijeliosul Șelin în fruntea bravului său detașament de partizani să strângă semnături pentru un referendum. Dar vigilentul CEC nu doarme. Iura Ciocan își câștigă pâinica cu rânvă și de la obraz (ultimul cuvânt chiar se lipește ca nuca de perete!). Și a curmat acesta ideea lui Șelin, scoțându-l în fața întregii țări drept mincinos și falsificator de semnături. Uzurpatorii pot dormi liniștit: la CEC totul e sub control!

Între timp a tunat inițiativa comuniștilor. Unde fac aceștia spre guvernanți: „Ian dați-ne pe tavă, cât mai urgent, fără târăgănări și tot acum o ședință extraordinară a Parlamentului! Dați-ne unirea cât mai grabnică cu Rusia! Și nu contează că vecina noastră Ucraina nu se grăbește cu astfel de inițiative, iar între Moldova și Rusia tocmai ea se și află. Aha! Nu doriți! Buuuuun! Anume asta se și cerea de demonstrat! Să vedeți voi, drăguților, cât de iute și piperat vă vom turna lui Putin! Ia atunci să vedem cum Filat se va da rotund pe lângă Medvedev. Și va primi el fix o brânză, nu contractul cu Gazprom. Iar poporul n-are decât să sufere. N-are decât să ierneze fără gaz, dacă nu ne mai iubește. Uite-așa: atâta timp cât nu ne veți da înapoi secera și ciocanul, dar și puterea pe de-asupra, să vedeți voi, cioflingarilor și nătărăilor din alianță, ce zile fripte vă vom organiza!”

5. Ca să vezi ce perechi și triumvirate curioase mișună prin fauna noastră politică. În tabăra unioniștilor, Pavlicenco îl stigmatizează pe Ghimpu pentru trădarea idealurilor unioniste. Iar în tabăra celor de stânga, Dodon și Șelin îl înfierează pe Voronin pentru inconsecvență în promovarea comunismului, pentru oscilații, devieri și diverse alunecări, dar și pentru o dragoste insuficientă pentru Rusia. Vedeți dumneavoastră, nu se prosternează îndeajuns în direcția cuvenită.

6. Așadar, două tabere beligerante – unioniștii și rusofili. Care-i mai al naibii, care-i mai destupat la minte? Ia să vă vedem! Poporul așteaptă circ, dacă pâine nu e. Și dinspre ambele tabere duhnește a exclusivism național primitiv, a fudulie, a îmbătoșare, care nu au nimic în comun nici cu spiritualitatea, nici cu cultura și nici, cu atât mai puțin, cu interesele naționale ale Moldovei. Gloata, vulgul, masa, rămasă fără cap, fără lideri spirituali și repere morale, e dusă de căpăstru de canalii, de fățarnici

și mercenari, care sunt manipulați cu îndemânare din spatele culiselor murdare ale Bucureștiului și Moscovei.

Altfel nici că putea fi. Primind în dar Independența, societatea s-a dovedit a fi nepregătită să se autoguverneze prin intermediul democrației. Iar ca rezultat țara nu este condusă, așa cum ar trebui, de cei mai buni; spre vârful ierarhiei statale răzbat tot mai mulți dintre cei care se pricep la coruperea poporului, cei care nu au nici o idee despre interesele colective, despre drept, construcția statală și economie. Genialul gânditor rus Ivan Ilin numește o astfel de orânduire statală ohlocrație sau dominația vulgului. Deoarece rămași fără Dumnezeu sub sovietici, iar astăzi aplaudând răstigniri repetate a lui Hristos de către Uniunea Europeană, care îi hărăzește vițelul de aur și fericirea filistină, poporul Moldovei sau, mai curând, locuitorii ei, nu pot depăși propria orbire, nu sunt în stare să scape de chingile care le-au întunecat mintea și sufletul.

Și iată, această societate a orbilor se miră și se tânguie, de ce suntem aruncați ca niște țânci de pripas în toate părțile, de ce ne fac una cu pământul, de ce cineva tot croiește din noi momâi, sclavi și servanți ai unor interese străine. Noi, cetățenii Moldovei de azi, bastarzii Imperiului Rus, ai URSS și ai României, care n-am mai ajuns să prețuim acest dar dumnezeiesc – Independența, de la cine așteptăm ajutor și izbăvire? Și oare cât amar de vreme ne vom mai afla în starea de așteptare parazită, leneșă și înțepenită, că ajutorul va veni din afară, că Bucureștiul sau Moscova, Washingtonul sau Bruxellesul ne vor feri cu prosperitate economică și alte grații?

7. Conștiința noastră colectivă despicată atrage după sine divizarea societății, iar după ele va urma (dacă nu ne vom opri la timp) dezintegrarea teritorială totală și năruirea statului. Suntem bolnavi de o boală (geo)politică mortală. Noi iubim mai mult România sau Rusia (urând, în același timp, cu o simetrie demonică rivalul ei geopolitic!) decât Moldova noastră. Sau iubim Moldova, dar ca pe o parte a României sau a Rusiei (cei doi termeni sunt interșanjabili la dorință). Sindromul de vasal, de subordonat, de anexă domină mințile și sufletele noastre pustii. Într-o zi am scris despre Moldova noastră astfel: Partea care a devenit întreg. Dar, se vede, m-am grăbit. Încă nu a devenit. Și va deveni oare, unul Dumnezeu știe. Ne-am pomenit independenți doar formal juridic. Mental suntem încă un apendice.

8. Ne aflăm în ajunul unui eveniment politic teribil – 16 septembrie. Unioniștii se grozăvesc să care în centrul Chișinăului 10 000 de capete înfierbântate și nesăbuite. Iar simetricii lor frați gemeni, Șelin și compania, și pe deasupra echipa caricatural-provocatoare, zisă „Patrioții Moldovei”, se grozăvesc să dea ripostă trădătorilor. Pe scurt, deviza lor este: «Чемодан, вокзал, Румыния!» („Ia-ți valiza și cară-te în România!”). Ambele triburi războinice se bucură de o largă susținere mediatică. Propagandiștii de presă sunt întotdeauna gata să toarne gaz pe foc când miroasă a scandal. N-ai ce-i face, domnule, ratingul e mai presus de orice!

Iar cinicii, sforăitorii și bombastici analiști politici, unii din partea puterii, iar alții pur și simplu ca să se mai distreze, arborează un ton doctoral și se complac în demagogia despre drepturile omului și libertatea întrunirilor. Chipurile, de aia și avem poliție ca să asigure ordinea. (Că de nu, cum ar veni, le vom aminti repejor despre șapte aprilie și vom boți mutrele cât ai zice pește!) Și junele domnișoare cochete, emanând glamour și simulând îngrijorare, savurează din ecranele TV răzmerițele scandaloase și încingerea spiritelor, mestecând cu satisfacție catastrofe, nenorociri și năpaste cu o maliție prost deghizată. Asta e, dom'le, business, n-ai ce-i face! Libertatea cuvântului se cheamă.

Slavă Domnului, măcar comuniștii s-au desolidarizat de măcelul care se anunță și au chemat oamenii să nu se dedea provocărilor. Ce prilej de bucurie peste capetele concurenților lor de stânga! Acu-i momentul să-i învinuiască pe comuniști de trădare și lașitate!

9. Ca om care a trecut prim multe întâmplări politice, simt că treaba miroase urât de tot. Patria noastră este ruptă în toate părțile. Prețuiesc enorm și cultura română, și pe cea rusă. Și, spre deosebire de multă lume, trăiesc cu ele. S-ar putea ca vorba mea să fie doar glasul celui ce strigă în pustie. Dar datoria mea morală și cetățenească nu-mi îngăduie să tac. Îmi iubesc Patria ca creștin și ca om care niciodată nu a dorit și nici nu va pleca vreo dată de aici. E timpul să ne trezim! Pentru numele Domnului nostru Isus Hristos! Cât încă nu e prea târziu. Nu trebuie să luptăm împreună cu România contra Rusiei și viceversa. Iar dacă nu vom înțelege asta, atunci nu vom putea evita marea nenorocire. Patria noastră va fi ucisă de mâinile noastre. Ne vor rupe în bucățele așa, încât nici oasele străbunilor nu le vom putea aduna laolaltă. Ne vor sparge în cioburi mărunte, ne vor arunca în toate părțile, ne vor pulveriza ca praful din drum, ne vor călca ca pe glodul din ulițe. Auziți cum ticăie mina cu efect întârziat? Mecanismul

ei este deja declanșat. Și când va exploda, când va dinamita în țândări casa noastră comună, nimeni nu știe.

Astăzi, ca niciodată, avem nevoie de înțelepciune, reținere și solidaritate. Dragii mei prieteni moldoveni (români), ucraineni, ruși, evrei, găgăuzi, bulgari! Suntem cu toții de același sânge. Este sângele Mântuitorului nostru Hristos. Chiar dacă nu suntem cu toții ortodocși, nu fiecare este credincios, dar în fiecare dintre noi este viu glasul conștiinței, sentimentul onoarei, adevărului și al virtuții. Nu avem dreptul să ne jucăm cu focul în propria casă. Trebuie să ne venim în fire. Și să ne ridicăm cu duhul. Să încetăm să ne deplângem soarta și să ne lamentăm pe vecinii neprietenoși. Avem datoria față de strămoșii noștri și față de copiii noștri care încă nu s-au născut. Cu durere și nădejde cred în unitatea noastră. Să ne unim nu împotriva cuiva, ci de dragul nostru al tuturor, de dragul Patriei noastre comune – Moldova.

Dar cum să ne unim? – mă veți întreba.

În primul rând, să renunțăm la propriile prejudecăți, să aruncăm ochelarii de cai, să îngropăm toporul războiului, care ne ispitesc cu iluzii istorice și ne aruncă înapoi.

În al doilea rând, să respingem aventurierii și ticăloșii politici.

În al treilea rând, să căpătăm încredere în propriile puteri și voință.

Dumnezeu să ne ajute!

4 septembrie 2012

Articolul a mai apărut în română și rusă pe site-urile www.ava.md, www.noi.md, în ziarele „Moldova Suverană” și „Kommersant Plus”, în revista „Наше Поколение”.

ROMÂNĂ SAU MOLDOVENEASCĂ? ADVERSIUNE SAU COMPLEMENTARITATE? CONFLICT SAU CONSENS?

Războiul identitar, entolingvistic, conflictele dintre istorici, tensiunile geopolitice legate de trecutul nostru, dar și de aspirațiile fostelor metropole de a-și recuceri pământurile pierdute fie după ultimul război mondial, fie după destrămarea URSS, reprezintă niște permanențe grave ale realităților politice din Moldova preț de peste două decenii.

Avântul procesului de renaștere națională, soldat cu obținerea limbii de stat, cu revenirea la alfabetul latin, cu recuperarea adevărului istoric, adoptarea drapelului de stat și, în definitiv, cu obținerea Independenței, au reprezentat niște procese firești și absolut necesare în contextul prăbușirii sistemului sovietic și al constituirii noului stat. Însă după mai bine de două decenii de existență a Republicii Moldova, timp în care societatea noastră a făcut un salt intelectual major, când realitățile de azi impun renunțarea la abordările naive din trecut ale celor două tabere beligerante, una pledând pentru unirea cu România, cealaltă pentru menținerea URSS (ulterior substituind acest slogan cu apropierea până la contopire cu Rusia), regândirea paradigmei de dezvoltare a țării noastre reprezintă dezeratul major pe agenda publică.

Din această perspectivă, cea mai dificilă sarcină care îi revine elitei naționale este să contribuie la depășirea unor mentalități învechite, simpliste, unilaterale și, în același timp, contraproductive pentru fortificarea Moldovei ca stat independent, cu o perspectivă istorică previzibilă și stabilă. Iată de ce chestiunea denumirii limbii de stat rămâne a fi un subiect de o importanță majoră. Asta pentru că orice cetățean responsabil trebuie să râvnească prosperitate, pace civică și dezvoltare durabilă pentru propria țară, iar conflictualizarea subiectului de ordin lingvistic și identitar doar incendiază spiritele.

Orice om cu o minimă instruire, echilibrat și nepărtinitor, indiferent de apartenența etnică sau de limba pe care o vorbește acesta, nu poate să nu înțeleagă că în războiul identitar, cultivat cu mult zel atât de promotorii românismului, cât și de cei ai moldovenismului, nu pot exista învingători

și învinși. Întrucât o parte a partidelor politice își asumă retorica identitară românească, iar oponenții lor se revendică a fi moldoveniști, și pornind de la premisa că într-o societate democratică are loc succesiunea la guvernare, Moldova ar putea să se pomenească, la fiecare patru ani, cu o altă limbă de stat, aceasta fiind numită când română, când moldovenească, în funcție de faptul cine a învins la alegeri.

La fel, orice om cât de cât școlit nu poate să nu înțeleagă că, în urma binecunoscutelor circumstanțe istorice, în Republica Moldova același fenomen lingvistic este denumit în două feluri de către purtătorii aceleiași limbi. Și asta în funcție de nivelul de educație, de vârstă, de apartenență politică etc. Așadar, o singură limbă are două nume, unul academic, celălalt popular. Și este evident că impunerea în mod administrativ, decretarea de sus, constrângerea tuturor să o numească într-un singur fel este imposibilă.

Așa cum exaltarea românismului este apanajul celor care își zic de dreapta, liberalii lui Ghimpu și alte grupuri apropiate de aceștia insistă ca articolul 13 din Constituție să fie schimbat urgent și cu orice preț. Recent, liberalii au inițiat un proiect de hotărâre prin care insistă ca sărbătoarea din 31 august să fie redenumită „Limba noastră cea română”. Discursul monocord al acestora este explicabil. Ei nu au nici o idee despre reforma politică și economică, despre combaterea corupției, despre aspecte de ordin social și alte probleme vitale pentru societatea noastră, dar nici nu au vreo dorință să se ocupe de chestiuni de acest fel. Așa cum era de așteptat, respectiva inițiativă a stârnit reacții ostile în tabăra stângii. Acum, sărind peste etape, ne putem imagina cu ușurință că, în eventualitatea adoptării acestui proiect de hotărâre, urmate de o victorie a stângii la viitoarele alegeri parlamentare, cu ocazia aceleiași sărbători vom fi obligați să îi zicem „limba noastră cea moldovenească”. Și tot așa riscăm să ne batem ca chiorii până la sfârșitul veacurilor, înveninând la nesfârșit atmosfera în viața publică.

Ambele tabere beligerante adoptă un ton ultimativ, sentențios, ireconciliabil și exclusivist. Adică, ori română, ori moldovenească! Iar dacă cineva nu se înregimentează în una dintre armatele respective, este stigmatizat ca trădător al cauzei naționale. Argumentele curg gărlă din ambele părți. De cele mai multe ori, politicieni de duzină, fără pic de lecturi cât de cât disciplinate, fac spume la gură, apelând, indiferent din ce tabără face parte, la istorie, la Ștefan cel Mare, la cronicari, la Eminescu, la buchea și la spiritul legii.

IURIE ROȘCA

Româniștii îi învinuiesc pe moldoveniști că fac jocul Moscovei, iar moldoveniștii, respectiv, îi acuză pe româniști că fac jocul Bucureștiului. Și aici ambele grupuri de critici s-ar putea să aibă, în mare parte, dreptate. Și asta pentru că se știe: și la Moscova, și la București atitudinea față de Republica Moldova este una plină de nostalgie și de preocuparea permanentă de a ne proteja de uneltirile expansioniste ale celeilalte părți. Adică, ambele capitale își vor Moldova sub propria tutelă, cât mai aproape și asta în detrimentul rivalului geopolitic, firește. Rusia și România au interpretări diferite, diametral opuse, asupra acelorași evenimente istorice, care au avut loc în regiunea noastră. Astfel, ambele părți, simetric, consideră în contradictoriu că atunci când teritoriul nostru ajungea sub controlul uneia dintre părți, evenimentul respectiv era eliberare pentru aceasta, dar, concomitent, ocupație pentru concurentul ei geopolitic. Adică, ceea ce pentru ruși era ocupație, pentru români era eliberare și viceversa.

De aici și atitudinea plină de gelozie reciprocă a Românei și a Rusiei față de problema lingvistică din Republica Moldova. Jocul nu este terminologic, nici de cuvinte, ci geopolitic. De aici și afilierea grupurilor politice din interiorul țării noastre la unul dintre cei doi poli sau la una dintre cele două metropole. Cei care îi zic limbii noastre română sunt nezeziți pe cap la București și priviți cu suspiciune la Moscova. Și viceversa, acei care susțin că limba e moldovenească sunt luați în brațe la Moscova și huliți la București. Așadar, denumirea limbii are importanță nu doar în confruntările politice interne, ci și în cele de ordin extern, atunci când vine vorba despre influența uneia dintre cele două țări în regiunea noastră.

Și totuși, un adevăr major scapă ambelor curente politice aflate în conflict. Cei încadrați de o parte sau de alta a „conflictului filologic” în egală măsură nu înțeleg că o astfel de confruntare nu poate fi rezolvată prin anihilarea celeilalte părți. Iar continuarea ostilităților aruncă în aer cu regularitate și din ce în ce mai grav fragila stabilitate politică din țară. Lini logică LIMBA ROMÂNĂ, ETNIA ROMÂNĂ, ROMÂNIA (ca stație terminus) este la fel de iluzorie ca și replica ei simetrică – LIMBA MOLDOVENEASCĂ, ETNIA MOLDOVENEASCĂ, RUSIA (ca destinație finală). Ceea ce nu vor sau nu pot să înțeleagă ambii actori politici colectivi este că nici strategii de la Moscova, nici cei de la București nu ne pot oferi rețete perfect potrivite pentru cazul nostru. Dimpotrivă, ambele tipuri de recomandări sau poziții rămân a fi ostatici ai propriei versiuni a realității.

Așadar, dintr-o perspectivă obiectivă și nepărtinitoare se observă cu ușurință că simetria despre care am mai vorbit este prezentă în menta-

litatea ambelor țări-rivale. Istoria și-a lăsat o amprentă adâncă și în mentalul colectiv al societății noastre. Tocmai din acest motiv se impune ca un imperativ național de primă importanță abandonarea paradigmelor vechi, redimensionarea propriilor noastre hărți mentale, renunțarea la abordările unilaterale și la optica paseistă.

În cazul Republicii Moldova, realitățile lingvistice se suprapun peste cele (geo)politice. Și nimeni din exterior nu poate să rezolve acest conflict etnopolitic. Atât Rusia, cât și România își au propriile interese în regiune. Cele două țări ne pot ajuta (atunci când nu ne încurcă!), într-o măsură mai mare sau mai mică, să ne rezolvăm problemele. Dar nimeni din afară nu poate substitui golul din gândirea politică de la noi. Noi, moldovenii de diferite origini etnice, care formăm poporul Patriei noastre comune, trebuie să înțelegem în profunzime interesele celor două țări în regiunea noastră, dar să urmărim propriul interes național. Uneori acesta poate coincide cu al celor două state, alteori – nu neapărat. Iată de ce, fără a dezvolta un discurs ostil sau agresiv în raport cu vreuna dintre cele două țări, e nevoie să ne construim mai întâi la nivel conceptual și apoi la nivel practic propriul stat. Avem nevoie de o nouă doctrină, de propria filosofie politică, de regândirea locului și rolului nostru în istorie și în lumea de azi.

Atâta timp cât politicienii de la noi vor reprezenta interesele altor state în țara noastră, nici măcar nu vom bate pasul pe loc, ci vom degrada vertiginos și iremediabil. Plierea pe discursul oficial al Moscovei sau al Bucureștiului, lesne de observat la majoritatea celor care se cantonează în fauna politică, deseori este păguboasă pentru noi. Ultimele două decenii au generat o mulțime de imitatori, în stare doar să preia slogane de-a gata, importate de pe aiurea, fără discernământ și spirit critic. Dar a venit momentul când trebuie să ne oprim, să reevaluăm propriile neîmpliniri și să ne propunem schimbări cardinale, în primul rând în felul nostru de a înțelege realitățile care ne înconjoară.

Anume din acest unghi de vedere este necesar să fie privită și chestiunea limbii. Nu ca o abstracțiune academică, ci ca un subiect complex, delicat și chiar exploziv. Dezamorsarea înțeleaptă și responsabilă a acestei mine, care aduce atâta discordie în societatea noastră, este posibilă și necesară. Iar pentru asta se impune să renunțăm la opticile sectare și la atitudinile belicoase. Să trecem de la interpretarea exclusivistă la cea complementară a acestui fenomen lingvistic specific. Adevărul binecunoscut e că aceeași limbă a căpătat în spațiul nostru două denumiri. Și

IURIE ROȘCA

este inutil să substituim munca istoricilor și a filologilor în dezghiocarea cauzelor acestei situații.

Abordarea pe care o propun se reduce, în mare, la argumente de ordin strict juridic și la cele de oportunitate politică.

Așadar, sub aspect juridic chestiunea lingvistică se prezintă în felul următor.

La 31 august 1989, când a fost adoptată legislația lingvistică, drept limbă de stat a fost recunoscută limba moldovenească. În același timp, s-a recunoscut oficial că această limbă este identică cu româna.

La 27 august 1991 a fost adoptată Declarația de Independență a Republicii Moldova. Textul acestei Declarații este actul întemeietor al statului nostru. Acest document este singurul care nu poate fi modificat niciodată și sub nici o formă, rămânând intact atâta timp cât va exista țara noastră. Textul Declarației de Independență consacră în mod univoc și pentru totdeauna glotonimul limba română.

La 29 iulie 1994 a fost adoptată, iar la 27 august 1994 a intrat în vigoare Constituția Republicii Moldova. Articolul 13 al Legii Fundamentale stabilește că limba de stat este limba moldovenească.

Prin urmare, legislația în vigoare utilizează ambele denumiri. Dată fiind această situație, avem tot temeiul să folosim nestingherit, în actele oficiale ca și în uzul curent, atât un glotonim, cât și altul. Concomitent e necesar să se renunțe pentru mulți ani înainte la ispita de a schimba și a recroi în tot felul legislația lingvistică în partea care vizează denumirea. Desigur, pentru asta e nevoie de înțelepciune, bunăvoință și îngăduință față de cei de o altă opinie și respect reciproc, dar mai presus de toate răspundere pentru soarta Patriei.

Ca oportunitate politică doar o astfel de abordare ar putea trece cele două denumiri din relația de adversitate la cea de complementaritate, iar pe vorbitorii aceleiași limbi cu predilecții glotonimice diferite, din relația de conflict în cea de consens.

Iar pentru a ajunge la un astfel de rezultat pozitiv atât de necesar, este nevoie ca oamenii întregi la minte și la suflet, care constituie majoritatea absolută a societății, să renunțe la schemele de gândire depășite, să prefere buna înțelegere în locul dușmăniei și să înțeleagă o dată și pentru totdeauna că nu poți fi patriot al două țări concomitent.

Edificarea statului nostru nu poate să se desfășoare cu succes pe

temelii conceptuale șubrede. Ideea națională a Republicii Moldova se alimentează, în mare parte, din trecut, din istoria tragică a pământului nostru. Dar vechile antiteze trebuie răsplămădite în mințile și sufletele noastre și transformate în sinteze. Iar pentru aceasta, chestiunea lingvistică este printre primele care trebuie văzută azi anume dintr-o astfel de perspectivă.

Trebuie să privim edificarea ideii naționale și a statului ca pe o ascensiune pe un pisc înalt și abrupt. Făcând un efort comun plin de curaj și urcând pe creasta acestui munte spiritual, vom privi cu zâmbet și regret prejudecățile noastre de azi. Și vom întinde mâna spre toți frații noștri mai slabi, care încă nu au prins la puteri pentru a face față unui urcuș.

Și să ne ajute bunul Dumnezeu în această lucrare sfântă.

7 septembrie 2012

Flux, 14 septembrie 2012

Articolul a mai apărut în română și rusă pe site-urile www.ava.md, www.noi.md, în ziarele „Moldova Suverană” și „Kommersant Plus”, în revista „Наше Поколение”.

ÎN CĂUTAREA TIMPULUI PIERDUT SAU CE UNEȘTE POPOARELE FOSTEI URSS?

Note după un for al ziariștilor

Devenit deja tradițional, forul anual al instituțiilor media din Europa și Asia s-a întrunit de această dată la Minsk, în zilele de 10-11 decembrie. Peste două sute de jurnaliști, politologi și editori au răspuns invitației RIA NOVOSTI, sub a cărei egidă are loc deja a șaptea reuniune a reprezentanților presei din statele CSI, țările baltice și Georgia.

Drept imbold firesc pentru această inițiativă a servit dorința comunității ziariștilor din fosta URSS să stabilească relații de parteneriat după o anumită perioadă de distanțare, care s-a manifestat după obținerea independenței. Evenimentele de acum mai bine de douăzeci de ani, care ne-au surprins pe baricade politice diferite, unii militând pentru independența popoarelor lor, alții încercând să contribuie la păstrarea URSS, au răzlețit în toate părțile popoarele noastre pentru o perioadă destul de îndelungată. Și iată acum eforturile economiștilor, a oamenilor de cultură și de știință, a jurnaliștilor se îndreaptă din ce în ce mai des spre căutarea unor elemente și poate a unor proiecte comune, care ar contribui la apropierea țărilor noastre.

În acest sens, întrunirea de la Minsk a reprezentat o continuare a discuțiilor noastre de acum un an de la Astana. Așa cum era de așteptat, tema dominantă a fost chestiunea priorităților proceselor integraționiste în jurul Rusiei. Uniunea Vamală, Uniunea Economică Eurasiatică și alte forme de apropiere economică și politică au fost prezentate pe larg de către un șir de experți cunoscuți de la Moscova. Desigur, s-a vorbit și despre noile tehnologii media, și despre provocările neașteptate, legate de explozia rețelelor sociale, și despre schimbul de materiale și de experiență între structurile media ale țărilor noastre.

Îi ascultam cu atenție pe promotorii apropierii, încercând să desprind esența argumentelor aduse. La baza acestor luări de cuvânt stăteau argumentele de ordin economic. Cifre solide, diagrame și desene colorate erau demonstrate cu toată forța unor teorii fundamentate științific, al căror sens se reduce la o concluzie logică simplă: împreună ne va fi tutuora mai bine.

Și aproape nimic nu a fost spus despre ceea ce, în opinia mea, ar putea să devină într-adevăr cheia apropierii noastre, și anume despre spiritualitate și cultură. De aceea, i-am și adresat o întrebare lui Ruslan Grinberg, director al Institutului de Economie al Academiei de Științe din Rusia, dacă nu i se pare dânsului că e puțin probabil ca un accent excesiv pe economie să devină acel element de atracție pentru reintegrare (de această dată, trebuie să înțelegem, benevolă) și că „determinismul economic” nu va servi apropierii noastre.

Cu tot respectul pentru argumentele aduse și înțelegând că anume asta e sarcina economiștilor, aș îndrăzni să observ că renașterea și înțelegerea noastră reciprocă s-ar putea ridica la un alt nivel calitativ dacă vom reuși să pătrundem și să înțelegem în profunzime esența trecutului nostru nu prea îndepărtat. Și doar pătrunzând sensul adevărat al celor întâmplate, vom căpăta posibilitatea să ne debarasăm de ceața prejudecăților și să ne curățăm sufletele de supărările reciproce.

La forul de la Minsk cineva dintre vorbitori a căutat să mă contradică în trecut, precum că nu se poate nicidecum să ne rupem în mod univoc de trecutul sovietic măcar și pentru faptul că trebuie să ținem cont de existența a ceea ce dânsul a numit „continuitet”. Altfel zis, calitatea de succesori de drept a Rusiei în raport cu URSS, pe care nimeni nu o contestă și care este parte a dreptului internațional, se vede, este considerată sau prezentată drept un obstacol pentru o matură, înțeleaptă și serioasă reevaluare a trecutului. Însă tocmai atunci s-a întâmplat un cataclism gigantic, ce a avut niște urmări de un tragism și o amploare fără precedent. Și oricât am apela la echivocuri, personal sunt profund convins, avem nevoie să ajungem de comun acord la rădăcina acestui rău, nu pentru a relua reproșurile reciproce, ci pentru a ne purifica și trata sufletește. Și doar atunci ne vom putea lumina la minte și inimă, doar atunci vom deveni unii pentru alții ca niște frați întru suferință, care își doresc binele unuia altuia, fiind gata să-i vină în ajutor aproapelui și poporului vecin. Iar asta e puțin altceva decât „străinătatea apropiată”, care e mai curând un concept geopolitic, strategic, militar. Fără a face abstracție de astfel de subiecte vitale, nu putem totuși să nu vedem deosebirea de principiu între dreptul forței și forța adevărului.

Iar pentru asta drept punct de plecare a suferințelor și năpastelor noastre, care au umplut de sânge și de alienare colectivă popoarele noastre, nu poate fi luat altul decât lovitură de stat bolșevică din 1917. Și atâta timp cât elitele politice, religioase și culturale ale Rusiei nu se vor hotărî

IURIE ROȘCA

să se distanțeze definitiv de această uriașă tragedie istorică, șansele noastre de întremare sufletească și de obținere a libertății interioare, atât de necesare pentru cunoașterea adevărului, sunt infime.

Să ne amintim de cuvintele marelui gânditor rus Ivan Ilin, care a rostit o frază cu adevărat sacramentală: „Uniunea Sovietică nu este Rusia”. Această expresie clară, desigur, a fost și o reacție la faptul că în Occident, dar și în întreaga lume, URSS era numită Rusia. Și asta se întâmpla tocmai atunci când însuși poporul rus era un popor cucerit, martirizat, răstignit, gemând sub dominația ocupanților roșii. Anume această confuzie de sens, în urma căreia popoarele care au îndurat teroarea bolșevică – în Ucraina sau în Caucaz, în Țările Baltice sau în Asia Mijlocie – au adunat atâtea supărări declarate sau tănuite, constituie piedica principală în calea unei mișcări de apropiere între ele. Iar întrucât „exportul revoluției” se răspândea geografic de pe teritoriul Rusiei răpuse, deseori popoarele care au suferit în urma terorii comuniste își leagă toate nenorocirile anume de poporul rus. Și atâta timp cât poporul rus, prin intermediul elitelor sale, nu se va despărți definitiv de sângerosul trecut bolșevic, nu vom reuși să ne vindicăm rănilor istorice și să ne privim unii pe alții ca niște buni vecini.

Fiind la Minsk am auzit din nou accente de nostalgie față de URSS, iar alături de acestea și speranțe că limba rusă, Iuri Gagarin și filmele artistice vor putea servi încă mult timp drept factori de legătură pentru spațiul postsovietic. Dar timpul se scurge neîndurător de repede. Tot mai puțini tineri din fostele „republici-surori” nu posedă rusa, prin urmare nu înțeleg nici simbolurile culturale comune, nici, cu atât mai puțin, vedetele cosmonauticii, ale filmului sau ale sportului. Tânărul din țările fostei URSS nu mai are nevoie nici de propriii eroi. Aceștia sunt înlocuiți cu Harry Potter, Batman și Madonna (Dumnezeule, ce pseudonim scenic blasfemator!) sau cu starurile Hollywoodului... Chiar și noi, fără a observa, vorbim rusește apelând la un slang străin și imitând cultura de masă. Iată și la Minsk se auzeau mereu cuvintele de genul „brand”, „trend”, „content”, „case”, „discurs” și alți termeni în vogă. Și aici este vorba nu atât despre inevitabilele inovații lingvistice, ci, mai curând, de o maimuțareală înconștientă.

Așadar, să revenim la Ivan Ilin. „Statul sovietic nu este Rusia, – subliniază cu amărăciune autorul – acest adevăr istoric și politic trebuie înțeles și simțit odată pentru totdeauna și până la capăt. Asta ar trebui s-o facă mai întâi rușii, iar apoi toate popoarele lumii.” Amintind despre

pacea capitulară, semnată de Lenin cu nemții, marele filozof ortodox continuă:

„Și atunci când în 1992 s-a anunțat oficial despre redenumirea Rusiei în Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, prin asta a fost exprimat adevărul de bază al regimului sovietic: Statul sovietic nu este Rusia, iar Statul rus nu este Uniunea Sovietică.

De atunci comuniștii nu au mai numit nicăieri și niciodată statul lor Rusia și aici aveau dreptate. De atunci doar oamenii naivi sau mincinoșii conștienți numesc Uniunea Sovietică Rusia, opresiunea și exploatarea sovietică – „politică rusească”, intrigile sovietice internațional-revoluționare – „lipsă de loialitate rusească”, spionajul sovietic – „servicii speciale rusești”, grandomania sovietică – „aroganță rusească”, rapturile teritoriale sovietice – „imperialism rusesc”. Și numind-o astfel, amestecând Uniunea Sovietică cu Statul național rus, ei se înșală pe ei înșiși și pe toți ceilalți”.

Și iată, chiar și după douăzeci de ani de la destrămarea URSS, multă lume n-a mai reușit să înțeleagă aceste lucruri simple. Dar anume această reevaluare ar fi ajutat toate popoarele care au suferit de pe urma regimului sovietic să depășească propriile prejudecăți istorice și să nu extindă vechile supărări asupra poporului rus. Dar, din păcate, trecerea sub tăcere, condamnarea parțială a trecutului, iar uneori chiar glorificarea lui masivă rămân a fi dominante în cercurile conducătoare ale Rusiei. Se vede că urmările mentale ale acestei traume colective deosebit de grave încă nu sunt depășite, iar homo soveticus ocupă ca și înaintea un loc important în mijlocul elitei politice și, în parte, culturale de la Moscova. Neosovietismul ca stare psihologică și intelectuală emană din toate canalele media oficiale. Iar atitudinea arogantă, deseori plină de dispreț și înjosire față de noii „vecini mici”, a devenit parte a propagandei oficiale. Și puțini sunt cei care se obolesc să facă efortul pentru a înțelege de ce totuși noile state independente din partea europeană a regiunii noastre s-au pomenit cu atâta ușurință în îmbrățișarea concurenților geopolitici ai Rusiei? Din ce cauză au fugit aceste popoare și de ce au fost atrași cu atâta ușurință de partea cealaltă? Și n-au oare aceste tendințe cauze mai profunde, neexprimate până la capăt?

Perestroika, urmată de dezagregarea sistemului comunist, oricare ar fi atitudinea noastră față de ele, printre altele, au avut două lacune serioase.

PRIMA. Declarând divorțul cu trecutul, Rusia totuși a făcut doar o jumătate de pas în acest sens. Mumia lui Lenin ca și mai înainte domină asupra poporului rus, forța ei malefică își continuă lucrarea distructivă. Piața Roșie e pângărită ca și înainte de acest duh diavolesc și nu-și va găsi tihnă și echilibru poporul rus atâta timp cât trupul acestei figuri de coșmar nu va fi întors țărâniei. Doar unui om paralizat definitiv din punct de vedere religios și moral această necesitate i se poate părea drept o treabă facilă sau un lucru secundar. Pesemne, nici chiar Biserica Ortodoxă încă nu și-a revenit definitiv după o îndelungată subordonare și înjosire, suportate pe parcursul perioadei sovietice. În orice caz, ea încă nu e în stare să exercite o influență spirituală suficientă asupra conducerii de vârf a țării, de vreme ce Catedrala Vasili Blajennâi mai stă în preajma mausoleului lui Lenin, iar orașele, regiunile, străzile și gazetele mai poartă numele călăilor roșii.

A DOUA. Sfârșitul URSS s-a constituit, în același timp, într-o victorie semnificativă a Occidentului în „războiul rece”. Și aici învingătorul a avut parte de un triumf dublu. A avut loc nu doar o biruință de ordin geopolitic și ideologic, dar și de viziune. Adică, profitând de falimentul valorilor comuniste perimate, Occidentul a reușit să inoculeze cu ușurință în mințile slăbite ale societăților postsovietice modelul liberal, cu tot cu miturile, idoli și valorile lui. Societatea liberală treptat a fost percepută de către noi ca fiind un dat istoric inevitabil, un fel de „Paradis terestru”; banii au înlocuit Partidul Comunist, consumismul – internaționalismul, cultura de masă – propaganda sovietică, drepturile omului – Credința, pe care n-am mai reușit să o recăpătăm.

În pofida unor eforturi titanice ale oamenilor de cultură și ale fețelor bisericești, Sfânta Rusie n-a devenit acel model istoric și spiritual, spre care ar tinde elitele. Aceeași idee a continuării tradițiilor Marii Rusii, în accepția sovietică a acestei noțiuni, se pare, încă mult timp va domina în discursul oficial al Moscovei. Iar măreția aceasta este înțeleasă în aceeași dimensiune materialistă, un fel de SUA, doar că pe continentul nostru. Fără a neglija câtuși de puțin importanța dezvoltării economice, dar și semnificația potențialului tehnic și militar, sunt convins, că adevărata măreție a Rusiei, care poate deveni extrem de atractivă pentru popoarele fostei URSS, este măreția ei spirituală.

Și dacă se vor găsi forțe interne de a aduna laolaltă întreg spiritul rusesc într-un potențial enorm de renaștere morală, religioasă și, prin ur-

mare, creștină, Moscova, ca lider al unui proiect gigantic, poate deveni o alternativă adevărată Washingtonului și satelitului său – Bruxellesului.

Este vorba despre un alt model civilizațional, despre o altă paradigmă, despre o altă percepție a lumii, a relațiilor între oameni, ca și a celor internaționale. Am putea spune și așa: distrugătorul „marș triumfal” al Globalizării poate și trebuie să fie oprit, dar nu atât prin forța armelor sau prin potențialul economic, cât prin forța spiritului. Rămânând parte a sistemului politic și economic mondial, Rusia trebuie să revină la rădăcinile ei istorice, iar fără Ortodoxie acest gigant al civilizației umane, pur și simplu, nu există. Prin urmare, cunoscând din plin ororile trecutului, Rusia, iar alături de ea, toate popoarele Răsăritului (din punctul de vedere al apartenenței la tradiție), trebuie să revină la cauzele primordiale ale nevoilor și suferințelor lor.

Și dacă într-adevăr am hotărât să ne despărțim definitiv de trecutul nostru comunist, totuși nu trebuie să continuăm a crede cu naivitate că modelul occidental poate și trebuie să fie copiat și realizat în mod reușit la noi. Iar pentru a evita pe viitor greșelile comise de popoarele noastre în ultimele două decenii, trebuie să restabilim firul vremurilor, să înțelegem CÂND și CUM s-a produs fractura, care a condus la urmările tragice ale secolului XX. Am în vedere „căderea în istorie”, care a anticipat cu mult răsturnarea din 1917. Renașterea, începută în secolul XIII, Reforma, care își are începuturile în secolul XIV, Iluminismul secolului XVIII (cu punctul lui culminant – Revoluția Franceză) și secolele XIX și XX ca final logic al victoriei „modernității” asupra „tradiției” – iată verigile aceluiași lanț, care s-au încheiat cu lovitura de stat din 1917.

Și ca să nu existe nicio îndoială asupra rădăcinilor istorice, filosofice sau intelectuale comune ale liberalismului și comunismului, voi aminti doar un șir de coincidențe fundamentale în cazul acestor doi frați gemeni ai „timpurilor noi”:

ANTROPOCENTRISMUL, adică în centrul lumii nu mai este Dumnezeu, ci omul; el îl detronează pe Creatorul Universului și uzurpează locul de stăpân al vieții și al morții;

SECULARISMUL sau separarea Bisericii de stat, în urma căreia Biserica își pierde autoritatea spirituală în fața puterii de stat și a societății;

MATERIALISMUL, care reduce lumea la lucrurile văzute și neagă sursa ei divină;

RAȚIONALISMUL ca absolutizare a procesului cunoașterii cu ajutorul rațiunii umane;

IURIE ROȘCA

SCIENTISMUL, care recunoaște drept științe autentice doar științele naturale, matematica și absolutizează rolul acestora în domeniul culturii, în studierea și explicarea tuturor aspectelor vieții societății;

EVOLUȚIONISMUL sau DARWINISMUL ca teorie obligatorie, care substituie proveniența divină a lumii și a omului, numită creaționism;

REPUBLICANISMUL, adică condamnarea monarhiei și a aristocrației și nivelarea formală a tuturor oamenilor;

DETERMINISMUL ECONOMIC, adică absolutizarea necesităților materiale ale societății și omului în detrimentul nevoilor lui spirituale, religioase și morale;

DETERMINISMUL ISTORIC, adică acea concepție, potrivit căreia, lumea s-ar dezvolta urmând niște etape istorice „obiective”, fatale, inevitabile. Respectivetele etape sunt prezentate ca o mișcare pe o curbă ascendentă, ce conduce în mod inexorabil spre „stadiul suprem” al procesului istoric – capitalismul sau comunismul;

MITUL PROGRESULUI, adică iluzia, că omenirea se mișcă neabătut pe o scară științifică, politică și economică ascendentă, până la atingerea unei depline stări de fericire terestră;

MORALA AUTONOMĂ sau morala ca reflecție a unei ideologii dominante, iar nu ca urmare a poruncilor divine. În societățile democratice religia e substituită cu „drepturile omului”, iar în cele comuniste – cu codul constructorului comunismului;

PROMETEISMUL sau ideea fixă de a cuceri lumea și universul, care nu are o altă menire decât să satisfacă nelimitatele poftă ale omului rămas față-n față cu sine însuși;

TEHNOLOGISMUL și MANIA CUCERIRII COSMOSULUI;

CULTUL CORPULUI în detrimentul dezvoltării spirituale.

Ambele părți ale aceleiași monede a MODERNITĂȚII, liberalismul occidental și comunismul la fel de occidental, s-au îndepărtat de la percepția VERTICALĂ a lumii spre cea ORIZONTALĂ. În ambele cazuri, omul a crezut că el își este propriul regizor, propriul stăpân, adică a început să se închine sie însuși.

Aceste paralele și coincidențe ar putea fi continuate la nesfârșit. Din această perspectivă, deosebiri apar ca fiind mai puțin importante. În ambele cazuri avem de a face cu o putere fără Dumnezeu, pentru care

religia este (în cel mai bun caz) un apendice al culturii și o moștenire culturală sau, după Marx, „opiu pentru popor”, vestigiul al trecutului.

Am amintit toate acestea doar pentru a sublinia atașamentul meu personal față de convingerea acelor autori, care consideră că Rusia poate și trebuie să devină o alternativă Occidentului. Este evident, imitarea, copierea e o cale care duce în fundătură. Drept confirmare stă experiența amară a ultimilor douăzeci de ani. Dar un astfel de rol poate fi pe măsura puterilor Rusiei (iar prin asta și atractiv pentru noi, popoarele și țările aflate în nemijlocita ei apropiere) doar dacă el se va întemeia pe o cu totul altă viziune asupra lumii decât Occidentul. Și aici resimțim cu toții același pericol, în fața căruia a rezista împreună e mult mai ușor – GLOBALIZAREA, cu pretenția ei la un control politic, financiar-economic, cultural și mediatic total. Iar odată cu valul ei vine și dizolvarea granițelor, a religiilor, a familiilor, a economiilor, a ecosistemelor etc.

Prin urmare, lumea rusă sau alternativa rusească trebuie să caute aliați spirituali, care doar după aceea vor deveni parteneri politici și economici de nădejde. Altminteri, dacă va fi ignorată nevoia unei regândiri profunde a trecutului nostru comun, dacă va fi nesocotită nevoia unei PO-CĂINȚE sincere asupra păcatelor noastre comune, singura din care poate crește atât de necesara RECONCILIERE ISTORICĂ, toate descântecele economice se vor dovedi a fi zadarnice. Da, noi, moldovenii, avem nevoie de gazul rusesc și de piața ei de desfacere. Dar atâta timp cât suntem priviți de la Moscova cu un sentiment greu de ascuns al superiorității, iar deseori și al disprețului, noi, ca și alte popoare din fosta URSS, avem tot temeiul să manifestăm îngrijorare față de Rusia. Iar atâta timp cât noi rămânem ostatici propriilor fracturi și temeri istorice, Occidentul acționează din plin, în scopul transformării țărilor noastre, în cel mai bun caz, în parte a jocului lui geopolitic contra Rusiei. Atunci când vorbesc despre pocăință și despre reconciliere istorică nu am câtuși de puțin în vedere înjosirea Rusiei față de popoarele care au suferit de pe urma comunismului. Dimpotrivă. Rusia, ca și noi, a fost o victimă a acestui experiment diabolic, prin urmare, ea, poporul ei, nu are de ce să-și ceară iertare.

Și totuși, primul pas trebuie să-i aparțină Moscovei. Inițiativa oricărui altui stat nu poate avea același efect. Am în vedere același lucru, reevaluarea tragicului trecut comun și propunerea de a începe o renaștere spirituală comună. Și nu împotriva Occidentului, ci pentru noi înșine, pentru popoarele noastre. Puterea Lumii Eurasiatice stă în Tradiția ei. Este lumea Ortodoxiei, dar în aceeași măsură e lumea Islamului. Este

IURIE ROȘCA

lumea fiilor lui Dumnezeu, dornici să revină la izvoarele lor milenare, care înțeleg sensul vieții omului în servire și virtute, nu doar în ridicarea productivității muncii, creșterea PIB-ului și a exportului, în confort și consumism. Lumea noastră este lumea contemplației. Anume această trăsătură comună a Răsăritului, de a contempla lumea ca operă divină, ne unește. Dar asta deloc nu înseamnă că nu suntem capabili și de acțiune. Cătuși de puțin. Doar că această acțiune trebuie să fie urmarea unei alegeri juste.

La început trebuie să reflectăm și să hotărâm care anume acțiuni e necesar să întreprindem și în ce direcție e nevoie să ne mișcăm. În caz contrar, dacă modelul nostru politic și economic nu va sta pe o temelie spirituală solidă, pe o bază religioasă de nădejde, pur și simplu nu avem șanse de succes. În acest caz, ne putem înscrie de pe acum în rândurile popoarelor învinse, adică și subjugate. Dacă nu ne va ajunge putere sufletească pentru a învinge propriile prejudecăți, stereotipuri și orbire, prin urmare, nu avem nici destulă scânteie divină, nici voință de a ne ridica din genunchi, de a înceta să ne rugăm lui Mamona și de a ne îndrepta privirile către Mântuitor. Dar anume un asemenea efort ar fi încă o mărturie a libertății noastre. Alegerea ne aparține.

Căutarea trecutului pierdut este o chemare a timpului. Doar că deprinderile de a ajunge până în adâncurile cauzelor primare nu vin dintr-o dată. „Prin suferință se înțelepțește omul”. Această frază aparține aceluiași gânditor rus Ivan Ilin. Forța acestei fraze nu e în originalitatea, ci în justetea ei, izvorâtă din Tradiția Lumii Răsăritene. Oare am suferit destul pentru a căpăta înțelepciunea celor vechi, a ne întări sufletește și a sta umăr la umăr sub prapurul Domnului nostru Iisus Hristos? Va renaște oare în sufletul poporului rus icoana sfântă a orașului Kitej sau chipurile culturii de masă l-au dizolvat pentru totdeauna în consumism, internet și showbiz?

Cred, printr-un efort comun, titanice, apropierea noastră va cunoaște un nou nivel. Numai pentru numele lui Dumnezeu, fiți de acord: a tinde să integrezi spațiul ex-sovietic în baza dorului de URSS nu e același lucru cu nostalgia pentru pierdutul drum către Templu. În caz contrar, orice vorbe despre trecutul comun și intențiile bune, pur și simplu, se vor risipi, iar barierele lingvistice, religioase și geografice vor deveni de netrecut.

IurieROȘCA

17 decembrie 2012

Flux, 21 decembrie 2012

MANIFESTUL UNIVERSITĂȚII POPULARE

UNIVERSITATEA POPULARĂ este o inițiativă civică a jurnalistului și politicianului **Iurie Roșca**, scopul principal fiind contribuția la formarea unei noi elite intelectuale. Trăind într-o societate bulversată, cu un trecut controversat, cu un prezent măcinat de conflicte și deziluzii și cu un viitor incert, un om care gândește simte nevoia să înțeleagă mai bine lumea din jur și locul său în această lume.

- **Cine am fost, Cine suntem, Cine vrem să fim?** Iată întrebările care frământă intelectualii de vocație. Cum ne autodefinim ca persoane și colectivitate?

- **Ce viziune strategică avem asupra viitorului nostru comun? Cum ni-l vom construi?** Iată întrebări la care încă nu avem un răspuns coerent, consistent, scuturat de mituri și prejudecăți.

- **Cine suntem? Ce identitate colectivă ne asumăm? Cum împăcăm conflictul identitar și geopolitic? Cum conceptualizăm o nouă paradigmă pentru Moldova – Patria noastră comună?** Iată o preocupare demnă pentru cei care nu acceptă condiția de *obiect* al unor interese străine și care cred cu tărie în vocația de *subiect* al Istoriei pentru poporul nostru.

- **Ce economie construim în condițiile globalizării și ale capitalismului speculativ, unde munca și producția se devalorizează, iar „nomadismul de masă”, care cuprinde regiuni și continente întregi, ne depopulează țara și ne transformă într-un popor pe cale de dispariție?** Iată ce ar trebui să dezbatem pentru a diminua efectele dezastrului economic și social de azi. Miturile despre „soluțiile salvatoare” a „fraților mai mari”, dornici să ne salveze prin importul de „forme fără fond” și prin „civilizare forțată”, sunt pe cale de a se risipi ca un nor de fum. Ca să ieșim din impas, avem nevoie nu de imitatori și nici de servanți ai unor interese străine, de oriunde ar veni aceștia, ci de patrioți adânc înrădăcinați în solul național, în stare să elaboreze și să ofere soluții inedite și viabile pentru supraviețuirea și afirmarea noastră.

- **Ce fel de creștini suntem? Ce țară ciudată cu peste nouăzeci de procente de ortodocși, plus alte câteva procente de creștini de alte confesiuni, mărturisitori ai lui Hristos, care nu se pot împăca cu**

Dumnezeu nici în legislație, nici în economie, nici în educație, nici în cultură, nici în relațiile între oameni? Iată întrebări valabile pentru noi, cei care, încetând să fim „animale religioase”, riscăm să ajungem mai rău decât animalele, care cel puțin instinctele nu și le dezmint.

- **Cum înțelegem comunismul, liberalismul și alte ideologii perimate într-o post-modernitate, în care Mitul Progresismului, al Omului Tehnologic și Determinismul Economic reprezintă doar ecouri tardive ale experimentelor pliate pe realități consumate în mileniul trecut?** Adică, cât de profund gândim prezentul care depășește cu mult iluziile și căutările secolelor XIX și XX? Oare nu confundăm și noi *Ceasul și Busola*? Nu viteza este astăzi cea care ar trebui să ne preocupe în primul rând, ci *direcția* în care ne mișcăm, ne rostogolim sau poate ne prăbușim, într-o stare de inconștiență colectivă, care oscilează între *tentația confortului și obsesia inadaptării*.

- **Cum ajutăm copiii noștri, tineretul care încă n-a luat calea pribegiei în căutarea fericirii, să-și înțeleagă și apoi să-și găsească rostul aici, Acasă? Ce perspectivă, ce cale le deschidem?** Iată problema fiecărei familii din țara noastră.

UNIVERSITATEA POPULARĂ este o școală a oamenilor cu *vi-ziu-ne*, cu orizonturi largi, cu vocația trăirii profunde. Avem nevoie de oameni competenți, de caracter, de o nouă elită, în stare să pătrundă dincolo de aparențe, să-și asume destinul colectiv al poporului. Aici ușile vor fi deschise pentru toți cei care vor să crească, să-și dezvolte deprinderile de a gândi, de a acționa și de a fi lideri în înțelesul spiritual al cuvântului. Fiind un popor oriental, axat pe contemplație, avem nevoie să ne punem la punct și „înțelepciunea practică”.

UNIVERSITATEA POPULARĂ este o instituție deschisă pentru dezbateri publice pe cele mai diverse teme de actualitate. Aici se vor desfășura conferințe, seminare, „mese rotunde” și evenimente culturale, prezentări de filme și expoziții de artă plastică.

UNIVERSITATEA POPULARĂ nu se află în relație de concurență sau de conflict cu nici o instituție de educație sau de formare. Noi dorim parteneriate cu structuri publice și private naționale și internaționale, cu fundații și organizații neguvernamentale, cu Biserica și Școala, cu mass-media.

UNIVERSITATEA POPULARĂ va practica organizarea de lecții publice cu participarea unor notorietăți din țară și de peste hotare, acestea fiind axate pe subiecte de interes major pentru societate.

UNIVERSITATEA POPULARĂ va lansa în curând un ciclu de cursuri speciale, pe care le va ține Iurie Roșca împreună cu alți lecători din țară și de peste hotare. În calitate de cursanți ai acestor lecții se pot înscrie tineri între 18 și 35 de ani, care vor depune o cerere și vor scrie un eseu, în care să-și motiveze intenția. Cursul integral este divizat în două compartimente: **Viziune și Abilități practice**. Condițiile mai detaliate de participare la acest curs vor fi plasate pe adresa www.iurierosca.md, pe rețelele sociale și în presă.

Pentru informații suplimentare adresați-vă pe e-mail:
arcaluinoe01@yahoo.com, roscaiurieppcd@gmail.com,
universitateapopulara@gmail.com

skype: pasagerno

mob: 079 77 44 44, 069 10 11 11
079774480 – Valentina Șerpu, director executiv

CURSURILE UNIVERSITĂȚII POPULARE ABILITĂȚI AVANSATE PENTRU UN LIDER

I. VIZIUNE

1. Ce este Viața și ce este Societatea? Creaționism versus Evoluționism.
2. Paradigme, Căi de Gândire, Sisteme de Referință. Cum să ne Schimbăm Paradigma
3. Tradiționalism, Modernism, Post-Modernism. Ce Urmează?
4. Sensul Istoriei, Mitul Progresului și Rostul Final al Vieții.
5. Ce este Geopolitica?
6. Ce este Economia? Determinismul Economic versus Moderația și Responsabilitatea.

IURIE ROȘCA

7. Banii și Puterea. O Abordare Creștină.
8. Cultura de Masă, Gândirea Comună și Independența Intelectuală. Cum să-ți Dezvolți Discermământul?
9. Modele pentru Societate și pentru Persoană. Pe Cine Imităm? Cu Cine dorim să Semănăm?
10. Originile Istorice Comune ale Comunismului și Liberalismului. Similitudini și Diferențe.
11. Cum să Construim o Nouă Națiune? Cine Suntem: de la Trecutul Românesc și Sovietic spre un Viitor Moldovenesc.
12. Istoria Recentă a Republicii Moldova. Experiența Personală și Colectivă.

II. ABILITĂȚI PRACTICE

1. Liderul care Servește/Liderismul Hristic
2. Organizează-te pe Tine Însuși/Autoconducerea
3. Dezvoltă-ți Atitudinea de Îvingător
4. Succesul. Cum să Mergi Înainte prin Eșecuri?
5. Dezvoltarea Personală
6. Motivarea/ Cum să-i Motivezi pe Alții Rămânând Mereu Motivată
7. Managementul Timpului. Abordarea Seculară și cea Creștină.
8. Echiparea (Dotarea)
9. Construcția Echipei și Munca în Echipă
10. Comunicarea: Cuvântări, Prezentări, Dezbateri, Audiovizual, Deprinderi de Scriere
11. Limbajul Corpului sau Comunicarea Non-Verbală
12. Cum să Tratezi cu Oamenii Dificili
13. Cum să Negociezi Eficient
14. Mentoratul (Îndrumarea). Cum să Dezvolți Lideri

CÂTEVA NOTE DESPRE LECTILE UNIVERSITĂȚII POPULARE(1)

ADNOTĂRI LA PRIMUL COMPARTIMENT – „VIZIUNE”

1. Ce este VIAȚA și ce este SOCIETATEA? Creaționism versus Evoluționism

Așa cum am ieșit dintr-o societate atee, comunistă și am plonjat într-o altă societate atee, liberal-democratică, sistemul de învățământ continuă să inoculeze în societate mitul modernității despre apariția lumii și a omului ca efect al unei întâmplări. Big-Bang-ul, ca început al Universului, urmat de procesele evoluționiste, descinderea omului din maimuță și toate celelalte improvizații zis științifice, legate de numele lui Charles Darwin, formează setul de prejudecăți dominante în societatea noastră.

Universitatea Populară se înscrie pe linia tradițională, creștină, conservatoare de înțelegere a vieții. Adică suntem creaționiști, cei care știm că lumea și omul sunt creația lui Dumnezeu. Anume din această concepție fundamentală derivă întreaga noastră viziune asupra societății. Altfel zis, formula comună „omul este un animal rațional” își are replica ei simetrică la care aderăm și noi: „omul este un animal religios”. Iar dacă nu e, el, dispunând de liberul-arbitru, cade mai jos decât animalele, care cel puțin sunt ghidate de instincte.

2. PARADIGME, CĂI DE GÂNDIRE, SISTEME DE REFERINȚĂ. Cum să ne schimbăm PARADIGMA?

Optica noastră asupra vieții este dominată de setul de idei, izvoare în cultura europeană începând cu Renașterea, urmată de Reformă și culminând cu Secolul Luminilor. Conflictul dintre credință și știință, detronarea lui Dumnezeu și cocoșarea omului pe tronul Creației ca expresie filosofică a gândirii europene s-au încununat cu Revoluția Franceză, privită ca o expresie politică majoră a acestei gândiri secularizate. Acest eveniment este revendicat ca fiind unul pozitiv atât de democrațiile libere, cât și de comunism.

De aici descind toate miturile fondatoare ale lumii moderne: republica, formarea puterii de jos în sus, ideologiile, contractul social, drepturile omului fără Dumnezeu, determinismul economic, hedonismul, goana după confort, substituirea eroului ca subiect-cheie în societate cu târgovețul.

Noi plecăm de la nevoia de a reabilita și aduna laolaltă viziunea mozaicală, atomizată, deformată asupra realității într-o optică organică, încheată pe temeiul Adevărului revelat..

3. TRADIȚIONALISM, MODERNISM, POST-MODERNISM.

Ce urmează?

Societatea noastră, care a cunoscut atât experimentul comunist, cât și pe cel liberal, după ce a epuizat în mod tragic iluziile epocii anterioare, încă mai consumă cu entuziasm o nouă iluzie. Speranțele noastre de occidentalizare, de modernizare, de construcție a unei societăți mai bune pe temeiul modelului vestic se izbesc dureros de realitatea din ce în ce mai deprimantă a unei tranziții fără sfârșit, care produce din ce în ce mai multă sărăcie, nedreptate, corupție și abuzuri. Euroentuziaștii ne asigură că la baza acestor eșecuri ar sta specificul nostru național și că foarte curând trenul nostru va ajunge în stația terminus a „Paradisului terestru” – Uniunea Europeană. Și totuși, o privire de ansamblu, un studiu mai profund al realităților la scară mondială ne face să înțelegem mai bine disfuncțiile sistemului.

De aici și preocuparea tot mai concentrată a unor intelectuali asupra originilor acestor maladii sociale cronice. Unde și când s-a produs ruptura? Ce înseamnă căderea în istorie? Ce înseamnă Modernitatea ca replică a Tradiției? Cum s-a întâmplat prăbușirea din sacru în profan și care sunt consecințele acesteia? Cum s-ar putea reînnoa firul timpului cu Tradiția? Cum înțelegem teocentrismul, hristocentrismul în raport cu antropocentrismul sau individualismul? Ne putem opri din căderea care capătă viteză accelerată în postmodernitate

4. SENSUL ISTORIEI, MITUL PROGRESULUI ȘI ROSTUL FINAL AL VIETII

Fiind învățați la școala marxistă să privim istoria ca pe o mișcare ascendentă, condiționată de legitățile istoriei, să înțelegem Timpul ca pe o derulare lineară, care conduce în mod inexorabil spre o treaptă de dezvoltare economică generatoare de abundență și satisfacții materiale, am intrat în capitalism fără a ne revizui radical viziunea. Am alunecat pe o pantă dulce de la dogmele comuniste la cele liberale, crezând că înlocuirea sistemului unipartidist cu unul pluripartidist reprezintă un salt hotărâtor în asaltul nostru final pentru ceea ce am crezut că înseamnă libertate și dreptate. Interogațiile de genul de ce ne-am născut, de ce trăim și de ce vom muri rămân în afara preocupărilor noastre. Problemele existenței au fost reduse la dimensiunea lor materială. Omul de azi nu se mai întreabă DE CE trăiește, ci CUM trăiește.

Cei puțini care se apleacă asupra sensului istoriei sunt în afara mediului educațional, academic, politic, jurnalistic, altfel zis, nu se prea regăsesc în „spațiul public”. Grosul societății este furat de cotidian, bom-

bardat cu senzații, evenimente, scandaluri și distracții, care țin loc cunoașterii și înțelegerii profunde a vieții. Istoria are un sens în măsura în care este înțeleasă ca Plan Divin, care dă omului o misiune cu totul specială, o vocație superbă de ființă croită după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Iar cei pentru care astfel de lucruri sunt niște abstracțiuni străine de interesul lor riscă să orbecăiască în tenebre fără nicio noimă.

5. Ce este Geopolitica?

Geopolitica – iată o noțiune nouă, intrată în uzul nostru în ultimele două decenii, cu care operează în permanență analiștii, jurnaliștii și politicienii. De cele mai multe ori, ea se reduce la atitudinea față de Rusia (pozitivă pentru unii, negativă pentru alții) și la concurența acesteia în regiune cu România, SUA, UE, NATO (entități primate și ele cu pasiuni diametral opuse). Relațiile externe ale Republicii Moldova sunt primate anume prin această prismă. De aici derivă și mai toate conflictele politice majore.

Are geopolitica și o dimensiune metafizică? Și dacă are, cum se proiectează aceasta asupra jocului marilor entități statale, dar și al corporațiilor, pe dimensiunea economică, civilizațională, religioasă, național-statală? Ce identitate își revendică Republica Moldova în acest joc de șah internațional? Cum răspunde ea la riscurile desuveranizării și dizolvării tuturor elementelor identitare fundamentale? Ce se întâmplă cu elementele constitutive de bază ale identității noastre în condițiile actuale? Familia, colectivitățile rurale, Biserica, tradițiile, cultura, limba ar fi cele mai importante dintre acestea. Există o înțelegere a interesului național din perspectiva strategiei de supraviețuire și afirmare a poporului nostru sau suntem doar consumatori modelelor impuse din exterior?

6. Ce este ECONOMIA? DETERMINISMUL ECONOMIC versus MODERAȚIA și RESPONSABILITATEA

Așa cum trăim în perioada dominantă de homo economicus, discursul public al tuturor actorilor politici arată deprimant de uniformizat. Toată lumea așteaptă de la guvernările care se succed miracole în saltul economic, care se amână de la un ciclu electoral la altul. De ce nu reușește acesta și în ce măsură este vorba de incompetența sau reaua-credință a guvernanților, indiferent de culoarea lor? Sau poate există cauze care le scapă deopotrivă și guvernanților, și experților?

Atunci când vorbim de independență, de regulă ne gândim la elementele simbolice ale statului: Declarația de Independență, Imnul, Drapelul, Constituția, exercitarea suveranității pe întregul teritoriu național. Corect. Dar cât valorează toate acestea fără o minimă independență eco-

nomică? Cum am putea proteja piața internă de invazia mărfurilor străine în condițiile aflării în OMC și a deschiderii către piața europeană și internațională? Cele patru valori ale UE, libera circulație a persoanelor, a capitalurilor, a mărfurilor și serviciilor produc efecte binecunoscute. Moldovenii, neavând de lucru în țară, practică „nomadismul de masă”, migrând spre UE, iar de acolo vin capitalurile, mărfurile și serviciile. Este acesta un schimb echivalent? Suntem conștienți de statutul nostru de colonie economică în devenire? Există măcar o voce distinctă printre economiști sau politicieni care nu ar practica exerciții retorice axate pe iluzia că anume capitalul străin reprezintă soluția salvatoare pentru economia noastră? Ce elemente ale protecționismului economic ar putea fi aplicate la noi fără a cădea în tentația edificării unui sistem autarhic? Ce pârghii vamale, creditare și fiscale ar putea fi folosite pentru a se depăși dezastrul de azi? Între riscul de a deveni o anexă economică a marilor corporații internaționale și cel de a deveni periferia unui megasistem eurasiatic există un mijloc de aur?

7. BANII și PUTEREA. O abordare creștină

Am putea spune și așa: puterea banilor. Sau sensul spiritual al banilor. Sau banii ca paradigmă dominantă a lumii moderne.

Banii sunt pentru noi un instrument sau noi suntem unealta banilor? Cum decriptăm înțelesul maximei hristice că nu poți sluji, în același timp, lui Dumnezeu și lui Mamona? Cine e personajul nevăzut care poartă și acest nume – Mamona? Cum înțelegem esența capitalismului, a pieței libere, ce este plutocrația, cum derivă din puterea banului puterea politică? Cine pe cine posedă, noi posedăm banul sau banul ne posedă pe noi? De ce se pune într-un mod atât de tranșant, radical – prin ori-ori – relația omului cu Dumnezeu și cu Mamona? Cum administrăm relația noastră cu aceste realități spirituale, cărora nu ne putem sustrage decât în mod iluzoriu? Mai avem capacitatea de a distinge cele două realități complementare, materială și spirituală? Cinicii, mulțumiții de sine și opacii nu au decât să treacă ironic peste astfel de întrebări. Noi insistăm să le căutăm răspunsurile.

8. CULTURA DE MASĂ, GÂNDIREA COMUNĂ și INDEPENDENȚA INTELECTUALĂ. Cum să-ți dezvolti DISCERNĂMÂNTUL?

Așadar, cum să ne păstrăm independența intelectuală sau, poate, cum să o căpătăm și să o dezvoltăm – iată cărei încercări este supus omul în ziua de azi. Prin urmare, pentru a ne scutura de inerția de gândire se impune o minimă curiozitate intelectuală, o căutare permanentă, dureroasă și febrilă a sensurilor profunde ale existenței. Omul, dacă e om și nu

obiect, animal social inconștient, este, cum spunea Pascal, o trestie gânditoare, este mereu chinuit de întrebări majore asupra condiției umane, asupra rosturilor profunde ale lumii și ale lui în această lume.

Mediul ne împinge într-o continuă incapacitate de concentrare, prin TV, muzică, MTV, internet, filme, jocuri electronice, facebook etc. Replica noastră trebuie să fie deconectarea de la mediul tehnic, de la grupurile sociale și conectarea la sursa spirituală și intelectuală. Să consumăm dozat aceste splendori ale civilizației moderne, să le posedăm noi pe ele, ca pe niște instrumente utile atunci când sunt folosite cu măsură și distructive atunci când ajungem prizonierii lor. Numai așa putem ieși din capcana consumului excesiv de VIP-uri, de mode, de glamour, de showbiz, de entertainment, de norme, cutume, stiluri de viață insuflăte de cultura de masă. Adică, vă invit să practicăm ceea ce pentru omul comun ar însemna asumarea unui „delict de opinie”.

Ne punem întrebări fundamentale, care ne ajută să alungăm ceața din fața ochilor, să deslușim mai bine lumea din jur. Din ființe dominate devenim unele dominante intelectual și spiritual. Începem să luăm taurul de coarne sau să „călărim tigrul”, cum ar zice Julius Evola. Astăzi părăsirea stării de paralizie mentală, de înțepenire spirituală a devenit șansa celor puțini și aleși.

9. Modele pentru SOCIETATE și pentru PERSONĂ. Pe CINE imităm? Cu CINE dorim să semănăm?

Educația unui om și a unei societăți în ansamblu se axează pe preluarea de modele. Copilul învață prin mimetism. De la părinți, școală, mediu. De la o vreme, ponderea mediului a devenit una dominantă. Cultura de masă ține loc de educator-șef. Copilul nu mai vrea să semene neapărat cu tata, nici măcar cu Ștefan cel Mare.

Teologia apuseană a produs o vastă literatură cu genericul „imitatio Cristi”. Însă, încetul cu încetul, cultul sfințeniei, al sacrificiului, al eroismului a fost substituit cu cel al succesului. E vorba de succesul facil, inspirat din filmele americane, care aduce în mod miraculos satisfacția materială. Iar atitudinile, reacțiile, gesticulația, vestimentația, tatuajele, așteptările, reprezentările sunt împrumutate fără discernământ.

De la efortul devenirii, al clădirii propriei personalități, al asumării de sarcini majore omul alunecă spre postura de consumator pasiv a unor modele inoculate prin TV și Internet. Vedetele de cinema, animatorii TV, fotbalistii sunt principalele surse de inspirație. Locul omului de caracter, dintr-o bucată, a fost luat de omul comod, căldicel, aplatizat, stins, fără orizonturi largi și viziune de anvergură. Trăirea s-a transformat în vegeta-

re, aspirația – în tentație, angajamentul – în dezangajare. De la condiția de altă dată de stejar viguros, care servea drept metaforă pentru o personalitate puternică, alunecăm spre cea de frunză pe apă sau în bătaia vântului.

Șansa unei societăți sunt caracterele puternice. Cum învățăm să obosim doar trupește, sufletește – niciodată. Cum deprindem să le alimentăm bateriile spirituale de la o sursă inepuizabilă, dătătoare de elan, energie, vigoare. Asta ne propunem să cultivăm cursanților noștri.

10. Originile istorice comune ale COMUNISMULUI și LIBERALISMULUI. Similitudini și diferențe

Ca să nu existe nicio îndoială asupra rădăcinilor istorice, filosofice sau intelectuale comune ale liberalismului și comunismului, voi aminti doar un șir de coincidențe fundamentale în cazul acestor doi frați gemeni ai „timpurilor noi”:

ANTROPOCENTRISMUL, adică în centrul lumii nu mai este Dumnezeu, ci omul; el îl detronează pe Creatorul Universului și uzurpează locul de stăpân al vieții și al morții;

SECULARISMUL sau separarea Bisericii de stat, în urma căreia Biserica își pierde autoritatea spirituală în fața puterii de stat și a societății;

MATERIALISMUL, care reduce lumea la lucrurile văzute și neagă sursa ei divină;

RAȚIONALISMUL, ca absolutizare a procesului cunoașterii cu ajutorul rațiunii umane;

SCIENȚISMUL, care recunoaște drept științe autentice doar științele naturale, matematica și absolutizează rolul acestora în domeniul culturii, în studierea și explicarea tuturor aspectelor vieții societății;

EVOLUȚIONISMUL sau DARWINISMUL, ca teorie obligatorie, care substituie provenința divină a lumii și a omului, numită creaționism;

REPUBLICANISMUL, adică condamnarea monarhiei și a aristocrației și nivelarea formală a tuturor oamenilor;

DETERMINISMUL ECONOMIC, adică absolutizarea necesităților materiale ale societății și omului în detrimentul nevoilor lui spirituale, religioase și morale;

DETERMINISMUL ISTORIC, adică acea concepție, potrivit căreia, lumea s-ar dezvolta urmând niște etape istorice „obiective”, fatale, inevitabile. Respectivetele etape sunt prezentate ca o mișcare pe o curbă ascendentă, ce conduce în mod inexorabil spre „stadiul suprem” al procesului istoric – capitalismul sau comunismul;

MITUL PROGRESULUI, adică iluzia că omenirea se mișcă neabătut pe o scară științifică, politică și economică ascendentă, până la atingerea unei depline stări de fericire terestră;

MORALA AUTONOMĂ sau morala ca reflecție a unei ideologii dominante, iar nu ca urmare a poruncilor divine. În societățile democratice, religia e substituită cu „drepturile omului”, iar în cele comuniste – cu codul constructorului comunismului;

PROMETEISMUL sau ideea fixă de a cuceri lumea și universul, care nu au o altă menire decât să satisfacă nelimitatele poftă ale omului rămas față-n față cu sine însuși;

TEHNOLOGISMUL și MANIA CUCERIRII COSMOSULUI;
CULTUL CORPULUI în detrimentul dezvoltării spirituale.

Ambele părți ale aceleiași monede a MODERNITĂȚII, liberalismul occidental și comunismul la fel de occidental, s-au îndepărtat de la percepția VERTICALĂ a lumii spre cea ORIZONTALĂ. În ambele cazuri, omul a crezut că el își este propriul regizor, propriul stăpân, adică a început să se închine sie însuși.

Aceste paralele și coincidențe ar putea fi continuate la nesfârșit. Din această perspectivă, deosebirile apar ca fiind mai puțin importante.

II. Cum să construim o NOUA NAȚIUNE? Cine suntem: de la Trecutul românesc și sovietic spre un VIITOR MOLDOVENESC

Două foste patrii-mamă istorice, cu o egală și agasantă insistență, nu se pot împăca cu gândul că progenitura ei, a fiecăreia în parte, bucățică ruptă din ea, s-a maturizat și vrea să aibă o viață independentă. Un sentiment ciudat al maternității se transformă într-o idee obsesivă de a acapara, de a subordona, de a dizolva în interiorul său, de a strânge la piept cu o îmbrățișare mortală copilul scăpat din mână. Iar copilul colectiv, poporul unei țări noi, în loc să decline cu recunoștință și demnitate pretențiile insistente ale bătrânelor, care seamănă, uneori, cu niște mame vitrege înrăite, visează ca și mai înainte să se întoarcă la vremea copilăriei de aur. Și o face cu un fel de încăpățănare rectilinie, care nu vrea să se împace cu realitatea. Ca rezultat, certurile și ura progeniturilor celor două mame de ieri otrăvesc viața tuturor celor din jur cu o satisfacție demonică.

Moldova, care e dependentă dintr-o parte de injecțiile financiare ale Occidentului, iar din cealaltă parte – de gazul rusesc, e divizată în două tabere beligerante ireconciliabile. Ne aflăm în fața unei răspântii. Iar la orizont ne semnalează două faruri de o simetrie bestială. Așadar, un far ne ademenește spre Uniunea Europeană (unde nu vom ajunge niciodată și slavă Domnului!), iar celălalt tot emite semnale de chemare în

Uniunea Vamală sau, altfel zis, în Uniunea Eurasiatică. Aceste sirene cu voci dulci și ademenitoare ne îmbie cu voci încântătoare din ambele părți, fângăduindu-ne fericire subită și Raiul economic (un alt Rai pentru ei nici nu există!).

Conștiința noastră colectivă despicață atrage după sine divizarea societății, iar după ele va urma (dacă nu ne vom opri la timp) dezintegrația teritorială totală și năruirea statului. Suntem bolnavi de o boală (geo) politică mortală. Noi iubim mai mult România sau Rusia (urând, în același timp, cu o simetrie demonică rivalul ei geopolitic!), decât Moldova noastră. Sau iubim Moldova, dar ca pe o parte a României sau a Rusiei (cei doi termeni sunt interșanjabili la dorință). Sindromul de vasal, de subordonat, de anexă, domină mințile și sufletele noastre pustii. Într-o zi, am scris despre Moldova noastră astfel: Partea care a devenit întreg. Dar, se vede, m-am grăbit. Încă nu a devenit. Și va deveni oare, unul Dumnezeu știe. Ne-am pomenit independenți doar formal juridic. Mental suntem încă un apendice.

12. Istoria recentă a Republicii Moldova. Experiența personală și colectivă

Conceptualizarea destinului nostru colectiv, așa cum l-am trăit și înțeles preț de un sfert de veac, reprezintă pentru mine o preocupare permanentă. Am fost în epicentrul tuturor evenimentelor din momentul declanșării reformelor lui Gorbaciov. Perestroika, lupta pentru Limbă și Alfabet, obținerea Independenței, mitinguri, demonstrații, tipărituri clandestine, activitatea parlamentară, elaborarea legislației și crearea noilor instituții, combaterea corupției și practicarea gazetăriei, acestea și atâtea alte activități și evenimente mi-au permis să acumulez o experiență suficientă pentru a-mi crea o viziune de ansamblu asupra celor întâmplate. Calea parcursă de Republica Moldova până în prezent, cu toate suișurile și coborâșurile ei, cu aspirații majore și deziluzii simetrice acestora, merită o analiză sistemică, dintr-o perspectivă sociologică și politologică profundă, care să depășească clișeele de interpretare și ticurile de gândire.

O astfel de abordare se impune nu doar ca un exercițiu de memorie personal sau colectiv, ci și ca o necesitate stringentă de reevaluare a etapei parcurse de Republica Moldova, de regândire a cauzelor profunde a nereușitelor noastre. Altfel zis, se impune un efort de radiografiere a trecutului care să ne ajute să elaborăm anumite linii directorii pentru viitor.

Flux, 18 ianuarie 2013

CÂTEVA NOTE DESPRE LECȚIILE UNIVERSITĂȚII POPULARE (2)

ADNOTĂRI LA AL DOILEA COMPARTIMENT – „ABILITĂȚI PRACTICE”

1. Liderul care Servește/Liderismul Hristic

Astăzi cuvântul lider este printre cele mai des utilizate în presă. De regulă, pentru a defini poziția de președinte de partid a cuiva. Și aici sensul uneori se potrivește, alteori nu prea. Lider poate fi oricine, indiferent dacă face politică sau nu. Cu condiția că are o calitate indispensabilă: își asumă niște responsabilități majore, pe care le onorează indiferent de circumstanțe. El își plătește rolul social cu efort personal, cu riscuri personale și, dacă e nevoie, cu sacrificii personale.

Un adevărat lider nu se manifestă datorită unor circumstanțe prielnice, ci în pofida unor circumstanțe neprielnice. Atunci când este rugat să facă ceva, el niciodată nu va răspunde cu “Voi încerca”, ci doar cu “Eu voi face asta!”. Primul răspuns este deja pregătirea justificărilor pentru neonorarea angajamentului.

Liderul este cel care e mereu motivat. Mai mult, el este sursa motivației celorlalți. Iar pentru asta el trebuie să trăiască cu pasiune, total, fără rest, valorile la care se raportează ca la un sistem de referință imuabil. El este autorul proiectului și tot el este cel care îi dă viață, îl transformă într-un obiectiv fascinant pentru adepți.

Deunăzi vorbeam cu un olandez. L-am întrebat dacă știe ce este o valoare pentru un om. A răspuns ceva foarte vag, de genul valorilor democratice, drepturile omului etc. Nu. I-am zis, în accepția normală o valoare este doar ceva de dragul căreia, la nevoie, ești gata să-ți dai viața. A rămas contrariat. Un lider știe ce este Adevărul cu majusculă, el nu-l confundă cu adevărurile relative, convenționale.

Ușor de zis, greu de onorat. Universitatea Populară insistă să formeze caractere, spirite viguroase, oameni dintr-o bucată. Iată cel mai mare deficit pe “piața” noastră.

2. Organizează-te pe Tine Însuși/Autoconducerea

Dacă vrei să fii lider, să-i organizezi pe alții, primul lucru pe care trebuie să-l înveți este să te administrezi pe tine însuși. Ca popor oriental,

având în subconștientul nostru colectiv contemplația ca element indispensabil al identității noastre, nu avem cum să înregistrăm performanțe fără a fi eficienți. Și nu e vorba aici, nici în primul rând, nici exclusiv, de realizări cu impact economic. Ca să te poți organiza, ai nevoie de un scop major, iar pentru asta trebuie să ai viziune. Autoșlefuirea nu este doar un proces de ordin intelectual, ci mai presus de toate un efort volitiv constant, continuu, disciplinat. Nu e vorba doar de însușirea mecanică a unui set de abilități, ci de o perfecționare continuă: spirituală, intelectuală și fizică. Americanii ar zice că un om bine organizat, aflându-se în fața unei probleme, nu cedează, nu capitulează, ci dimpotrivă, își zice: “Yes, I can”. Numai spiritele neobosite, de o vitalitate aparte, optimiste și dornice să depășească condiția omului comun, să atingă culmi din ce în ce mai înalte pot să se autoorganizeze “ca la carte”. Să îndrăznim și vom reuși.

3. Dezvoltă-ți Atitudinea de Învingător

Cele două decenii și ceva de libertate relativă, în care se consumă noua paradigmă de existență a Republicii Moldova, au scos în față o mulțime de oameni, care au manifestat un curaj deosebit. Însă odată cu scurgerea vremii, mulți dintre ei s-au lăsat învinși de greutatea vieții. Mizeria cotidiană, presiunile regimurilor care s-au succedat, deziluziile care au urmat entuziasmului inițial, i-au transformat în niște înviși. Și de fiecare dată ratările personale, eșecurile, renunțarea, evadarea nu erau trecute pe cont propriu, ci delegate cu generozitate pe seama altora. Calea asumată inițial s-a dovedit a fi mult mai spinoasă decât se părea la început. Și așa am ajuns să avem, la vedere sau mai puțin vizibil, o sumedenie de epave, de morți ambulante care își mitizează trecutul și-și românează propriile înfrângeri.

Ca să-ți dezvolti atitudinea de învingător trebuie să-ți menții în permanență alura de sportiv, ținuta de soldat. În plus, doar în filme sau la olimpiade învingătorul este în prim-plan, iar victoriile lui sunt vizibile și spectaculoase. De cele mai multe ori, reușitele, micile biruințe cotidiene sau chiar realizările de excepție nu sunt parte a spectacolului public. Ele se consumă în anonimat perseverență și înțelepciune.

Unul dintre miturile devenite prejudecată colectivă a poporului nostru este cel care ne prezintă ca pe un popor aflat, vorba cronicarului, “în calea tuturor răutăților”. Toate tragediile istorice sunt prezentate de-a valma ca efect al unor agresiuni ale vecinilor hrăpăreți asupra unui popor inocent, victimă a unor vecini haini. Dincolo de adevărul istoric, aici se pune de-a valma și interpretarea în aceeași cheie naivă și simplistă a

“Mioriței”, și mitizarea unor întâmplări adunate aleatoriu laolaltă, care generează un soi de complex al neputinței, în care se complac deopotrivă cohorte de istorici și literați.

Peste complexele colective se suprapune spectacolul post-moderității, care transformă omul în consumator pasiv de bunuri și informație, care invită la moleșală, plictis și apatie. Însă un om de elită vrea și poate să depășească tiparele comune. Ambiția unei personalități este să învingă starea de inerție, tiparele comune și propriile limite. Și învață să adopte în orice situație a vieții atitudinea de învingător.

4. Succesul. Cum să Mergi Înainte prin Eșecuri?

În accepția comună succesul este partea vedetelor culturii de masă, a politicienilor și a oamenilor de afaceri. Acesta e înțeles ca un succes facil, rodul unui concurs de împrejurări fericit, și nu rezultatul unui drum plin de greutate și ratări. Chipurile radioase, care ne zâmbesc larg de pe copertile revistelor de lux sau de pe ecrane se asociază în mentalul colectiv cu succesul. Și doar cei aleși înțeleg și îndrăznesc să practice un stil de viață care îi ridică de-asupra mediei aritmetice. Una dintre căile spre excelență este asumarea eșecului ca pe un preludiu al succesului. Sau ca pe o lecție, pe care o vei repeta până când vei însuși-o. reacționăm diferit la nereușitele noastre. Unii renunță și se lasă bătuți după prima poticnire, după prima tentativă nereușită, alții însă, dimpotrivă, căzând, se ridică din nou, își mobilizează toate resursele interioare și o iau de la capăt. E ca în box: ai căzit, te-ai ridicat și continui lupta.

Mila de sine și comparațiile greșite ne pot juca festa. Așadar, succesul adevărat nu e fructul unei improvizații, nu e un joc de noroc, o loterie. El nu e niciun drum care ar avea o stație terminus. E un proces care durează pe parcursul întregii vieți. În momentul în care ai realizat ceva important și exclami “Gata, am ajuns, sunt un om de succes!”, ai și început să te rostogolești spre eșec. Altfel zis, cum ar spune John Maxwell, succesul nu e un eveniment, el este o cale.

5. Dezvoltarea Personală

Pentru un adevărat caracter nu există suficient de bine sau “bun și așa, merge”. Omul cu vocație de lider se clădește zilnic, aspirând spre noi și noi culmi. Cel care simte vocația de lider nu se mulțumește cu jumătățile de măsură. El nu cunoaște stări de mulțumire de sine, el perseverează mereu. Își alege modele superioare demne de urmat, își propune sarcini dificile, pe care le onorează pas cu pas. Creșterea spirituală, intelectuală și fizică sunt similare. Ele necesită dedicație, obiective concrete și limite

de timp în care trebuie atinse. Fie că învăț să meditez, să mă rog, să studiez, să mă ridic la bară, dacă vreau să ajung la excelență, știu că asta mă costă muncă, concentrare și voință. Oricine poate ajunge să fie un model de dezvoltare personală. Însă prima condiție e să-și spună “Nu vreau să fiu ca toată lumea, vreau să fiu ca cei mai buni dintre noi”. În accepția creștină, dezvoltarea personală nu e un scop în sine. De pildă, nu fac body building ca să impresionez domnișoarele din cartier. Fac sport ca să am un corp sănătos, el este casa în care îmi sălășluiește sufletul. Altfel zis, devenirea personală întotdeauna are un scop major, superior, de ordin spiritual și moral. Vreau să cresc continuu pentru a putea servi mai bine cauza căreia mă dedic, să-mi pot jucat mai bine rolurile mele sociale, de membru al unei familii, al unei echipe, de profesionist, de patriot. Autoșlefuirea, atunci când este asumată din plin și practică cu străduință, devine un fel de a fi, de a trăi viața. Chiar dacă știu că sunt doar o unealtă nevrednică a lui Hristos, nu obolesc să mă perfecționez mereu, știind bine că nu voi atinge perfecțiunea niciodată, dar mai bun decât sunt voi putea fi. Azi mai bun decât ieri, mâine mai bun decât azi. Și așa până la urmă.

6. Motivarea/ Cum să-i Motivezi pe Alții Rămânând Mereu Motivată

Atunci când luăm cunoștința de viața unor personalități strălucite, care au reușit să realizeze ceva cu totul deosebit, ne întrebăm: “De unde atâta putere sufletească în omul acesta?”. Marea înțelepciune a unui om este să învețe să-și alimenteze mereu bateriile spirituale. Un om dintr-o bucată, viguros și infatigabil își poate menține această stare de energie inepuizabilă doar dacă învață să înfrunte în mod constant ispita de a renunța. Desigur, pentru asta trebuie să aibă un scop bine determinat, de dragul căruia să se țină mereu “în priză”. El nu-și mai pune întrebări, ca atâția alții, la ce bun? El știe DE CE? Mai mult: el știe și CUM? Iarăși, aici e vorba de cei care își asumă destinul de lideri, simt vocația dedicării, a servirii altora. Mobilul interior al unui egoist, căruia nu-i pasă decât de el însuși, nu are nimic în comun cu ceea ce e motivarea în sensul profund creștin.

Așa cum nu există morală laică, autonomă, nu există nici motivare autentică fără conexiunea la sursa spirituală. Puterile omului sunt epuizabile. Nesecate sunt doar cele ale lui Dumnezeu. Se prăbușesc iremediabil doar cei care mizează pe ei înșiși, pe propriile forțe. Pentru omul (post) modern, relația cu divinitatea de cele mai multe ori nu mai e actuală. El se crede self made man. Și doar care se învrednicește să descopere și să

mențină relația cu generatorul suprem de energie și motivare rămâne în stare să meargă înainte, trecând peste orice greutate. Un om cu adevărat motivat nu obosește decât trupește. Sufletește niciodată. Iar pentru oboseala trupească, leacul e cunoscut: somnul. Mai rău e de cei care dorm și ziua, cu ochii deschiși.

Oamenii îi urmează doar pe cei în care au încredere. Și au încredere doar în cei care le-o inspiră prin exemplul personal. Iar dacă liderul e vrednic, el îi va motiva și pe cei din echipă.

7. Managementul Timpului. Abordarea Seculară și Cea Creștină

Începe având sfârșitul în minte, spune Stephen R. Covey. Adică, planifică-ți timpul pornind de la ultima zi a vieții tale. Unde vreau să ajungi? Cât timp ai în față? Cum te organizezi ca să reușești cât mai mult? Având aceste întrebări în minte, îți planifici întreaga viață. Desigur, în obiective și linii mari. Iată de aici pornește administrarea timpului. Anii, lunile, săptămânile, zilele, orele se înșiruiesc într-un lanț finit. Viața durează doar câteva decenii. Atât cât să îndoi mai puțin de cele zece degete ale mâinilor. Te interesează ce va fi după? Aspiri spre o eternitate meritată de o viață trăită așa cum se cuvine aici? Dacă da, atunci e bine. Vei fi cel mai bun manager al propriului timp. John Maxwell spune că noi plătim totul în viața asta nu cu bani, ci cu timp, cea mai de preț valută pe care o avem la dispoziție. Să fie oare managementul finanțelor, personale sau publice, mai simplu decât cel al timpului? Deloc. Ne pierdem timpul de pomană zilnic, uitând că o altă reîncarnare nu va urma ca să putem corecta ce am greșit odată. Când auzi pe cineva justificându-se că nu a reușit să facă cutare sau cutare lucru fiindcă n-a reușit din lipsă de timp, fii sigur, ai în față pe cineva care nu știe cum să și-l administreze. Un pierde-vară, zicem noi. Așadar, ca să depășim propriul handicap de irositori ai timpului care e numai al nostru, vom învăța CUM ANUME să ne planificăm activitățile. Nimeni nu vrea să fie considerat un ratat, și nici să fie. Foarte bine. Iar pentru asta, hai la școală! Universitatea Populară te așteaptă să înveți ceea ce crezi că nu poți face.

8. Echiparea (Dotarea)

Termenul echipare presupune nu doar ce trebuie să aibă un soldat în dotare sau un alpinist aflat în expediție. Este vorba de un alt fel de echipare. Adică, de cunoștințe și abilități practice, pe care trebuie să le posedă un om de succes. Cum să fim oameni bine mobilizați la minte și bine puși la punct sufletește? Cum facem față gunoiului informațional care se

prăbușește peste noi zilnic, ținând loc de erudiție inutilă? Cum învățăm să discernem ce trebuie de ce nu trebuie reținut și însușit temeinic? Adică, și aici ne vom ocupa atât de formarea caracterului, cât și de cristalizarea direcțiilor de gândire și cunoaștere. Care sunt armele, scuturile și zalele unui cruciat modern? Cu ce know-how să ne dotăm ca să fim la nivel? Vreți să știți? OK. Vă aștept la Universitatea Populară.

9. Construcția Echipei și Munca în Echipă

Interacțiunea între oameni a fost întotdeauna ceva dificil. Un lider trebuie să învețe să-și construiască echipa. El trebuie să știe cum își selectează coechipierii, cum le distribuie rolurile în echipă, cum obține efectul sinergetic din cooperarea cu ei și între ei. Atunci când e vorba de o instituție de stat sau o companie comercială, lucrurile par a fi ceva mai simple. În cazul partidelor, a organizațiilor neguvernamentale sau a altor tipuri de asocieri, unde nu banul este la baza relației dintre coechipieri, e ceva mai complicat. Viziunea liderului, capacitatea lui de a explica pe înțeles scopurile, ținta urmărită, de a lucra cu resursele și oamenii aflați la dispoziție sunt elemente fundamentale ale talentului acestuia. Iar o abordare creștină, care stă la baza opticii Universității Populare, e puțin diferită de ce se învață în alte părți despre team-building. Care e diferența? E simplu să afli. Îți suntem la dispoziție.

10. Comunicarea: Cuvântări, Prezentări, Dezbateri, Audiovizual, Deprinderi de Scriere

Suntem în epoca comunicării. Prima regulă: dacă vrei să fii înțeles, încearcă mai întâi să înțelegi. Cum depășim confuzia în actul comunicării? Cum tratăm maxima latină, invocată de Eminescu “Non idem est si duo dicunt idem” (“Nu e același lucru când doi oameni spun același lucru”)? De ce în cuvântare primează vorbitorul, iar în prezentare – materialul expus? Cum să fim persuasivi? Cum să convingem o persoană, un grup, un auditoriu? Prin ce se deosebește comunicarea “pe viu” de cea intermediată de presă, TV, radio? Cine câștigă într-o polemică și mai ales cum? Iată elementele-cheie ale acestei lecții.

Convinge mai ușor cel care mai întâi el însuși este profund convins de cauza pe care o pledează. Autoritatea vorbitorului nu e doar în funcție de poziția lui în ierarhia de stat, de partid sau de alt gen. Competența, onestitatea, apărarea adevărului, pasiunea vorbitorului deseori primează. Desigur, contează CE spui? Dar și mai mult contează CUM o spui. Însăși posedarea argumentelor este indispensabilă, dar insuficientă. Doar pasiunea vorbitorului îl face cu adevărat credibil.

Și ca să nu fim niște analfabeți cu acces la internet, să învățăm să scriem. De dorit, corect gramatical, expresiv, convingător, dar și în funcții de situație să facem distincții între diverse stiluri. Vi se pare o sarcină simplă? Bine. Dar mereu e loc de mai bine. Să practicăm împreună arta vorbirii și a scrierii.

11. Limbajul Corpului sau Comunicarea Non-Verbală

Între ce spunem în cuvinte și ce exprimă corpul nostru e o armonie perfectă doar atunci când nu mințim. Altfel, gesturile, vocea, expresia feței ne trădează. Corpul este “detectorul de minciuni” conținute în vorbele noastre. Mai mult decât atât. Se știe, oamenii percep mesajul mai întâi vizual, apoi auditiv și doar după aceea recepționează cuvintele. Cum să comunicăm mesajul nostru cu mai mult succes, făcând uz de alfabetul, de zestrea semantică pe care le exprimă corpul? Cum să evităm greșelile în comunicarea noastră publică? Cum să depășim tracul în fața auditoriului și a camerelor de luat vederi pentru a nu compromite mesajul prin stângăciile involuntare, din cauza unei poziții a corpului greșite sau a unei gesticulații inadecvate? Vom învăța elocvența non-verbală împreună.

12. Cum să Tratezi cu Oamenii Dificili

Într-o carte cu acest titlu, autorul invocă zeci de situații dificile în raporturile dintre oameni, după care vine cu o precizare grozavă: “Tu, cel care citești această carte! Fii atent! Tu ești persoana cea mai dificilă, cu care comunică foarte greu cei din jur. Schimbă-ți atitudinea, și totul va fi mult mai simplu”.

Arta comunicării presupune capacitatea de a comunica pozitiv nu doar cu cei care vor să te asculte și sunt de acord cu tine. Deseori ai de a face cu cineva care are o cu totul altă părere sau are o atitudine deloc binevoitoare față de tine. Cum îl faci să te asculte și mai ales să te înțeleagă? Cum îl determini să-ți accepte punctul de vedere prin convingere, nu prin constrângere? Cum îți împlânzești interlocutorul și îl faci să coopereze cel puțin la nivel de dialog? Asta și multe altele le vei auzi la lecțiile noastre.

13. Cum să Negociezi Eficient

Arta negocierii este valabilă nu doar în afaceri, în politică sau în relații internaționale. Negociem zilnic, cu prietenii, cu colegii, cu membrii familiei. Desigur, ne orientăm spre formula “win-win”, atunci când ambele părți au de câștigat, nu la trișări și înșelătorii. Aici contează totul: momentul în care are loc conversația, locul, atmosfera, tonul,

structura dialogului. Sarcina numărul unu este să câștigi disponibilitatea celuilalt de a te asculta sau captarea bunăvoinței. Capacitatea de a asculta interlocutorul este un element indispensabil succesului. Și dacă ai un dezacord, cum îl formulezi ca să fie acceptat de celălalt? Bătutul cu pumnul în masă e exclus, utilizarea forței – la fel. Limba este fie aliatul nostru, fie dușmanul nostru. Haideți să ne-o facem aliat.

14. Mentoratul (Îndrumarea). Cum să Dezvolți Lideri

A antrena antrenorii, așa s-ar traduce direct acest exercițiu. Adică, o cauză are nevoie de cât mai mulți oameni angajați în atingerea ei. Pentru asta un lider învață cum să formeze alți lideri. Discipolii lui sunt fiii lui spirituali. Vă amintiți de pilda Semănătorului din Sfânta Scriptură? Foarte bine. Atunci să semănăm, dacă vrem să răsără roada. Da, multe semințe se vor pierde. Dar cele care vor răsări și vor da rod vor reprezenta satisfacția noastră supremă pentru efortul depus.

Cine poate fi mentor? Doar un părinte, un pedagog, un om de o anumită vârstă și experiență? Desigur. Dar nu numai. Și tu poți fi mentor, dacă ai o cauză de servit, o viață de dedicat unui obiectiv care este mai important decât tine însuși. Cum adică, mă veți întreba, există lucruri mai importante decât mine? Pentru dumneata poate nu, dar pentru lideri – categoric da.

Care e calitatea de bază, necesară pentru mentorat? Dragostea. Ea ne mișcă înainte, ne face mai buni și ne ajută cum să îi învățăm pe alții să fie mai buni.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Flux, 1 februarie 2013

IDOLATRIA CA STARE DE ALIENARE SUFLETEASCĂ SAU MODELE ÎN CULTURA DE MASĂ ȘI CELE SPRE CARE TREBUIE SĂ TINDEM

În cadrul cursurilor de la Universitatea Populară, Iurie Roșca le prezintă tinerilor o serie de teme mai puțin discutate în alte părți. Primul compartiment al ciclului de lecții – Viziunea – ține de lărgirea orizonturilor. Luni, 11 martie, s-a ținut lecția a noua. Pentru această ocazie, Iurie Roșca a pregătit pentru cursanții din cea de-a doua grupă câteva note, în baza cărora și-a ținut prelegerea. Le prezentăm mai jos pentru cititorii ziarului „FLUX”, amintind pentru toți doritorii că înscrierea la cursurile Universității Populare continuă.

Modele pentru SOCIETATE și pentru PERSOANĂ. Pe CINE imităm? Cu CINE dorim să semănăm?

Educația unui om și a unei societăți în ansamblu se axează pe preluarea de modele. Copilul învață prin mimetism. De la părinți, școală, mediu. De la o vreme, ponderea mediului a devenit una dominantă. Cultura de masă ține loc de educator-șef. Copilul nu mai vrea să semene neapărat cu tata, nici măcar cu Ștefan cel Mare.

Un anume tip de surse de inspirație inundă mințile tinerilor, în special prin TV, Internet, cinema, radio, publicitate. Universul virtual agresează nemilos și perfid reprezentările omului-masă, creându-i iluzia unei lumi paralele, mai adevărate decât realitatea însăși. Comportamentul, atitudinile, limbajul, vestimentația, coafura, tatuajul, piercing-ul (cu cercei în sprâncene, nas, limbă sau buric) – toate acestea învăluie planeta, uniformizând și primitivizând cultura tradițională a popoarelor.

De la „legendarele” formații cum ar fi „Beatles” sau „ABBA”, de exemplu, nimeni nu se mai întreabă ce valoare estetică, morală sau spirituală au producțiile muzicale de acest fel. Ele au devenit dominante datorită tehnologiilor care le-au răspândit masiv și, mai ales, datorită unui element definitoriu pentru întreaga cultură de masă: ruperea zăgazurilor, spargerea tiparelor, ștergerea limitelor – toate acestea purtând un nume extrem de seducător: Libertate. Este vorba de un anume soi de libertate, cea care detabuizează comportamentul oamenilor. Vechile tabuuri, impuse de credința religioasă și de morala publică, au fost aruncate în aer, pulverizate, aneantizate de puterea bestială a omului dezlănțuit. Puhoiul de cultură de masă a strivit în calea sa, ca un tsunami global, tot ce reprezenta frumosul sau decența. Libertatea sexuală, înțeleasă ca stare de promiscuitate și afi-

IURIE ROȘCA

șare a nerușinării, este una dintre temele predilecte. Efectele ei sunt de-a dreptul devastatoare: Familia, Școala, Biserica – instituții fundamentale în formarea omului de-a lungul istoriei, s-au pomenit marginalizate de agresiunea totală a vulgarității marca Hollywood sau pop-culture. Universul cacofonic, sufocat de sunete stridente, de ritmuri dansante, de bătaii în toacă, toate copiate după practicile oculte ale unor popoare din Africa sau Asia, ne urmărește peste tot: în magazin, la frizerie, în microbuz sau la cafenea. Personaje pletoase, fardate drăcește, îmbrăcate ca niște matahale, rupând chitare și tobe, țupăind și zbierând, isterizează stadioane de sute de mii de „fani” exaltați de practicile magice, ale căror victime fericite și inconștiente sunt. De la bobinele magnetofonelor de altă dată, prin casete audio, apoi prin CD și DVD „marșul triumfal” al satanismului deghizat în cultură de masă se revarsă cu o viteză și o amploare din ce în ce mai devastatoare peste omenire.

În locurile unde lumea ținea pe vremuri icoane, au fost plasate chipurile pocite ale vedetelor de muzică rock, ale starurilor de cinema, ale modelelor de pe reviste glamour. Show-bizul ne captează definitiv mințile injectate cu supradoze de imagini și sunete abracadabrante, fără noimă, deconectează creierul de la efortul intelectual și îl scufundă într-o stare de confort, de amețelală, de plăcere soră cu starea unui somnambul. Cuvintele de tipul „vraja” sau „magic”, prezente copios în bucățile muzicale sau în publicitatea comercială, nu trebuie înțelese la figurat, ci la propriu. Sub tirul idiotizant al culturii de masă omul se pomenește de-a dreptul vrăjit, supus unor magii, al căror sens profund nu mai apucă să-l pătrundă. Starea de extaz, care își trage și ea originea din practicile magiilor respective ale unor triburi exotice, este cea indusă, râvnită și proclamată ca scop suprem de către servanții noului cult antihristic. Să vedem ce spune DEX-ul despre extaz:

EXTĂZ, extaze, s. n. 1. Stare psihică de mare intensitate, caracterizată prin suspendarea aparentă a contactului cu lumea înconjurătoare, imobilitate, scăderea controlului asupra propriei persoane, euforie, halucinații etc., care apare sub influența unor ritualuri și practici religioase. s (Med.) Stare nervoasă în care bolnavul, urmărit de idei fixe și de exaltare mintală, este lipsit de senzații și incapabil de mișcări voluntare. 2. Admirație profundă, nețărmurită; adorație, venerație.

Idolii de tipul Elvis Presley, Rolling Stones, Michael Jackson, Madonna, Ledy Gaga și atâția alți exponenți bestiali ai noului cult, chiar așa sunt botezați de către promotorii lor din industria reclamei și de către adoratorii orbii de magia lor neagră, anume idoli. Așa s-a ajuns la o „în-

chinare la idoli” la scară mondială, iar sensul dat de Dumnezeu acestui termen s-a pierdut odată cu sentimentul religios.

Semnele idolatriei apar în mod izbitor nu doar în producțiile zis muzicale. La fel stau lucrurile cu idolatrizarea și imitarea eroilor de cinema. Un Sylvester Stallone, un Arnold Schwarzenegger, un Bruce Willis și atâția alții au cucerit de mult sute de milioane de suflete. Iar atunci când auzim despre noi asasinate prin licee sau universități americane, știm bine că e vorba de cineva care a mai căzut pradă surselor de inspirație hollywoodiene. Cultul violenței, devalorizarea vieții omului, povestea unor ticăloși simpatici care sparg bănci, aventurile unor asasini drăguți, care omoară artistic și cu efect – iată ce impregnează creierii incendiați ai consumatorilor acestor producții.

Eficiența ucigătoare a acestui război împotriva sufletului omului se explică astfel. După ce l-a izgonit pe Dumnezeu, după ce l-a declarat mort sau plictisit de propria creație și retras dincolo de nori, omul modern s-a crezut apt să-și făurească propriul univers. Dar tocmai aici a survenit marea diversiune. Omul autonom, pierzându-și credința în Dumnezeu, și-a pierdut deopotrivă și credința în diavol, antipodul, contestatorul, dușmanul propriului Creator. Și nemaifiind conștient de existența acestuia, a abandonat și practicile de profilaxie spirituală, necesare îndepărtării răului. Astfel, în cultura de masă îngerul căzut a devenit un personaj nostim, închipuit în jucării sau măști pentru copii, în gesturile starurilor rock sau în producții cu personaje gen Batman. Filmele horror, șocante, aberante, înfricoșătoare, sunt gustate din plin de publicul idiotizat și înțepenit de groază, spre satisfacția tatălui minciunii, care își revarsă răsul batjocoritor peste marginile pământului. Și dacă îl întrebi pe cineva de ce totuși consumă asemenea monstruoșități, acesta îți va răspunde îmbățosat că așa e „cool” și că cine nu privește așa ceva, nu e în pas cu moda.

Într-o lume care a pierdut busola celestă, rămasă fără direcție și deci fără sens, omul, în clipa în care s-a crezut autonom, imediat a și ajuns în postura slugă inconștientă a Antihristului.

Iar copiii de azi nu mai au nevoie de povești cu baba cloanța. Acum Harry Potter zboară călare pe mătură, făcând vrăji și minuni într-un univers scos din țâțâni.

O altă manie generalizată e legată de cultul sportului. Idolii decupați din reviste de lux și puși pe pereți la loc de cinste sunt fotbalisții, boxerii, halterofilii sau monștrii care practică bodybuildingul. Marile spectacole de fotbal sunt tot atâtea psihoze în masă cu stări de extaz, cu consum masiv de bere, cu bătăi regulate ale fanilor dezlănțuiți, cu sume

IURIE ROȘCA

uriașe de bani câștigați pe seama prostimii extaziate de șmecherii din spațele jocului. Idolii mulțimilor, de obicei niște imbecili dezvoltati fizic și subdezvoltați mental, cu frizuri fistichii și vestimentație șic, reușesc să umple cu o ușurință uimitoare golul imens din sufletele admiratorilor dornici de senzații tari. Numele idolilor din teren sau de pe ring sunt tirajate pe micile ecrane, pe panouri stradale, în reviste și alte obiecte de cult ale noii religii.

Bărbații de azi, care apar în mod izbitor ca un simulacru al strămoșilor săi eroici, ca niște epigoni ai înaintașilor, își manifestă bărbăția exaltându-se în fața televizoarelor în timpul meciurilor de fotbal sau de box. Iar urletele și emoțiile debordante, care însoțesc spectacolul, îi dau spectatorului senzația de virilitate, de curaj și chiar de patriotism, toate nefiind însă, decât niște aparențe de calități și sentimente.

Șuvoiul general, care curge năprasnic peste capetele mulțimilor, nu cruță pe nimeni. Oamenii luați de curentul năvalnic se lasă scufundați în bulboana culturii de masă fără ezitări și regrete. Omul-masă nu are îndoieli, nu-și pune întrebări, nu cercetează această lume. El e doar „ca toată lumea”, înseriat, el se distrează sau se relaxează rămânând „în rând cu lumea”. Pele, Maradona, Hagi – iată idolii generațiilor de azi, care se suprapun peste idolii de cinema sau de muzică rock.

De la efortul devenirii, al clădirii propriei personalități, al asumării de sarcini majore, omul alunecă spre postura de consumator pasiv al unor modele inoculate prin TV și Internet. Vedetele de cinema, animatorii TV, fotbalistii sunt principalele surse de inspirație. Locul omului de caracter, dintr-o bucată, a fost luat de omul comod, căldicel, aplatizat, stins, fără orizonturi largi și viziune de anvergură. Trăirea s-a transformat în vegetare, aspirația – în tentație, angajamentul – în dezangajare. De la condiția de altă dată de stejar viguros, care servea drept metaforă pentru o personalitate puternică, el alunecă spre cea de frunză pe apă sau în bătaia vântului.

Însăși sfera politicului, fiind dominată de economic și desfășurându-se în condițiile „votului universal”, care e tot un spectacol de masă, astăzi este populată intens cu vedete. Între starurile politicii, ale muzicii, ale sportului sau ale filmului practic nu mai există nicio deosebire. Spectacolul monden îi cuprinde pe toți în același portret de grup. Snobii, filistinii, consumatorii fascinați ai reprezentației cu personaje de lux, percep acest „beaumonde” ca pe un univers la care te raportezi, asumându-ți în mod inconștient postura de imitator – al gesturilor, vestimentației, preferințelor față de anumite țigări, băuturi, automobile, tunsori etc.

Marea dramă a zilei de azi este că între timp s-au succedat câteva

generații (de)formate după tiparele culturii de masă. Deseori înșiși părinții nu mai sunt purtătorii valorilor tradiționale, axate pe o etică riguroasă, ci produse ale universului artificial în care au crescut. Prin urmare, autoritatea părinților, severitatea și impunerea de rigori comportamentale pentru copii devin fenomene din ce în ce mai rare.

Așadar, în aceste condiții, când ne aflăm într-un mediu dominat de astfel de modele, întrebarea pe care trebuie să și-o pună orice tânăr, ar trebui să fie „Pe cine totuși imităm?” sau „De la cine ne inspirăm?” sau „Pe cine urmăm?”. Sau, dacă doriți, am putea spune și așa: „Cum să nu devenim maimuțe și papagali?”. E simplu, zic eu. Să nu imităm maimuțe și papagali. Să căutăm modele superioare, spre care să tindem. Acestea pot fi de inspirație religioasă, istorică, culturală sau din experiența personală. I-am putea numi, apelând la limbajul liderismului, și mentori.

Fuga de inerția de gândire, de platitudine, respingerea condiției omului-masă reprezintă avantajul celor puțini, care își pun întrebări și resimt acut insatisfacția față de propria condiție. Adică, pentru a începe efortul deosebit de anevoios și de durată de autodepășire într-un mediu ostil devenirii spirituale și intelectuale, e nevoie de multă voință. Iar voința în acțiune presupune limitări, rigori, la nevoie, chiar și sacrificii.

Șansa unei societăți sunt caracterele puternice. Și Moldova are nevoie ca niciodată de ele. După o perioadă de tranziție de peste douăzeci de ani, timp în care s-a dezagregat vechiul sistem sovietic, iar altul – mai drept, mai sigur, mai prosper – nu s-a clădit, este cazul să reevaluăm paradigma de dezvoltare a țării. Experimentul celor două decenii postsovietice, cu toate rătăcirile și neîmplinirile lui, trebuie cel puțin să ne ajute să depășim iluziile și naivitățile inerente pentru un popor ieșit de sub comunism. Între un trecut sovietic, dispărut pentru totdeauna, și un viitor occidental, cel puțin la fel de iluzoriu și de intangibil ca și trecutul defunct, elitele noastre au obligația să elaboreze o „a treia cale”. Însă nu ca pe un truc electoral, nici ca pe un model irealizabil, ci ca pe un destin asumat, care urmează a fi clădit printr-o sforțare colectivă eroică. Renunțarea la abordările infantile este parte a acestui efort.

Ca primă sarcină de ordin intelectual, moldovenii ar trebui să nu mai creadă că pe undeva în exterior ar exista cineva dornic să ne ferească din rațiuni de caritate. Lumea politicii e ghidată de interese, iar acestea nu neapărat coincid cu ale noastre. De la căutarea similitudinilor cu alții, indiferent cine ar fi aceștia, e timpul să trecem la identificarea deosebirilor, cele pe care s-ar putea clădi profilul nostru identitar inconfundabil. Iar acest chip al colectivității noastre trebuie plămădit de către exponenții

IURIE ROȘCA

elitei naționale, care să aibă rădăcinile adânc împlântate în solul Patriei. Asimilând tot ce e valoros în cultura română, occidentală sau rusă și răsplămădind această experiență în noile forme ale culturii naționale, ne vom îndrepta pe calea cea dreaptă a unui rost unic în lume. Atunci când spunem cultură, avem în vedere sensul larg al termenului, nu doar manifestarea artistică, cultura juridică, economică sau instituțională, de pildă, fiind parte a acestui concept.

Am deplina convingere că șansa noastră de reușită este în funcție de măsura în care vom înceta să fim un popor de imitatori de modele de import. Altminteri, în loc de stat, vom clădi ceva de genul satului lui Potiomkin, în loc de sistem de învățământ – o parodie jalnică a sistemului educațional european, în locul economiei naționale – un apendice subdezvoltat al marilor corporații internaționale cu mască de guverne și donatori externi.

În mod cert, indiscutabil și univoc, la temelia spirituală a statului nostru trebuie să stea legea străbună – Creștinismul Ortodox, cel care ne leagă cu sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe aproape toți cetățenii țării. Din această perspectivă – singura cu adevărat fundamentală – deosebirile etnice sau lingvistice devin secundare. Însăși cearta etnolingvistică pe motive identitare de pe baricadele moldo-române apare ca fiind inutil exagerată și contraproductivă.

Așadar, doar cunoscând destinația finală a omului – mântuirea – un popor se poate îndreptăți în fața lui Dumnezeu pentru prezența lui în această lume. Iată singurul sistem de referință din care trebuie să derive toate modelele societății noastre. Iar cine va râde de noi, să nu uite de vechea vorbă populară: „Cine râde la urmă, râde mai bine”. Iar urma e Judecata de care nimeni nu va scăpa.

O abordare spirituală, tradițională, creștină, conservatoare a unor domenii publice, cum ar fi politica, economia, legislația, învățământul sau arta, nu înseamnă câtuși de puțin o iluzorie revenire la trecutul medieval sau o privire paseistă. Dimpotrivă, doar având un fundament spiritual solid, putem clădi o casă durabilă.

Primatul economicului și sirenele globalizării ca soluții miraculoase pentru societatea noastră sunt cele două iluzii, care ne anchilozează capacitatea de înțelegere a cauzelor degradării noastre și ne împiedică să formulăm soluții realiste și viabile.

Drept modele valabile pentru Moldova trebuie considerate doar acelea care pot fi adaptate la tradiția, cultura, mentalitatea și interesele noastre naționale. Și niciun model preluat în mecanic, fără discernământ,

În mod imitativ nu va avea efectele scontate. Experiența tristă a ultimelor două decenii este o dovadă în acest sens. Reproducerea pe bandă rulantă, în serie, a legilor și instituțiilor copiate din directivele birocrăției de la Bruxelles nu a adus și nici nu va aduce vreun folos neamului nostru. Iar pentru a stopa acest amplu proces de siluire a sufletului național prin impunerea unor modele de import, e nevoie de conducători luminați și hotărâți, iar nu demagogi și scamatori buni doar de plecăciuni și temenele la Înalta Poartă, indiferent de locul unde și-o imaginează aceștia.

Moldova are nevoi de caractere. Viguroase, instruite, jertfelnice. Iar un adevărat caracter, un lider autentic se formează nu datorită unor circumstanțe prielnice, ci în pofida unor circumstanțe neprielnice. Știm bine, liderii apar atunci când se ivește ocazia. Când e loc pentru oameni de curaj, care sar peste tiparele comune și se înalță la nivelul marilor aspirații ale neamului. Iar pentru a putea țâșni la momentul potrivit cu putere și impetuoșitate în față, viitorii lideri, indiferent de vârsta lor, trebuie să învețe să obosească doar trupește, sufletește – niciodată. Avându-l pe Hristos drept aliat, reazem și scut, purtând în noi dragostea pentru aproapele, vom deveni neobosiți. Vom deprinde marea artă a alimentării bateriilor spirituale de la o sursă inepuizabilă, dătătoare de elan, energie și încredere în reușită.

Istoria Bisericii noastre, a poporului nostru, a culturii noastre sunt pline de modele demne de urmat. Totul e să scăpăm de vraja idolilor strălucitori de pe ecranele televizoarelor sau monitoarele calculatoarelor. Și atunci inima și mintea noastră se vor deschide spre orizonturile largi ale lumii din jurul nostru. Iar devenirea unei personalități nu este un eveniment, ci un proces, o cale, un efort continuu. Totul e să faci primul pas și să te ambiționezi, să nu evadezi în fața greutăților.

Altfel zis, dacă vrei să fii o mediocritate, n-ai decât, o lichea sau un laș – la fel; iar dacă vrei să ai satisfacția unei vieți trăite pe culmile cele mai sublime – decide acum. Nu ezita, îndrăznește și atunci vei reuși.

Iurie ROȘCA, președintele Universității Populare

11 martie 2013

Flux, 15 martie 2013

BORIS MARIAN

IURIE ROȘCA: CALEA DE LA RADICALIST LA OMUL DE STAT

Se spune că oamenii care nu se schimbă rămân încremeniți în propria dezvoltare. Roșca a demonstrat că nu a încremenit în propria lui devenire intelectuală și politică.

Pe Iurie Roșca îl cunosc din anii lui de studenție, întâlnindu-l pentru prima dată în casa familiei Semionov, o cunoscută familie de literați din Chișinău. Așa că întreaga lui carieră politică ulterioară s-a derulat sub ochii mei. Nu o singură dată ne-am confruntat în polemici pe teme sociale de actualitate. L-am criticat sincer și necruțător în articolele mele de presă. Cu aceeași sinceritate aștern pe hârtie și acest material.

Boris MARIAN, scriitor, publicist,
fost deținut politic (1957–1962)

Începutul anilor '90: Luptătorul împotriva Imperiului

Fără omul acesta este imposibil să ne imaginăm viața politică din Moldova pe parcursul ultimului sfert de secol. Apărut în epicentrul evenimentelor politice încă în anii Restructurării, el a devenit unul dintre principalii ei lideri, care pledau pentru democratizarea URSS, pentru renașterea națională, iar mai târziu și pentru dizolvarea Uniunii ca imperiu care oprima popoarele de la periferiile sale.

Acest tânăr jurnalist a devenit un luptător neclintit împotriva regimului totalitar, pledând pentru abolirea cenzurii, pentru transparență și, așa cum era atunci în vogă să se spună, pentru „eliminarea petelor albe din istorie”.

Iurie Roșca a acceptat lupta pentru declararea limbii de stat și revenirea la alfabetul latin ca pe una de importanță vitală pentru restabilirea drepturilor naționale ale moldovenilor. Anume în acea perioadă Roșca și-a câștigat în ochii publicului rusofon faima unui personaj cu viziuni antirusești, precum și imaginea de politician de extremă dreaptă, care prezintă un pericol pentru populația de limbă rusă.

În calitatea sa de reprezentant al intelectualității de creație, el s-a

aflat mult timp printre cei care considerau că „nedreptatea istorică” produsă în 1940, adică punerea în aplicare a Pactului Ribbentrop-Molotov privind modificarea frontierelor, trebuie lichidată prin restituirea către România a teritoriilor de la est de Prut.

Conștientizarea trecutului dureros și povara prezentului sovietic i-au îndreptat privirile în direcția așa-zisei „reunificări”. De-a lungul multor ani a fost dificil să ne imaginăm tabăra româno-unionistă fără Iurie Roșca. Atunci nimeni nu ar fi putut nicidecum prevedea că Iurie Roșca va crește, transformându-se cu timpul dintr-un politician radicalist de dreapta într-un centrist moderat.

Ultimele două decenii și ceva, care au adus cu sine uriașe schimbări geopolitice, de mentalitate și psihologice în regiunea noastră și în lume în general, au însemnat pentru acest politician, pe măsura acumulării de către el de noi cunoștințe și de experiență personală, o cale complicată de devenire ca personalitate. Calea de la tânărul organizator al protestelor stradale „pentru democratizare” la omul de stat matur a fost și lungă, și deloc simplă.

Iurie Roșca s-a născut în anul 1961 la Telenești, în familia unui agronom și a unei profesoare. După absolvirea școlii medii de cultură generală, în 1979, el și-a început activitatea la ziarul „Tinerimea Moldovei”, iar în 1980 s-a înscris la Universitatea de Stat din Chișinău.

În anul 1985, la vârsta de 24 de ani, tânărul absolvent al Facultății de Jurnalistică Iurie Roșca este angajat în redacția literară a Televiziunii Naționale. Anume acolo a și devenit unul dintre organizatorii Mișcării democratice pentru susținerea Restructurării, făcând inițial parte din grupul de inițiativă, iar mai apoi din conducerea acestei mișcări.

În 1985 pleacă de la Televiziunea Națională și este angajat la Muzeul de Literatură „Dimitrie Cantemir” de pe lângă Uniunea Scriitorilor, considerată avanpostul mișcării pentru renașterea națională. În 1989, Roșca devine unul dintre fondatorii Frontului Popular din Moldova.

În 1990, în vârstă de 28 de ani, Iurie Roșca candidează la alegerile uninominale pentru prima legislatură a Parlamentului ales democratic, care pe atunci se numea Sovietul Suprem al RSS Moldovenești, trece în turul doi, dar pierde în fața unui oarecare reprezentant al nomenclurii colhoznice.

La Congresul său din februarie 1992, Frontul Popular din Moldova și-a modificat titulatura în Frontul Popular Creștin Democrat, liderul său devenise fostul prim-ministru Mircea Druc, iar Iurie Roșca este reales în a doua poziție în partid, preluând practic cârma formațiunii, întrucât Druc nu considera prioritară pentru el activitatea organizatorică și de partid.

Activitatea parlamentară, edificarea statului și acumularea de experiență

În 1994, Iurie Roșca este ales pentru prima oară în funcția de deputat, rămânând în Parlament de-a lungul a patru legislaturi, până în anul 2009. În primăvara aceluiași an, Roșca este ales în funcția de președinte al partidului.

Către acea perioadă, Mircea Druc se stabilise definitiv în România. Apropo, întrucât asemenea figuri importante ale vieții publice ca Leonida Lari, Ion Ungureanu, Mircea Druc și Grigore Vieru se stabiliseră la București, fusese lansat atunci zvonul cum că și Roșca este, de asemenea, gata să-și facă valizele și să plece în România. Roșca însă a risipit chiar el aceste zvonuri, declarând pentru presă că nu va părăsi niciodată Moldova.

La următoarele alegeri, Roșca a fost ales în Parlament încă de trei ori, iar în anii 1998-2001 și 2005-2009 a ocupat funcția de vicepreședinte al Legislativului. În toți acești ani, Roșca a fost cunoscut ca un politician cu viziuni prooccidentale, ca adept ferm al vectorului de integrare europeană și democratizare, pledând pentru retragerea trupelor ruse de pe teritoriul țării și pentru restabilirea integrității ei teritoriale.

În 1998, fracțiunea condusă de Roșca aderă la Alianța pentru Democrație și Reforme (ADR), care cuprindea, de asemenea, partidul ex-președintelui Mircea Snegur (PRCM), cel al președintelui Parlamentului, Dumitru Diacov (PDM), și cel al lui Valeriu Matei, liderul Partidului Forțelor Democratice.

Roșca a fost ales în funcția de vicepreședinte al Parlamentului și în cea de președinte al Comisiei de anchetă pentru cercetarea cazurilor de corupție, comisie din care au făcut parte reprezentanții tuturor fracțiunilor, inclusiv cei ai fracțiunii comuniste de opoziție.

Astfel, scoțând la iveală mașinațiile financiare, cazurile de contrabandă cu țigări, de utilizare ilegală a fondurilor bugetare și de privatizare ilegală, Roșca a mers împotriva propriilor săi aliați.

În atenția comisiei, printre alți funcționari de rang înalt, s-a pomenit și actualul prim-ministru Vlad Filat, pe atunci director al Departamentului Privatizării, aflat în epicentrul unui șir întreg de afaceri de scandal, cum ar fi: comercializarea avioanelor civile și militare, privatizarea Fabricii de ciment de la Rezina, a uriașei clădiri „IPTEH” din bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt și altele, precum și contrabanda cu țigări.

Ministrul de atunci al Apărării, Valeriu Pasat, favoritul de azi al mitropolitului Vladimir, a fost, de asemenea, supus criticilor dure pentru comercializarea avioanelor militare MIG-29 și a altor echipamente militare fără aprobarea Parlamentului, conform unor scheme destul de dubioase.

Au avut-o de încasat și alți funcționari cu funcții de conducere, pe care Roșca i-a demascat în permanentele sale declarații răsunătoare de la tribuna Parlamentului. Și întrucât în Guvernul Ion Sturza existau destui miniștri care au devenit obiectul criticilor lui Roșca și care erau calificați de el drept corupți, PPCD a ieșit din Alianța de guvernământ, votând mai apoi și pentru demisia acestui cabinet de miniștri. Din acest motiv, supărarea unor guvernanți de astăzi din Alianța pentru Integrare Europeană se trage încă din timpul războiului de două decenii purtat de PPCD împotriva corupției.

În calitatea sa de lider al unui partid care și-a modificat titulatura definitiv în 1999, Iurie Roșca desfășoară o activitate internațională dinamică, participând în cadrul unor numeroase conferințe, seminare și forumuri din țările Europei, din SUA, Canada, Mexic și statele fostului bloc comunist.

În 1999, el integrează PPCD în Internaționala Democrat Creștină, iar mai apoi și în Partidul Popular European. Structurile europene ca OSCE, Consiliul Europei, Adunarea Parlamentară NATO, Parlamentul European au fost studiate din interiorul lor de către deputatul Iurie Roșca, în calitatea sa de reprezentant al forului legislativ al Republicii Moldova. Datorită contactelor sale internaționale, Roșca a înșușit mai întâi limba franceză, iar mai apoi și pe cea engleză.

Anticomunistul numărul unu – partener al comuniștilor

În anul 2005, după alegerile parlamentare în termen, pentru evitarea unei crize politice periculoase, fracțiunea PPCD, în frunte cu Iurie Roșca, votează pentru realegerea liderului comunist Voronin în funcția de președinte al țării.

Voronin nu dispunea în Parlament de numărul suficient de voturi, iar blocul „Moldova Democratică” al lui Serafim Urechean pregătea proteste stradale de masă în vederea reluării scrutinului sub pretextul falsificării rezultatelor acestuia de către comuniști.

Anume în acel moment Roșca a convocat o conferință de presă și a făcut publică lovitura de stat care se pregătea. El a subliniat că partidul său nu se va lăsa provocat de niște aventurieri incapabili să piardă alegerile și că nu va participa la protestele stradale. Aceasta a fost o mișcare

IURIE ROȘCA

neașteptată, întrucât era general cunoscut cât de conflictuale erau relațiile dintre puterea comunistă și opoziția creștin-democrată.

Apropo, scenariul elaborat în 2005 a fost realizat întocmai în anul 2009, după alegerile parlamentare din luna martie, și sub același pretext – „falsificarea alegerilor”.

Atunci, în anul 2005, planul unei „revoluții acolorate” în Moldova a fost sortit eșecului pentru același simplu motiv că doar Roșca era în stare să întrunească și să conducă un număr mare de oameni la protestele în masă, pe când Urechean, de unul singur, nu era capabil să atragă mulțimile de partea sa.

Pe parcursul celor patru ani, din 2005 până în 2009, însă au fost pregătiți migălos alți actori, politicieni și lideri de organizații neguvernamentale, care au însușit regulile de folosire a Internetului, precum și modalitățile de provocare a mulțimilor pentru luările cu asalt și confruntarea cu autoritățile.

Deosebirea cardinală dintre adepții lui Roșca și „revoluționarii” anului 2009 constă în faptul că Roșca nu acceptă recursul la violență, organizând de fiecare dată acțiuni de protest eminentemente pașnice. Aceste acțiuni nu au fost pe placul multora, poziția sa părea peste măsură de radicală și scandaloasă, însă doar în comparație cu vandalii și provocatorii din 7 aprilie anul trecut societatea a înțeles deosebirea principială dintre Roșca și cei care au folosit violența și manipularea ca modalități de bază de acaparare a puterii.

În această privință ar fi interesant să citim patru articole scrise de Iurie Roșca despre lovitura din 7 aprilie, articole pe care le putem găsi și în limba rusă pe profilul său de Facebook sau pe alte două site-uri: www.iurierosca.md, www.ppcd.md.

Este interesant să observăm că atunci, în aprilie 2005, au votat pentru Voronin și alți politicieni din partidele democratice, cum ar fi Diacov, Filat, Serebrian, dar și președintele de atunci al Legislativului, Lupu, însă, în mod ciudat, doar imaginea lui Roșca a fost decupată din tabloul de ansamblu după ce Vladimir Voronin a redevenit președinte al Republicii Moldova.

Războiul mediatic împotriva lui Roșca, dezlănțuit după votul său pentru Voronin, s-a dovedit a fi o armă destul de eficientă, în măsură să-i șifoneze serios imaginea acestui politician în favoarea unui radicalist de dreapta ca Mihai Ghimpu și, parțial, în favoarea omnivorului Vladimir Filat cu megaproiectul său de partid.

Pe durata celor patru ani dintre 2005 și 2009, aflându-se într-o si-

tuatie destul de delicată de aliat provizoriu al comuniștilor, Iurie Roșca și colegii săi, cu toate declarațiile sale contradictorii, a început să se manifeste tot mai clar ca un om de stat, situându-se pe poziții care răspundeau, mai degrabă, intereselor țării, decât celor de partid.

Reformele politice, activitatea parlamentară, deconspirarea schemelor corupției, munca asiduă în vederea consolidării puterii judecătorești i-au permis lui Roșca să-i convingă pe comuniști să-și dea votul pentru un șir de legi reformatoare. Oponenții săi neîmpăcați, din structurile fostei puteri, i-au reproșat că transformările legislative au rămas a fi formale, fără a comporta schimbări practice. El însă a insistat asupra punctului său de vedere, considerând că o bază legislativă solidă va determina, mai devreme sau mai târziu, și transpunerea ei în viață.

Ultimii câțiva ani au însemnat pentru acest politician o schimbare cardinală a viziunilor sale asupra construcției statului, a identității Republicii Moldova și asupra jocurilor geopolitice privind țara noastră.

Intervențiile sale publice se sprijină temeinic pe interesele țării, întrucât Roșca, spre deosebire de foștii săi părtași de idei de acum douăzeci de ani, nu consideră că Republica Moldova ar fi un stat provizoriu sortit să fie înghițit în viitor de către România.

Unii politicieni și analiști radicaliști, inclusiv de peste Prut, îi reproșează lui Roșca faptul că a renunțat la idealul unionist de altădată. Reproșuri la care el răspunde că omul, dacă reflectă, se schimbă cu timpul, acumulează noi cunoștințe și experiență, încearcă să înțeleagă mai multe și să devină conștient de cele ce se întâmplă. Războiul etnolingvistic, care de mult a devenit o parte a războiului politic din Republica Moldova, divizând partidele în adepți ai românismului și părtași ai moldovenismului, reprezintă, potrivit convingerii lui Roșca, o ocupație deșartă, în măsură să dăuneze societății.

Reconsiderarea istoriei, contradicțiile geopolitice și noile relații dintre Republica Moldova, pe de o parte, și România, Ucraina și Rusia, pe de altă parte

La 29 mai 2009, la București, a avut loc forul internațional „Raporturile economice dintre Uniunea Europeană și Rusia”.

Iurie Roșca a profitat de ocazia oferită de acest eveniment internațional pentru a-și prezenta viziunea, în multe privințe fără precedent, asupra politicii moldovenesti.

Cunoscând prea bine atitudinea negativă a politicienilor de la Bu-

IURIE ROȘCA

curești față de semnarea Tratatului politic de bază și a Acordului de frontieră cu Republica Moldova, el a insistat asupra semnării acestora.

Înțelegând cât de tensionate sunt relațiile dintre România și Ucraina, el s-a pronunțat în favoarea normalizării lor. Cunoscând „visul național al tuturor românilor – unificarea tuturor teritoriilor pierdute și refacerea României Mari”, el a susținut în capitala României că acest proiect este nerealist și comportă tensiuni în raporturile cu vecinii.

Fiind conștient de resentimentele profunde și frica societății românești față de Rusia, Roșca s-a pronunțat pentru normalizarea relațiilor cu Moscova. Înțelegând pericolul și absurditatea continuării „războiului” pentru denumirea limbii și a poporului, el a vorbit despre necesitatea renunțării la stereotipuri și la retoricile care se exclud reciproc.

În intervenția sa în limba engleză, ținută de la tribuna forului de la București, el a subliniat, între altele: „Fostele teritorii românești, care sunt astăzi părți ale noilor state independente Ucraina și Republica Moldova, nu pot fi recuperate de către Statul Român. Sigur, putem să deplângem tragica istorie a poporului nostru sau să încercăm să înțelegem în profunzime noile realități geopolitice și să vedem cum am putea să dezvoltăm un proiect pozitiv, funcțional și solid, care să fie cel mai bun model pentru toți cetățenii țării mele și, concomitent, pentru o eficientă cooperare regională între România, Republica Moldova și Ucraina”.

În continuare, Roșca explică care sunt rădăcinile adânci ale actualelor conflicte și divergențe: „Problema-cheie care poate explica unicitatea situației noastre este problema identității. Așadar, întrebarea fundamentală Cine Suntem? este aplicabilă nu doar în cazul american descris de Huntington, dar poate și mai mult în cazul nostru...”

În general se știe cum a fost posibil ca același fenomen etnic sau lingvistic să fie interpretat diferit. Dar asta s-a întâmplat și trebuie să ne gândim cum să armonizăm acest fel de diferențe pentru a evita tensiuni inutile în societate ca și între România și Moldova. Asta pentru că o concentrare permanentă a atenției asupra problemei denumirii limbii sau a etniei provoacă conflicte inutile”.

În intervenția sa de anul trecut de la București, Roșca a atras atenția asupra straniei la prima vedere simetrii dintre adepții „românismului” și cei ai „moldovenismului”, simetrie care avea să devină mai târziu un element al noii sale platforme politice, care situează PPCD între comuniștii de extremă stângă și liberalii de extremă dreaptă.

La distanță de un an și ceva, Roșca a revenit asupra acestui aspect,

susținând că Ghimpu și Voronin sunt fața și reversul aceleiași medalii, întruchipând două tendințe care se exclud și se completează reciproc. Așadar, aflându-se în incinta Parlamentului României, Roșca a prezentat următoarea teză: „În viața publică de azi din Republica Moldova există două puternice opțiuni simetrice, care se trag din diferite perioade ale istoriei noastre, dar ambele își extrag ideologiile din trecut.

O parte importantă a populației în vârstă și a rusofonilor se raportează la trecutul sovietic și cultivă o orientare prorusă.

Iar o altă parte este orientată spre trecutul românesc și are o puternică orientare proromânească.

Prin urmare, populația este divizată, la fel și spectrul politic. Și orice inițiativă ori acțiune care țintește susținerea din afară a unei sau celeilalte orientări contribuie la reacții puternice ale celeilalte părți.

Așadar, problema care se iscă este cum să echilibrăm cele două tendințe și să evităm o permanentă instabilitate politică, cum să propunem un model de dezvoltare pozitiv și tolerant pentru Moldova?” (Soluția la care Roșca ajunge un an mai târziu pentru ieșirea din impas se va numi „forța a treia” sau „a treia cale” – nota noastră.)

În continuare, Roșca li se adresează cu text deschis politicianilor din România, chemându-i să abandoneze iluziile și jocul de-a istoria: „A venit timpul să delimităm regretele asupra tragediilor noastre istorice și a divizărilor teritoriale de abordarea matură și responsabilă a noilor realități geopolitice.

Iar asta înseamnă să înțelegem: intenția de a extinde teritoriul românesc prin reunificarea fostelor teritorii românești de Răsărit reprezintă o iluzie periculoasă. Dacă suntem politicieni maturi și responsabili, trebuie să deosebim ceea ce vrem de ceea ce putem. Nu putem continua în aceeași manieră prin cultivarea frustrărilor noastre istorice cauzate de evenimentele din trecut”.

După care urmează o frază în măsură să ne facă să înțelegem lesne de ce Iurie Roșca nu se află printre favoriții autorităților din România. Această frază arată, în opinia noastră, cât se poate de clar schimbarea cardinală a înțelegerii de către acest politician a noilor realități politice și disponibilitatea lui de a le da riposta tuturor celor care, așa sau altminteri, împiedică Republica Moldova să devină un stat independent și puternic.

Iată ce spune el, fostul radicalist și adept neîmpăcat al confruntării politice, devenit un om de stat în sensul deplin al cuvântului și făcându-i acum Bucureștiului aluzii delicate să manifeste mai multă reținere și respon-

IURIE ROȘCA

sabilitate în raporturile sale cu Republica Moldova: „Având convingerea că toți politicienii români serioși vor să ajute Moldova și resimt o puternică vocație pentru asta, aș vrea să îi invit, și, în primul rând, pe cei care sunt în vârful ierarhiei de stat, să accelereze procesul de elaborare și semnare a tratatului de bază și a celui de frontieră cu Republica Moldova.

Orice speculație asupra inutilității unor astfel de documente stimulează direct suspiciunile că România își menține intenția de a-și revizui atitudinea asupra Independenței Republicii Moldova.

Absența acestor documente constituie cel mai bun motiv pentru separatiști de a-și declina loialitatea față de Republica Moldova sub pretextul iminentei sale reunificări cu România. În acest context, o retorică excesivă asupra chestiunii Pactului Ribbentrop-Molotov, utilizată în afacerile politice, și nu în foruri sau în contexte academice, este contraproductivă și stimulează destabilizarea.

Având propria cale istorică dramatică și, prin urmare, fiind diferit ca mentalitate și psihologie colectivă, poporul Republicii Moldova a căpătat propria personalitate specifică.

Această specificitate reprezintă, în același timp, identitatea lui politică. Și aici unitatea lingvistică sau culturală nu înseamnă absența diferențelor politice”.

Referindu-se în cadrul aceluiași for la relațiile cu Ucraina, Roșca a susținut că „anume aceste trei țări, Moldova, Ucraina și România, trebuie să înțeleagă profund necesitatea crucială de a-și consolida relațiile.

Kievul, Bucureștiul și Chișinăul trebuie să fie parteneri strategici și prieteni loiali. Dar pentru a putea să se dezvolte acest fel de relații deschise și oneste, trebuie să abandonăm resentimentele cauzate de divizările teritoriale, care au modificat frontierele dintre noi.

Nimeni dintre politicienii de azi nu e responsabil pentru asta. Războiul al Doilea Mondial s-a încheiat, deciziile privind frontierele au fost luate. Dosarul teritoriilor românești de Est trebuie să fie închis. Respectul total pentru minoritățile naționale trebuie să fie urmat necondiționat în toate cazurile”.

Încheindu-și intervenția, Iurie Roșca a considerat potrivit să sublinieze necesitatea aprofundării relațiilor cu Rusia. El va reveni peste un an de zile asupra acestei teze, atunci când supune criticilor actuala Alianță de guvernământ pentru eșecul relațiilor cu Rusia: „Evident, nu putem să uităm nevoia de a menține relații cât mai bune posibil cu Rusia, care este un partener politic și comercial vital.

Uneori nu e atât de simplu să menținem prietenia noastră cu Ru-

sia din cauza unei atitudini specifice a actualilor lideri de la Kremlin, care sunt foarte geloși pe aspirațiile noastre europene. Însă, în pofida acestor deosebiri de viziune asupra jocurilor și obiectivelor geopolitice în regiunea noastră, suntem obligați să insistăm asupra unui dialog pozitiv cu Rusia”.

Căderea ca început al unui nou avânt sau Înfrângerea ca preludiu al victoriilor viitoare

Alegerile din anul 2009 s-au dovedit a fi cel mai greu examen electoral pentru Iurie Roșca. Tendința lui fermă de a menține cu orice preț stabilitatea în țară și de a promova reformele în condițiile unei rezistențe puternice din partea lui Voronin și a adepților lui le-au servit adversarilor PPCD un pretext ideal pentru declanșarea hărțuirii publice a lui Iurie Roșca.

Iar dezvoltata rețea de presă subordonată lor s-a concentrat pe atacul masiv și linșarea publică permanentă a lui Roșca pentru relația lui cu comunistii, relație prezentată ca trădare și abdicare de la idealurile de altădată.

Astfel, fostul unionist și eternul protestatar radicalist a fost sancționat dur pentru faptul de a se fi maturizat politic și de a fi depășit maximalismul tineresc și visele romantice despre România Mare și o Rusie ca „dușman geopolitic permanent”.

Viziunile lui moderate de politică externă, dorința de a se ocupa mai mult de edificarea statului decât de a se îngriji de propria imagine, i-au jucat festa. Pentru prima oară în istoria țării de după proclamarea independenței PPCD nu a acumulat suficiente voturi și s-a pomenit în afara Parlamentului.

Pe parcursul unui an de zile, Iurie Roșca aproape că nu a apărut pe ecranele televizoarelor, iar puținele lui interviuri pentru ziare sau publicații electronice au rămas practic neobservate de marele public.

După eșecul în alegeri, Roșca și-a concentrat puterile pe construcția de partid, având deplasări permanente în teritoriu, întâlnindu-se cu adepții săi, primind în rândurile partidului noi membri. Printre noii aderenți la partidul lui – căruia, apropo, neprietenii săi s-au și grăbit să-i anunțe sfârșitul, iar pe el însuși ieșit din joc – predomină tinerii, oamenii de afaceri și, ceea ce este deosebit de surprinzător, un număr important de vorbitori de limbă rusă.

Însuși Roșca, reacționând la replicile răutăcioase ale oponenților săi, care s-au grăbit să-l înmormânteze înainte de termen, glumește astfel: „Cum spunea Mark Twain, vestea despre moartea mea este ușor exagerată”.

Iulie 2010 – o nouă imagine a unui vechi politician sau „forța a treia” ca alternativă a puterii liberale și a opoziției comuniste

Și iată că la un an după alegerile parlamentare, Iurie Roșca a apărut din nou în prim-plan. Mai întâi a ținut o conferință de presă în care a făcut public punctul său de vedere asupra situației din țară. Mai apoi aceleași teze au fost dezvoltate de el în intervenția sa din cadrul Mesei rotunde organizate de Fundația „Priznanie” din Rusia.

În conferința de presă din 8 iulie 2010, pledând pentru stabilitate, echilibru și dialog între forțele politice, Roșca a expus o serie de teze din noua platformă a PPCD. În documentul difuzat către presă, creștin-democrații s-au poziționat ca „FORȚA A TREIA, între comuniști și liberali”:

- La baza platformei politice a PPCD stă viziunea creștină asupra omului și a lumii ca creație a lui Dumnezeu.
- După alegerile de anul trecut a devenit evident că actuala guvernare liberală nu constituie o schimbare pozitivă în raport cu fosta guvernare comunistă.
- La baza întregii activități a coaliției de guvernământ stă logica confruntării.
- Escaladarea conflictului dintre putere și opoziția comunistă aprofundează criza.
- Societatea e împărțită în tabere beligerante.
- Țara are nevoie de stabilitate, de dialog și de echilibru între forțele politice.
- Criza politică adâncește criza economică și are consecințe sociale deosebit de grave.
- Atât liberalii, cât și comuniștii au arătat egoism politic, incapacitate de dialog și refuzul de a găsi compromisuri rezonabile.
- Interesele de partid în ambele tabere prevalează deasupra celor naționale.
- Insistența de a-și promova propriii candidați la funcția de președinte al țării a determinat criza politică.

Trecând în revistă greșelile actualei puteri în domeniile economic, social, al reformelor politice și al asigurării dialogului politic, Roșca a făcut cunoscută următoarea nouă poziție a PPCD:

PPCD apreciază că în urma alegerilor viitoare, actuala putere liberală trebuie să plece, iar fosta putere comunistă nu trebuie să revină.

PPCD se prezintă ca o alternativă atât pentru puterea liberală, cât și pentru opoziția comunistă.

PPCD este dispus să dezvolte un dialog pozitiv cu toate forțele politice din țară și are un respect egal pentru toți actorii politici, pe care îi tratează ca pe niște potențiali parteneri sau oponenți și în nici un caz ca pe niște dușmani.

PPCD se poziționează drept forța a treia, între comuniști și liberali.

Noul pol politic este deschis pentru toți cetățenii țării, care s-au dezamăgit de actuala putere și nu doresc revenirea puterii comuniste.

În opinia lui Iurie Roșca, prioritatea numărul unu pe agenda partidelor politice trebuie să o constituie chestiunile economice. Cu toate acestea, consideră liderul PPCD, reformele-cheie, pe care societatea aștepta să le realizeze actuala putere, nu s-au produs.

Astfel, nu au fost luate măsuri pentru stimularea businessului prin recurgerea la instrumente financiar-creditare cu dobândă scăzută. Devine insuportabilă presiunea organelor fiscale și a procuraturii asupra structurilor comerciale. Criza politică alungă din țară investițiile străine. Numărul locurilor de muncă nu crește, ceea ce conduce la emigrarea continuă peste hotare a populației apte de muncă.

Potrivit lui Iurie Roșca, reforma constituțională din Moldova a fost compromisă. Reforma puterii locale este blocată. Puterea de stat nu a fost descentralizată, iar potențialul financiar și administrativ al autorităților locale nu a fost consolidat. După plecarea comuniștilor, „verticala puterii” nu a suportat modificări și este folosită în continuare pentru exercitarea de presiuni asupra administrațiilor locale, care se văd nevoite să se refugieze în partidele aflate la guvernare pentru a primi finanțare.

Roșca a acuzat Alianța de guvernământ și de atacuri continue la adresa puterii judecătorești, în urma cărora „legislația a fost literalmente mutilată și ajustată intereselor puterii politice”. În plus, actuala conducere îi elimină din sistem pe judecătorii inconvenabili și încearcă să-i înlocuiască cu oamenii săi.

Conform liderului PPCD, reforma Procuraturii și a MAI este blocată, aceste instituții, laolaltă cu Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, rămânând în continuare „o bătă a puterii” împotriva oponenților politici și un mijloc de presiune asupra reprezentanților mediului de afaceri inconvenabili puterii. Totodată, după cum remarcă Roșca, Alianța de guvernământ nu este capabilă să combată corupția, crima organizată și concurența neloială.

Iurie Roșca a supus criticii și activitatea Serviciului de Informații și Securitate, care, în opinia lui, este condus în întregime de cadre vechi,

IURIE ROȘCA

de vârfurile KGB-ului cu vechime de zeci de ani în organele de reprimare ale regimului totalitar sovietic. În Republica Moldova este încălcată în continuare libertatea cuvântului: compania „Teleradio-Moldova” este pusă sub un control politic dur, promovând aproape exclusiv exponenții actualei puteri și blocând accesul opoziției și al societății civile.

În aceste condiții, potrivit lui Roșca, nici Procuratura Generală, nici majoritatea parlamentară nu au făcut lumină asupra tragicelor evenimente de la 7 aprilie 2009. Organizatorii acelor acțiuni violente, criminalii care au snotit în bătaii sute de polițiști aflați la datorie nu sunt identificați. Sunt urmăriți penal doar câțiva ofițeri superiori ai MAI, cărora li s-a atribuit rolul de „țapi ispășitori”.

Roșca – adept al normalizării relațiilor cu Rusia

Roșca a acuzat autoritățile în exercițiu din Republica Moldova de deteriorarea relațiilor cu Moscova. „Actuala putere a deteriorat grav și fără ca partea rusă să fi dat vreun temei relațiile politice și economice cu Federația Rusă”, a declarat liderul PPCD în cadrul conferinței de presă din 8 iulie, remarcând că acest pas va atrage pentru țară consecințe economice extrem de grave.

„Dacă fosta guvernare comunistă a tensionat în mod artificial relațiile cu România, guvernarea liberală a înrăutățit puternic relațiile cu Rusia”, a menționat politicianul.

Potrivit lui Iurie Roșca, Republica Moldova are nevoie de relații bune cu toți vecinii săi. El este convins că întreaga clasă politică trebuie să cunoască în profunzime interesele geopolitice ale vecinilor, România, Ucraina, Rusia, și să contribuie la armonizarea lor, pornind de la interesele naționale ale Republicii Moldova.

„Antagonizarea conflictului geopolitic dintre aceste țări este în detrimentul țării noastre”, a subliniat Roșca.

„Ghimpu – un adept agresiv al confruntării”

Luând cuvântul a doua zi în cadrul Mesei rotunde organizate de Fundația „Priznanie”, Iurie Roșca a supus unei critici tranșante decretul președintelui interimar Mihai Ghimpu privind declararea zilei de 28 iunie drept „zi a ocupației sovietice”.

„Documentul are un caracter populist evident, cu funcție de piar, menit să sporească gradul de influență asupra alegătorului, sensibil la

evenimentele tragice ale istoriei, – a menționat liderul PPCD. – Decretul este doar una dintre multiplele acțiuni și demersuri ale acestui personaj populist, fără simțul responsabilității și minimul de instruire necesar pentru exercitarea unei asemenea funcții”.

Conform lui Roșca, „farsa caricaturală de semnare a copiei Declarației de Independență, manifestarea organizată cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la proclamarea suveranității, tentativa de interzicere a simbolicii comuniste și de condamnare a comunismului, în scopul eliminării Partidului Comuniștilor din viața politică a țării, refuzul de a dizolva Parlamentul, precum și tentativa de uzurpare a puterii în stat, pe 9 martie curent, sunt elementele caracteristice ale stilului comportamental războinic și agresiv al lui Mihai Ghimpu”.

Iurie Roșca l-a numit pe președintele interimar „ostatic al logicii de confruntare, de dezbinare a societății și de exacerbare a stării de conflict, de ridicare a baricadelor politice și psihologice pe care nu le va putea părăsi niciodată”.

În opinia lui Roșca, Ghimpu „nu este în stare să facă diferența dintre retorica și stilul admisibil în cadrul unui miting de protest al unui partid de opoziție, pe de o parte, și rigorile juridice și politice ale unui decret prezidențial, pe de altă parte”.

„Fiind un anticomunist radical, Ghimpu întruchipează omul cu o gândire totalitară, ireconciliabilă (dacă noțiunea de „gândire” este potrivită în acest context), care împărtășește principiul bolșevic „Cine nu este cu noi, este împotriva noastră”, a menționat liderul PPCD, numind „fenomenul Ghimpu” drept „un neobolșevism liberal”.

Potrivit lui Roșca, urmările unei asemenea activități a lui Ghimpu sunt evidente: divizarea societății în „ai noștri” și „dușmani”. Iar în categoria „dușmanilor” sunt trecuți în mod automat nu doar comuniștii, ci toți oponenții politici.

„Perceperea simplistă, în alb-negru, a cotidianului și a realităților politice, determină o abordare schematică de către Ghimpu a situației geopolitice și a partenerilor regionali ai Republicii Moldova, – subliniază Roșca. – Adică, altfel spus, România ne este prieten, iar Rusia ne este dușman”.

„De Rusia are nevoie chiar și SUA”

În opinia lui Roșca, vina pentru înrăutățirea relațiilor politice și economice ale Republicii Moldova cu Rusia cade în totalitate pe seama

IURIE ROȘCA

lui Ghimpu. Liderul PPCD a reluat teza sa formulată cu ocazia unei conferințe de presă: „Toată retorica despre mândria națională, declanșată cu această ocazie, este lipsită de sens din simplul motiv că de data aceasta, Rusia nu a dat nici un motiv pentru înrăutățirea relațiilor”.

Iurie Roșca a subliniat că orice țară, de la Germania și SUA până la China, are nevoie de relații politice și economice cu Rusia, iar tonalitatea corectă în relațiile diplomatice cu acest stat este o necesitate evidentă.

Roșca a ținut să amintească faptul că destrămarea URSS și apariția noilor state în regiune au fost însoțite de tensiuni în raporturile cu Rusia și de zguduirii periodice între Rusia și fostele republici sovietice.

„Constituirea noilor state independente în spațiul postsovietic a fost marcată de numeroase contradicții dintre acestea și Rusia. De multe ori, contradicțiile s-au transformat în confruntări. Dar toate țările din regiune tind să stabilească un dialog cu Moscova, fără a-și sacrifica însă, interesele lor naționale”.

Roșca a menționat că nu a renunțat la poziția sa de bază: Moldova trebuie să ceară cu insistență încetarea prezenței militare ruse pe teritoriul său și să pledeze în continuare pentru soluționarea pașnică a conflictului transnistrean.

„Dar pentru asta există pârgii politice și diplomatice, există formatul de negocieri 5+2. Iată de ce decretul lui Ghimpu este, mai degrabă, un act de provocare, care subminează procesul de negocieri”, a subliniat politicianul.

În opinia lui Roșca, punctul opt al Decretului lui Ghimpu, prin care este cerută retragerea imediată a trupelor ruse sună ca un ultimatum: „Continuarea logică a acestuia ar fi un eventual punct nouă care ar amenința, în caz contrar, cu realizarea punctului opt pe cale militară. Ar fi de presupus că stilul acestui punct a fost preluat de domnul Ghimpu din Nota ultimativă a Uniunii Sovietice către România regală, din 26 iunie 1940”.

„Istoria – aparte, politica – aparte”

Liderul PPCD a menționat că regimul totalitar comunist a fost condamnat încă acum 20 de ani de către Parlament: „Declarația de Independență, pe care nimeni și niciodată nu o poate nici modifica, nici anula, a pus clar toate accentele istorice și politice”.

În opinia lui Roșca, esența inițiativei respective este eliminarea PCRM, ca oponent principal al guvernării, din viața politică a țării.

„Crimele comunismului totalitar sunt cunoscute de toată lumea, în urma acestuia având de suferit milioane de oameni și zeci de popoare, – a subliniat Roșca. – Ar fi cu totul imoral și stupid să negi această evidență. Dar asta nicidecum nu înseamnă că actuala conducere a Moldovei ar trebui să se ocupe de predarea lecțiilor de istorie, iar mai exact, de reglarea conturilor cu actualul Partid al Comuniștilor, speculând trecutul nostru tragic.

Ghimpu și cei de o speță cu el sunt incapabili să gândească pozitiv, să construiască, să soluționeze probleme economice și sociale. Hobbyul lor maniacal este „vânătoarea de vrăjitoare”, căutarea permanentă a dușmanului, lupta cu umbrele și coșmarurile”.

Totodată, Roșca nu l-a lăsat în afara criticii nici pe liderul PCR: „Vom observa că, îndată ce Ghimpu a numit 28 iunie drept zi de ocupație, Voronin a numit aceeași dată drept zi a eliberării. Adică, liberalii și comuniștii sunt două partide care se autoexclud, dar, în același timp, se completează reciproc”.

Liderul PPCD a amintit că în interpretarea marxistă, această situație se numește „dialectică” sau „lupta și unitatea contrariilor”.

„Fără îndoială, istoria trebuie știută, – consideră Roșca. – Pentru aceasta există școala, știința istorică, arta, presa. Dar atunci când istoria devine instrument de piar politic, sursa unor bătălii politice, aceasta poate să aducă mult rău întregii societăți. Răscolirea excesivă de către politicieni a istoriei este un lucru periculos și ar putea provoca noi conflicte care să arunce în aer întreaga societate”.

„Republica prezidențială – calea spre autoritarism”

În opinia lui Roșca, revenirea la modalitatea de alegere directă a președintelui îi este necesară Alianței de guvernământ pentru întoarcerea la regimul totalitar din anii '90.

Liderul PPCD a amintit că la momentul constituirii primului Parlament în primăvara anului 1990, Mircea Snegur a fost ales președinte al acestuia: „Dar, deja în toamnă, dorința de a-și concentra în propriile mâini toate pârghiile puterii și de a instaura un regim autoritar în detrimentul parlamentarismului democratic s-a materializat prin alegerea lui Snegur în funcția de președinte al statului în cadrul Parlamentului. Evenimentul s-a produs la 3 septembrie 1990. Iar peste un an, la 8 decembrie 1991, Snegur a fost ales de către întregul popor, „democratic”, adică fără alternativă, în funcția de președinte al țării”.

IURIE ROȘCA

„Constituția adoptată la 29 iulie 1994 prevedea alegerea șefului statului de către întregul popor, – a ținut să amintească Roșca. – În baza acesteia, în 1996, în funcția de șef al statului a fost ales Petru Lucinschi.

Dar, deja peste doi ani, acesta a considerat că are prea puține competențe. Lucinschi nu putea să accepte doar un control parțial asupra Parlamentului și Guvernului. El râvnea întreaga putere.

Astfel, Președinția și camarila sa au declanșat un război politic de proporții cu Parlamentul și parlamentarismul. Anii 1999 și 2000 au fost marcați de o criză politică profundă, determinată de setea nepotilită de putere a lui Lucinschi și a acoliților săi.

Războiul de atunci l-a câștigat Parlamentul. După cum se știe, aventura cu lărgirea atribuțiilor șefului statului s-a încheiat la 5 iulie 2000 cu modificarea Constituției în favoarea formei parlamentare de guvernare, adică alegerea președintelui țării de către Parlament”.

În opinia liderului PPCD, soluția optimă de depășire a acestui blocaj constituțional, în sensul unor relații democratice și echilibrate dintre președinte, Parlament și Guvern ar fi continuarea reformei inițiate în anul 2000 în favoarea formei parlamentare de guvernare. Adică, este necesară simplificarea modalității de alegere a președintelui statului în Parlament și, concomitent, limitarea atribuțiilor acestuia în favoarea Parlamentului și Guvernului.

Cu părere de rău, susține Roșca, AIE a ales calea antidemocratică: „Refuzul de a dialoga, de a accepta compromisul și de a partaja puterea a dus la situația din 9 martie, când cvartetul liderilor AIE a anunțat societatea despre intenția lor de a organiza un referendum și a adopta o nouă Constituție, modificând, totodată, procedura de alegere a șefului statului în favoarea alegerii directe a acestuia. Atunci, Comisia de la Veneția și Curtea Constituțională au stopat această aventură”.

El este de părere că recenta decizie a Alianței privind organizarea referendumului din 5 septembrie și alegerea ulterioară a șefului statului prin vot direct de către popor urmărește același scop, de care au fost animați la timpul lor Gorbaciov, Snegur și Lucinschi, și anume de a-și subordona întreaga putere în stat: legislativă, executivă, judecătorească și locală. „În felul acesta, „verticala puterii”, regimul autoritar ca mecanism de control asupra societății, este scopul adevărat care constituie mobilul celor patru din fruntea AIE”, consideră liderul PPCD.

Iurie Roșca este convins că modificarea procedurii de alegere a șefului statului nu va duce la depășirea crizei politice actuale, ci, dimpo-

trivă, o va aprofunda: „Împuternicirile președintelui vor rămâne absolut aceleași, ca și în varianta anului 1994, când șeful statului era ales prin vot direct, ca în varianta anului 2000, când acesta era ales de către deputați. „Verticala puterii” în Republica Moldova a fost, este și va rămâne o formă regretabilă și antidemocratică de guvernare a țării, atâta timp cât nu vor fi revizuite cel puțin câteva articole ale Constituției”.

Roșca mai consideră că, în felul acesta, dacă referendumul și alegerile prezidențiale directe vor avea loc, indiferent de faptul cine le va câștiga și dacă Ghimpu va dizolva sau nu Parlamentul, viitorul președinte al țării fie își va subordona majoritatea deputaților, fie va dizolva organul legislativ: „Și atunci vom avea în Moldova situații similare celor pe care le urmăream până nu de mult atât în România, cât și în Ucraina: conflicte permanente dintre președinți și premieri. Războiul dintre Bănescu și Tăriceanu, ca și cel dintre Iușcenko și Timoșenko au provocat criza puterii, destabilizare și consecințe economice dezastruoase”.

Potrivit lui Roșca, mai devreme sau mai târziu, va fi necesară o revenire la reforma constituțională: „modelul optim pentru Republica Moldova este cel de republică parlamentară. Ca în Germania, Austria, Italia, Cehia, Ungaria, Estonia, Letonia și alte țări”.

„Moldoveni sunt toți cei care locuiesc în Moldova”

Cu adevărat revoluționară poate fi numită poziția lui Iurie Roșca față de tentativele Alianței de guvernământ de revizuire a concepției politicii naționale a Republicii Moldova.

În opinia sa, în timp ce lupta de acum douăzeci de ani pentru limba de stat și revenirea ei la alfabetul latin, pentru renaștere națională era o necesitate firească, după o jumătate de secol de marginalizare a culturii naționale în URSS, astăzi această retorică arată cel puțin neadecvat.

Motivul este, în opinia lui Roșca, simplu: „Majoritatea populației din Republica Moldova, români sau moldoveni, cum se autoidentifică mulți reprezentanți ai populației majoritare, de mult nu mai constituie o minoritate aflată sub presiunea națiunii dominante a fostei URSS, ci este o majoritate de circa 80% în noul stat independent, democratic și european”.

„Dar sindromul omului umilit, care râvnește să-și redobândească drepturile sale, mai apasă capetele înfierbântate ale lui Ghimpu și ale tovarășilor săi de luptă. Aceștia amintesc tot mai mult de partizanii

IURIE ROȘCA

care continuau să deraieze trenuri ani mulți după terminarea războiului, din simplul motiv că acestora nu le-a comunicat nimeni că războiul s-a sfârșit de mult.

Și mă tem că va fi imposibil să îi convingem pe unii politicieni de la noi că au venit alte vremuri și ar fi cazul să iasă din tranșee. Ei vor rămâne pentru totdeauna în stare de război, luptând cu fantomele propriei imaginații.

Trenul istoriei a ajuns deja departe, iar „neobosiții luptători pentru cauza dreaptă” l-au pierdut iremediabil. Pentru aceștia timpul s-a oprit în loc cu douăzeci de ani în urmă, iar nostalgia și patimile revoluționare i-au orbit cu totul. Problemele economice și sociale, chestiunile de construcție legislativă și instituțională a statului le sunt străine acestor oameni. Lor să le dai luptă, dușmani, confruntare. Pentru ei această stare este un soi de narcomanie ideologică: fără o doză permanentă de duh revoluționar și gesturi războinice ei nu pot trăi nici o zi”.

Iurie Roșca a anunțat noua poziție a PPCD în chestiunea etnică: „În accepție europeană, democratică, toți cetățenii Republicii Moldova sunt moldoveni. Aici termenul „moldovean” nu are o conotație etnică. Acesta este un politonim, tipic pentru orice societate civilă.

Toți cetățenii țării noastre sunt moldoveni, dar de proveniență etnică diferită. Autoidentificarea culturală, etnică este un drept individual al fiecărui om și statul nu-i poate indica cetățeanului, în mod ultimativ, care este identitatea sau apartenența lui națională”.

„Un Vâsoțki al meu sau Despre bucuria de a respira cu ambii plămâni”

Astfel se intitulează unul dintre eseurile semnate de Iurie Roșca, eseu publicat în presă imediat după 25 iulie, când, la inițiativa sa, a fost organizată o serată în memoria marelui poet și interpret rus Vladimir Vâsoțki.

În seara acelei zile, când se împlineau exact 30 de ani din ziua morții lui Vâsoțki, sala Casei Naționalităților a fost plină. Și acesta a fost singurul eveniment din Moldova în cadrul căruia nu doar cantatorii au vorbit despre cele trei decenii după moartea poetului.

Spre surprinderea multora dintre cei prezenți la eveniment, Roșca s-a dovedit a fi unul dintre cei care apreciază înalt creația poetului și unul dintre bunii cunoscători ai culturii ruse. El a spus: „Este o mare fericire că

Dumnezeu m-a înzestrat cu doi plămâni. Cu acești doi plămâni respir cele două culturi. Cu un plămân respir cultura română, cu celălalt – cultura rusă. Și sunt convins că anume în aceasta constă unicitatea și frumusețea irepetabilă a culturii și spiritualității țării noastre, a poporului nostru. Noi ne încărcăm, acumulăm bogăția noastră interioară de la două surse, iar această sinteză de culturi constituie un mare avantaj, un mare dar pe care ni l-a făcut destinul”.

În cadrul acestei întâlniri, Iurie Roșca a susținut de la microfon ideea traducerii în limba română a unei culegeri de versuri ale lui Vladimir Vâsoțki și a făcut promisiunea să le propună prietenilor săi de la ziarul „Flux” să facă publică această inițiativă, iar colegilor de la Fundația pentru Democrație Creștină – să găsească persoane care ar putea sponsoriza această activitate. Drept exemplu, Roșca a adus traducerea în limba română a versurilor lui Serghei Esenin, traducere efectuată de către poetul român George Lesnea.

Țara este mai importantă decât mandatul de deputat

În ce constă totuși cauza unei asemenea schimbări cardinale a viziunilor politice și social-culturale ale unuia dintre cei mai radicali altădată politicieni moldoveni?

Cel mai simplu ar fi să presupunem că Roșca, acest lup bătrân în politică, a hotărât să-și „schimbe culoarea”.

Cu toate că, dacă liderul PPCD și-ar fi pus într-adevăr în față un asemenea scop, atunci cu siguranță că ar fi dat greș: prevăzând eșecul electoral din 2009, el și-ar fi mobilizat din nou electoratul naționalist tradițional și nu i-ar fi permis acestuia să migreze spre Partidul Liberal.

Se spune că oamenii care nu se schimbă încremenesc în propria dezvoltare. Roșca a demonstrat că el nu a încremenit în devenirea sa intelectuală și politică.

Cum se spune, el a simțit pe pielea sa povara propriilor greșeli și nu a încremenit în propria-i dreptate. Iar atunci când cineva încearcă să-i reproșeze că nu ar fi consecvent sau că se contrazice, el preferă să răspundă în glumă: „Dacă mă contrazic, înseamnă că am dreptate”.

În ce constă totuși neobișnuita putere de supraviețuire și de devenire originală a acestui politician? Răspunsul la această întrebare îl dă chiar el cu o doză de amară autoironie: „Pur și simplu, ieșind de sub ruinele marxismului și ale ateismului, am înțeles că noi, oamenii, nu am provenit

IURIE ROȘCA

de la maimuță și că Darwin a fost un mare șugubăț cu a sa teorie a evoluției. Suntem cu toții creația lui Dumnezeu, iar Creatorul ne-a înzestrat nu doar cu viață, dar și cu libertate. Libertatea de a alege între bine și rău. Fiecare dintre noi se află în fiecare secundă în fața acestei alegeri. Chiar și atunci când ni se pare că, stând într-o parte, nu făptuim răul...”

Așadar, Iurie Roșca, urmând o cale politică lungă, plină de contradicții, zguduiri, realizări și eșecuri, continuă să ne surprindă cu felul său direct și nestandard de a fi.

Acest politician matur, aflat în plină putere, pare să nu semene deloc a fi un outsider și, după toate probabilitățile, le va oferi încă multe surprize celor care s-au grăbit să-l trimită la pensie și să-l dea jos din corabia contemporaneității.

www.ava.md